

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Středisko ibero-amerických studií

Diplomová práce

Bc. Katrin Hřibová

**Paměti Any Sáenz-Kybalové jako pramen ke studiu česko-
mexických vztahů v 1. polovině 20. století**

Memoirs of Ana Sáenz-Kybalova as a source for the study of Czech-
Mexican relations in the first half of the 20th century

Praha 2017

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc.

Poděkování:

Především chci poděkovat vedoucímu práce panu Prof. PhDr. Josefu Opatrnému, CSc., za cenné rady a připomínky a jeho vstřícný přístup při vedení práce.

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne 1. 5. 2017

.....

podpis

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá pamětmi Any Sáenz-Kybalové, manželky významného českého historika a diplomata Vlastimila Kybala, na jejichž základě zkoumá obraz vztahů Československa a Mexika v první polovině 20. století, zejména pak diplomatickou misi Vlastimila Kybala v Mexiku v letech 1935 až 1939. Paměti Any Sáenz-Kybalové nebyly dosud veřejnosti známy, jelikož jsou uloženy v Národním archivu České Republiky v dosud neuspořádaném fondu. Na základě těchto pamětí autorka rovněž popisuje život Any Sáenz-Kybalové, kterým se, na rozdíl od života a díla jejího manžela, doposud nikdo nezabýval.

ABSTRACT

This Diploma thesis deals with the memories of Ana Sáenz-Kybalova, the wife of an important Czech historian and diplomat Vlastimil Kybal, examining the image of the relations between Czechoslovakia and Mexico in the first half of the 20th century and, in particular, the diplomatic mission of Vlastimil Kybal in Mexico between 1935 and 1939. The memories of Ana Sáenz-Kybalova were not yet known to the public, as they are stored in the National Archives of the Czech Republic in an unprocessed fund. Based on these memories, the author also describes the life of Ana Sáenz-Kybalova, which, in contrast to the life and work of her husband, has not yet been described.

Klíčová slova

Ana Sáenz-Kybalová, Vlastimil Kybal, paměti, česko-mexické vztahy, diplomacie

Klíčová slova (Anglicky)

Ana Sáenz-Kybal, Vlastimil Kybal, memoirs, Czech-Mexican relations, diplomacy

Obsah

ÚVOD.....	7
1 Vlastimil Kybal – český historik a diplomat (1880 – 1958).....	11
1.1 Kybalovo mládí a středoškolská studia	13
1.2 Studium na Pražské univerzitě (1899 – 1903).....	15
1.3 Začátky mladého historika	17
1.4 Kybalovo putování po Evropě	18
1.5 Období světové války a vznik Československé republiky	19
1.6 Vlastimil Kybal diplomatem	21
1.7 Vlastimil Kybal v exilu.....	25
2 Život Any Sáenz-Kybalové (1873 – 1967).....	28
2.1 Mexiko v době života Any Sáenz-Kybalové.....	28
2.2 Rodina, dětství a studia v Mexiku	37
2.3 Studia a život v Evropě	44
2.4 Návrat do Mexika	52
2.5 Manželkou historika Vlastimila Kybala	54
2.6 Manželkou diplomata Vlastimila Kybala	58
3 Diplomatická mise Vlastimila Kybala v Mexiku.....	63
3.1 Stručná historie vývoje diplomatických vztahů Mexika a ČSR	63
3.2 Politický a historický kontext diplomatické mise Vlastimila Kybala.....	65
3.2.1 Politická situace v Československu a v Evropě.....	65
3.2.2 Politická situace v Mexiku	66
3.3 Diplomatická mise Vlastimila Kybala v Mexiku v letech 1935 až 1939	68
4 Diplomatická mise Vlastimila Kybala v Mexiku od července 1935 do února 1939 v pamětech Any Sáenz Kybalové	74
4.1 Počátky mise a navazování kontaktů v Mexiku.....	74
4.2 Významné události v průběhu diplomatické mise	79
4.3 Konec diplomatické mise za úsvitu druhé světové války	84
ZÁVĚR.....	89
Seznam použité literatury.....	93

ÚVOD

Tato diplomová práce zkoumá obraz vztahů Československa a Mexika v první polovině 20. století na základě pamětí Any Sáenz-Kybalové, manželky významného českého historika a diplomata Vlastimila Kybala. Mapuje také samotný život Any Sáenz-Kybalové i jejího manžela. Práce je dělena do čtyř hlavních tematických okruhů. První se věnuje osobě Vlastimila Kybala, druhá část se zabývá životem jeho manželky a poslední dvě kapitoly jsou věnovány diplomatické misi Vlastimila Kybala v Mexiku v letech 1935 až 1939 a obrazu této mise jak v odborné literatuře, tak v osobních pamětech Any Sáenz-Kybalové.

Paměti Any Sáenz-Kybalové (v orig. *Recuerdos de mi vida*) představují rozsáhlý dokument popisující život manželky významného prvorepublikového československého diplomata, který svůj úřad zastával v náročném období, kdy si nově vzniklá Československá republika teprve budovala vztahy s ostatními zeměmi a snažila se získat své místo na světové scéně. Ana Sáenz-Kybalová (1873–1967) byla mexická malířka, její významnější rolí v životě však byla úloha manželky českého diplomata a historika Vlastimila Kybala (1880–1958). Manželé se seznámili na počátku 20. století v Itálii, první světovou válku prožili v Čechách a po vytvoření nové Československé republiky byl Kybal povolán do diplomatických služeb. Jako diplomat Kybal působil v Itálii, Brazílii a Argentině, Španělsku a nakonec Mexiku. Jako jeho manželka jej Kybalová všude doprovázela a celý jejich společný život zachytila ve svých vzpomínkách, které se dochovaly a jsou dnes uloženy v Národním archivu České Republiky. Fond však zatím není uspořádán. Tyto paměti, spolu s mnoha dalšími písemnostmi a dokumenty, které po manželech Kybalových zůstaly, věnovala Národnímu archivu Kybalova rodina, která dodnes žije ve Spojených státech amerických. Jelikož se nám zachoval dopis¹, ve kterém Vlastimil Kybal posílá kopii pamětí své manželky jednomu ze svých synů a píše, že tak činí proto, aby se tyto paměti zachovaly a mohly být vydány, lze se domnívat, že tyto paměti byly psány s vědomím, že budou publikovány. Pro tuto domněnku mluví také fakt, že se jedná o strojopis, tudíž je zaručeno, že paměti budou srozumitelné a čitelné pro případné badatele, či to, že ve strojopise jsou ručně dopisovány poznámky či opravovány chyby

¹ Dopis od Vlastimila Kybala jeho synovi, uložený v Národním archivu ČR - neuspořádáno

a interpunkce. Víme také, že strojopis byl vytvořen v několika kopiích, nicméně dochovaly se pouze některé.

Manželé Kybalovi nejsou v českém prostředí příliš známí, zejména proto, že před druhou světovou válkou odešli do exilu do Spojených států amerických a po komunistickém převratu v roce 1948 se již do vlasti nevrátili. Nesouhlasili totiž s komunistickou ideologií ani s novým režimem v Československu. Komunistický režim manželům zkonfiskoval jejich dům ve Zbraslavi a usilovně se snažil, aby se na ně doma zapomnělo. Vlastimilu Kybalovi se kupříkladu nepodařilo vydat naprostou většinu svých historických prací, které chtěl po druhé světové válce ve své vlasti vydat. Odkaz Vlastimila Kybala tak začínají badatelé zkoumat až v posledních desetiletích.

Zatímco o osobě Vlastimila Kybala existuje odborná literatura, která se zabývá jak jeho historickým dílem, tak jeho diplomatickou činností, o jeho manželce doposud neexistuje literatura žádná. I proto se část této práce věnuje jejímu životnímu osudu, který byl prozatím téměř neznámý.

Jediným publikovaným textem, který se vztahuje k Aně Sáenz-Kybalové, je překlad posledního sedmého svazku jejích pamětí *Nuestra Permanencia en los Estados Unidos de la America del Norte*, který ze španělštiny přeložil Jiří Kasl. Pod názvem *Paměti: náš pobyt ve Spojených státech amerických (březen 1939 - březen 1955)* byl tento text vydán v roce 2005 v *Theologické revue*, kterou vydává Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy.

Na paměti Any Sáenz-Kybalové budu uplatňovat komparativní metodu, kdy budu její vzpomínky porovnávat se vzpomínkami Vlastimila Kybala, které již byly vydány knižně pod názvem *Paměti Vlastimila Kybala* Jaroslavem Hrdličkou a Janem Blahoslavem Láškem. Bohužel, zatím byla vydána pouze první část jeho pamětí, které popisují jeho život od dětství do počátku jeho působení v diplomatických službách Československé republiky, a proto je možné srovnat paměti obou manželů pouze za toto období.

Poznatky o diplomatické činnosti Vlastimila Kybala tak lze čerpat alespoň z odborné literatury. Diplomacií Československa obecně se zabývá zejména Jindřich Dejmek. Co se týče historické práce Vlastimila Kybala, budu vycházet hlavně z

Přehledných dějin českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století od Františka Kutnara a Jaroslava Marka. Osobou Vlastimila Kybala se pak intenzivně zabývá Jaroslav Hrdlička, který připravil k vydání již výše zmiňované Kybalovy paměti a který o něm vydal také několik publikací např. *Vlastimil Kybal doma a v exilu* či *Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova*. Kybalovým působením v Latinské Americe se pak zabývá zejména Tomáš Jiránek v příspěvku *Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938* vydaném ve sborníku *Ibero-Americana Pragensia*. Z kratších prací o Vlastimilu Kybalovi lze zmínit také předmluvu Ivo Bartečka k novému vydání Kybalova díla *Po československých stopách v Latinské Americe* s názvem *Vlastimil Kybal – historik v iberoamerickém světě*, nebo příspěvek od stejného autora *Vlastimil Kybal. Od historických studií k dílu diplomatickému* ve sborníku *Pocta Josefu Polišenskému: sborník prací moravských historiků k 80. narozeninám univerzitního profesora PhDr. Josefa Polišenského, DrSc.*

Samotné paměti Any Sáenz-Kybalové se dochovaly ve formě strojopisu, který čítá 589 stran a je rozdělen do sedmi částí. Strojopis je na papíře formátu A4 a potištěná je vždy jen jedna strana. Většina pamětí je velmi dobře čitelná, jelikož se nám zachoval původní dokument na kvalitním silném papíře. Pouze u šesté části pamětí se dochoval jen jeden průklep, což zapříčinilo, že text je již poněkud rozmazaný a hůře čitelný, nicméně stále je možné jej přečíst.

Mezi první a druhou částí je poněkud nejasný předěl. Ačkoliv v rozdělení pamětí, které se nám zachovalo, je oddělena první část, kde Ana Sáenz-Kybalová popisuje své vzpomínky na dětství, mládí a předmanželský život, podle číslování tvoří jeden celek s druhou částí, která se zabývá první diplomatickou misí Vlastimila Kybala v Římě v letech 1920 až 1925. Tyto dvě části jsou popsány na celkem 143 stranách. Na poslední straně této části můžeme také najít dataci „*San Antonio, Florida – el 10 de Enero de 1952*“. U třetí části pamětí, která popisuje další Kybalovu diplomatickou misi v Brazílii a Argentině v letech 1925 – 1927, můžeme najít dvě datace, první na straně čtyřicet „*Sarasota, Fla., el 8 de Marzo de 1952*“ a druhou na poslední stránce ve formátu „*SARASOTA, Fla 3/13 1952*“. Tato brazilská zkušenost je popsána na celkem 51 stranách. Čtvrtá a nejdelší část pamětí se zabývá pobytem Kybalových ve Španělsku a Portugalsku v letech 1927 – 1933 a jejich cest po těchto

dvou i dalších evropských zemích, včetně Československa, kterých v tomto období vykonali velké množství. Tato část čítá 203 stran a na poslední straně není uvedeno datum ani místo vzniku textu, na první stránce je však poznámka, že tuto část paměti Ana Sáenz-Kybalová diktovala svému manželovi. Pátá část se na 28 stranách zabývá dočasným návratem manželů Kybalových do Československa v letech 1933 – 1935 a jejich pobytu ve Zbraslavi. Pátá část taktéž není datovaná. Šestá část s názvem *Naše diplomatická mise v Mexiku* se zabývá Kybalovou poslední diplomatickou misí v Mexiku v letech 1935 – 1939. Tato část obsahuje 86 stran a na poslední straně je uvedena datace „*Orlando, Florida, USA – el 20 de abril de 1954*“. Poslední sedmá část pak popisuje na 75 stranách pobyt Kybalových v exilu ve Spojených státech amerických v období od března 1939 do března 1955 a je taktéž bez datace.

Jelikož historické memoáry nejsou odbornou literaturou, ale jedná se o pramen, který ze své podstaty obsahuje také sebe prezentaci, je třeba k nim přistupovat s obezřetností a mít na paměti, že mohou být, ať už vědomě či nevědomě, ovlivněny autorčinou snahou o dobré vyobrazení sebe sama nebo své rodiny.

Cílem této práce je tedy získat nový, dosud neznámý, pohled na diplomatické působení Vlastimila Kybala v Mexiku očima manželky československého vyslance. Očekávám, že jako manželka diplomata se soustředila na poněkud odlišné věci než její manžel, tedy převážně na chod československého vyslanectví a na společenský život v tehdejší Mexiku. Bude také zajímavé sledovat to, jak se do jejích názorů a postojů promítá fakt, že byla sama rodilou Mexičankou a vracela se do své vlasti po více než dvaceti letech.

Dalším úkolem této práce je zmapovat samotný život Any Sáenz-Kybalové, který doposud zůstává české veřejnosti neznámý, a tam, kde to bude možné, porovnat její vzpomínky se vzpomínkami jejího manžela a odbornou literaturou.

1 Vlastimil Kybal – český historik a diplomat (1880 – 1958)

„Diplomacie (alespoň nová česká diplomacie v duchu Masarykově) jest osobní, myšlenkové a společenské dílo několika jedinců, kteří, pochopivše důležitost dne, přijali na sebe stejně zodpovědnou, jako namáhavou úlohu býti důstojnými představiteli svého národa u národa cizího a pokornými dělníky spojujícími oba národy ve všech oborech lidské činnosti, pokud to má význam pro vzájemné styky hmotné a kulturní.“²

Vlastimil Kybal

Jelikož se tato diplomová práce zabývá pamětmi Any Sáenz-Kybalové, je nejprve potřeba se seznámit s mužem, který Anu Sáenz-Kybalovou přivedl do českého prostředí. Byl to její manžel Vlastimil Kybal, významný český historik a diplomat.

Jako historik byl žákem Jaroslava Golla, který se zajímal o české reformní hnutí a dějiny západoevropské politiky v kritických desetiletích před mocenským konfliktem třicetileté války. Ovlivnilo jej studium v Paříži, Španělsku, románská kultura a také francouzská historická metoda.³ Pro českou historiografii Kybal objevil myslitele Mistra Matěje z Janova ve svém „mladém, průbojném a literárně svěžím díle“⁴ *Matěj z Janova, jeho život, spisy a učení* (1905). Jádrem této práce je teologicko-filosofický rozbor základního Janova traktátu, tedy jeho Regulí. Tato práce byla z vědeckých prvotín Gollových žáků z přelomu 19. a 20. století „nesporně myšlenkově a metodicky nejhlubší“⁵. Závěrem Kybalových studií o Janovovi byla rozsáhlá edice jeho literárního odkazu. Dalším jeho dílem týkajícím se reformní teologie byla druhá část díla pojednávajícího o životě Mistra Jana Husa, na kterém spolupracoval společně s historikem Václavem Novotným. Kybalova část s názvem *Učení M. Jana Husi* (I.–II.,

² BARTEČEK, Ivo. *Vlastimil Kybal. Od historických studií k dílu diplomatickému*, in: *Pocta Josefu Polišenskému: sborník prací moravských historiků k 80. narozeninám univerzitního profesora PhDr. Josefa Polišenského, DrSc.* Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 1996. 190 s. ISBN 80-902142-2-3. s. 26

³ KUTNAR, František a MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. 1065 s. Česká historie; sv. 3. ISBN 80-7106-252-9. s. 548

⁴ *Ibid.* s. 548

⁵ *Ibid.* s. 549

1927 a 1931) se věnuje výkladu teologických názorů Mistra Jana Husa, kterého označil za praktického reformátora. Po vzoru svého učitele J. Golla Kybal napsal také několik studií o františkánské mystice a učení o chudobě a lásce. Významná byla jeho monografie *Svatý František z Assisi* (1913) věnovaná zakladateli františkánského řádu. V oblasti evropských dějin se věnoval zejména osobnostem Jindřichu IV. a Rudolfovi II. Na základě bohatého studia v evropských archivech vznikl objemný spis *Jindřich IV. a Evropa v letech 1609 a 1610* (dva díly, 1909 a 1911). Zabýval se také studiem bělohorské epochy. Sám Kybal nepokládal Bílou horu za nevyhnutelný důsledek všeobecného národního úpadku a domníval se, že tuto českou katastrofu je potřeba vykládat v souvislosti s evropským vývojem.⁶

Po vzniku Československa byl Kybal jako expert na románskou oblast přijat do služeb československé diplomacie. V letech 1920 až 1925 působil jako první řádný vyslanec ČSR v Itálii, v letech 1925 až 1927 působil v Brazílii a Argentině, poté se přesunul do Španělska, kde zůstal až do roku 1933, a v letech 1935 až 1939 vedl vyslanectví v Mexiku.⁷ I během své diplomatické činnosti se věnoval historické práci, nicméně již v menší míře. Jak sám uvádí, všechny historické práce, které mu v Československu vycházely poté, co se stal diplomatem, byly jen „čištěním zásuvek“ a „udržováním styku se starým cechem“⁸. V diplomatické činnosti také našel nový smysl své práce, protože pouze badatelská činnost jej již plně neuspokojovala.

„Čistá věda se mi zošklivila, stejně jako mne neuspokojuje pouze zevnějšková činnost diplomatická, a jen ve spojení obou nalézám uspokojení a rozumné uplatnění životního cíle. Mám zakládání našich mezinárodních pozic v širém světě za důležitější, než sepisování historie...“⁹

Vlastimil Kybal svých historických znalostí většinou využíval převážně k informování československých čtenářů o dějinách a současnosti zemí, kde působil jako diplomat, a opačně, či k populárním historickým souborům. Nejvíce propagoval

⁶ KUTNAR, František a MAREK, Jaroslav. Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. 1065 s. Česká historie; sv. 3. ISBN 80-7106-252-9. s. 548 - 551

⁷ DEJMEK, Jindřich. Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992). Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1. s. 137

⁸ BARTEČEK, Ivo. Vlastimil Kybal. Od historických studií k dílu diplomatickému, in: Pocta Josefu Polišenskému: sborník prací moravských historiků k 80. narozeninám univerzitního profesora PhDr. Josefa Polišenského, DrSc. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 1996. 190 s. ISBN 80-902142-2-3. s. 25

⁹ Ibid. s. 26

české dějiny, stát a kulturu ve Španělsku a Latinské Americe. Pro české prostředí naopak napsal populární knihy *O Španělsku: cestovní dojmy a úvahy* (1928), *Velikáni španělských dějin* (1935) nebo *Po československých stopách v Latinské Americe* (1935) o dějinách českých jezuitských misí v Jižní Americe v druhé polovině 17. století.¹⁰

1.1 Kybalovo mládí a středoškolská studia

Vlastimil Kybal se narodil 30. května 1880 v Černochově jako třetí ze šesti dětí do sedlácké rodiny Antonii a Václavu Kybalovým. Byl pokřtěn v černochovském kostele sv. Václava pod celým jménem Vlastimil Václav Antonín Kybal¹¹. Vychodil obecnou školu v Černochově, kterou navštěvoval v letech 1887 – 1891. Již na obecní škole se Kybal projevil jako nadaný student, a tak rodiče usoudili, že půjde na studia. Jak tvrdí sám Kybal: „*Jsa pilný a zbožný, byl jsem snadno v rodině předurčován na kněze.*“¹² Kybal samotný však na kněžské povolání nikdy neaspiroval.¹³

V září 1891 po úspěšně vykonaných přijímacích zkouškách nastoupil na Státní gymnázium ve Slané. Tehdy bývalo v sedláckých rodinách běžné, že celý statek dědil pouze jeden ze synů (nejčastěji ten nejstarší) a ostatní synové a dcery šli do světa, zpravidla na studie, aby se synové stali „pány“ ve státní službě či svobodném povolání a dcery, aby se provdaly za „pány“ či sedláky stejného sociálního postavení. Již od začátku studia se Kybal prokázal jako výborný a nadaný žák. S výjimkou zimního semestru v kvintě absolvoval celé gymnázium s vyznamenáním a maturitu složil s výborným prospěchem. Jak sám Kybal uvádí: „*Pomáhala mně v tom záliba v historii a zeměpisu, jakož i dobrá znalost klasických jazyků, latiny a řečtiny, jež vyrovnávaly moje nedostatky v matematice, fyzice a vědách přírodních.*“¹⁴ Sám přiznává, že k tomu dopomohla také jeho „*ctižádost vyniknout nad svými spolužáky a selská dravost i houževnatost držet první místo v bitevním šiku*“^{15,16}

¹⁰ KUTNAR, František a MAREK, Jaroslav. Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. 1065 s. Česká historie; sv. 3. ISBN 80-7106-252-9. s. 551

¹¹ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal doma a v exilu. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3. s. 8

¹² KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 15

¹³ Ibid. s. 9 – 15

¹⁴ Ibid. s. 19

¹⁵ Ibid. s. 20

¹⁶ Ibid. s. 16 – 20

V letech 1891 – 1895 navštěvoval Kybal nižší gymnázium ve Slaném. Tyto první čtyři roky studia bydlel Vlastimil Kybal u svého prastrýce Jana Kybala.¹⁷ Po jeho smrti se však dostal do rozporu se svými tetami a byl nucen se odstěhovat. Jelikož chtěl Kybal ulehčit svým rodičům, kteří vydržovali na studiích současně své tři nebo čtyři děti, začal si přivydělávat na živobytí kondicemi.¹⁸

Studium na vyšším gymnáziu ve Slaném Kybal absolvoval v letech 1895 – 1899. Byl to introvert a kolektivu se spíše vyhýbal. Nikdy neholdoval návštěvám putyk, popíjení lihovin či hře na karty, jak to viděl u některých svých vrstevníků. Sám pak o sobě prohlašoval, že „*se od svého okolí odlišoval uzavřenou povahou a neúnavným sebevzděláváním v městě i na venkově*“¹⁹. Zřídka navštěvoval taneční zábavy či divadelní představení v rodném kraji. I v létě u rodičů pilně studoval, ačkoliv také pomáhal rodině s prací při žních a péčí o mladší sourozence. Jeho jediným přítelem byl v té době jeho starší kolega a pozdější historik Rudolf Urbánek, který byl vědecky, politicky i kulturně zkušenější a svým příkladem přispěl k tomu, že Kybal začal inklinovat k univerzitnímu studiu a historické vědě.²⁰

Gymnázium ve Slané patřilo ke školám s dobrou pověstí, nicméně dle Kybala zcela zrcadlilo ducha většinové společnosti. Gymnázium podle něj ovládal „*policejní a klerikální duch*“²¹. Kybal totiž již při studiích na gymnáziu začal objevovat myšlenky socialismu a realismu, což ovšem profesori na gymnáziu nesli se značnou nelibostí a dokonce mu bylo doporučeno, aby školu opustil. On to však neudělal a naopak se stal součástí pokrokového hnutí studentů, kteří se zajímali o myšlenky Palackého či T. G. Masaryka, a dožadovali se po profesorech výkladu o nich, nicméně vesměs neúspěšně. Již v této době choval Kybal k Masarykovi nesmírný obdiv. Volný čas věnoval četbě Tolstého, Masaryka, Nerudy, Renana, Goetha či Sofokla a seznamoval se s myšlenkami, které hýbaly tehdejší českou společností – idejemi Masarykovými, Havlíčkovými, Jiráskovými, Palackého, ale i Spencera, Platona či Pascala. To vše přispělo k tomu, že se mu gymnázium zprotivilo a výuka na něm mu podle něj již nic

¹⁷ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal doma a v exilu. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3. s. 10

¹⁸ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 16 - 21

¹⁹ Ibid. s. 23

²⁰ Ibid. s. 20 – 23

²¹ Ibid. s. 28

nepřinášela. Dne 7. července 1899 pak složil maturitní zkoušku s vyznamenáním jako třídní primus. Sám své pocity po úspěšném ukončení studia na gymnáziu popsal takto: „*Pocit uspokojení z vyplněného úkolu byl doprovázen pocitem úlevy a osvobození z pout středoškolské kazajky, která můj duševní život spíše zatemňovala a brzdila, než podporovala, zaneprázdnňujíc mou mysl balastem, jenž mne zdržoval od vlastní mé práce duševní.*“^{22,23}

Jak sám tvrdí, maturita pro něj byla nejnižší a nejsnadnější stupeň k cíli, kterým bylo profesionální studium dějin na Pražské univerzitě, na které nastoupil po prázdninách toho roku.²⁴

1.2 Studium na Pražské univerzitě (1899 – 1903)

Přechod z gymnázia na univerzitu Kybal vnímal takto: „*Místo policejního a klerikálního režimu, jenž mne svíral po osm let na slánském gymnasiu a byl výplodem českého rakušáctví ovládajícího tehdejší střední školství, byl jsem připuštěn k zřídům svobodného poznání a bádání vědeckého, jež mládeži otvírali na jediné universitě české nejlepší duchové našeho národa.*“²⁵

Při popisu tohoto období je z jeho deníků patrný jeho vřelý vztah k českému národu a vlasti i k rodnému kraji. Pochvaloval si také, že vysokoškolský život v Praze, tedy akademický ruch a shon za chlebem, zabíral pouze sedm měsíců v roce, a zbylých pět tak mohl trávit na rodném statku s rodinou v ovzduší venkovské pohody, kde měl klid k dalšímu studiu. V Praze mu venkovský klid a příroda velmi chyběly. Vadil mu „prach, špína a nesnesitelný hluk Prahy“²⁶. Vyhýbal se také všem neřestem velkoměsta, jelikož chtěl zůstat „člověkem čisté povahy, myšlenek i vznešených snah a cílů“²⁷. „*Být mravným bylo pro mne nejvyšším a nejtěžším pravidlem ve studentském prostředí pražském. Pomáhala mi při tom zdravá povaha, pevná vůle, kázeň duševní i tělesná, vášnivé oddání se studiu a opovrhování vší nečistotou a sprostotou kolem*

²² KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 34

²³ Ibid. s. 25 – 34

²⁴ Ibid. s. 34

²⁵ Ibid. s. 67

²⁶ Ibid. s. 68

²⁷ Ibid. s. 68

sebe.“²⁸ Únikem ze starostí a chmur všedního života se mu stalo cvičení v jednotě Sokola na Malé Straně. Spřízněnou duší mu byl kamarád z gymnazijních dob Rudolf Urbánek, který v té době dokončoval svá studia historická a uváděl Kybala do studia i akademického života.²⁹

Od počátku studií na filozofické fakultě Kybal navštěvoval přednášky T. G. Masaryka, které se mu jevily spíše jako rozumování o daném výkladu a uspokojovaly jej věcně i metodicky. J. Goll, T. G. Masaryk a O. Hostinský byli lidmi, kterých si na fakultě vážil nejvíce. V průběhu tzv. *hilsneriády* v listopadu 1899 se Kybal postavil na stranu Masaryka, když byl v přednáškové aule násilně umlčen většinou studentů smýšlení radikálního, klerikálního a antisemitského. Masaryk se podle Kybala zachoval obdivuhodně, když na tyto nadávky a rámus reagoval tím, že požádal demonstranty, aby mu uvedli důvody svého chování a chtěl s nimi o nich debatovat. Nicméně dočkal se pouze dalších nadávek. Kybal spolu s několika kolegy na to začali tleskat a provolávat Masarykovi slávu, aby ukázali, že souhlasí s jeho vystoupením v zájmu pravdy. Když byly přednášky Masaryka načas zrušeny, chodil jej poslouchat do Slavie mimo universitu. Přestože nebyl Kybal ve věci tzv. *hilsneriády* vůči Masarykovi zcela nekritický, nebránilo mu to poslouchat s nadšením jeho přednášky a obdivovat jeho upřímnost. Masaryk pak přivedl Kybala ke studiu sociologie, jakožto vědy nezbytné pro studium historie, a sám Kybal se začal zajímat i o filozofii a navštěvoval také přednášky literární.³⁰

Ačkoliv žil Kybal střídavě a zdrženlivě a přivydělával si občasnými překlady a literárními příspěvky, v průběhu třetího a na začátku čtvrtého ročníku začal velmi pociťovat nedostatek peněz. Začal si proto přivydělávat písárením, což ho ovšem zdržovalo od dalšího studia a ani mu nepřinášelo očekávaný zisk. Od bídy jej zachránilo jmenování asistentem Historického semináře, což byla především zásluha prof. Pekaře. Nové postavení jej vtáhlo do proudu historického života v Praze. Měl na starosti seminární knihovnu, pomáhal s drobnými příspěvky při vydávání Českého časopisu historického, stal se historickým referentem Rozhledů a účastnil se se schůzí

²⁸ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 68

²⁹ *Ibid.* s. 67 – 69

³⁰ *Ibid.* s. 69 – 71

a porad v historických společnostech. V květnu 1904 byl dokonce zvolen jednatelem Historického klubu.³¹

Čtvrtý ročník studia ukončil na podzim roku 1903 a rozhodl se složit také doktorské zkoušky, které úspěšně složil ještě téhož roku. Jeho dizertace pojednávala o učení mistra Matěje z Janova o církvi.³² Po úspěšně složeném doktorátu pracoval Kybal jako asistent Historického semináře na plný úvazek, nicméně ani to mu k obživě nestačilo a přivydělával si psaním referátů a zpráv do Českého časopisu historického a Rozhledů či překlady z francouzštiny. V této době Kybal začíná uvažovat o získání univerzitní docentury a na jaře 1904 začíná psát úplnou monografii o Matěji z Janova, která byla v roce 1905 oceněna jubilejní cenou České akademie věd a umění. Stále však musí řešit otázku obživy a chvíli uvažuje i o tom, že by se zajistil výukou na střední škole, nicméně poté, co hospitoval na několika hodinách zeměpisu a dějepisu na gymnáziu, oživil se v něm odpor k rakouskému střednímu školství a z této kariéry sešlo. Následně se mu podařilo získat stipendium ministerstva školství ve Vídni za účelem studií na Sorbonně v Paříži a v Bonnu na rok 1906. A tak na počátku roku 1906 odjíždí do Paříže.³³

1.3 Začátky mladého historika

Jak sám Kybal uvádí, pobyt v Paříži vzpružil neobyčejně jeho duchovní život a naplnil jej novými hodnotami a zkušenostmi. Byl také vděčný za to, že se nevzdělával ve Vídni, kde podle něj někteří jeho kolegové „*načichali rakušáctvím, víc než bylo zdrávo*“³⁴. Na rozdíl od života v Praze se Kybal v Paříži účastnil společenského života a rád konverzoval se vzdělanými Francouzi.³⁵ Jeho cesty po Evropě také přispěly k tomu, že se poněkud proměnil jeho pohled na českou společnost, která podle něj žila v prostředí „*těsném a malicherném*“³⁶, a on se začal po návratu do Čech cítit nešťastný.³⁷

³¹ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 102 - 105

³² Ibid. s. 105

³³ Ibid. s. 113 – 119

³⁴ Ibid. s. 123

³⁵ Ibid. s. 123 – 124

³⁶ Ibid. s. 134

³⁷ Ibid. s. 134

Na cestě po zahraničních archivech v Paříži, Bonnu a Bruselu se Kybal začal orientovat na dějiny novověku a později se rozhodl získat docenturu z novověkých dějin. O tomto plánu informoval již dříve svého profesora Golla, který s ním v zásadě souhlasil a přislíbil mu podporu. V lednu 1907 však profesor Goll Kybalovi oznámil, že tento plán neschvaluje a že by se měl Kybal raději nadále věnovat dějinám středověku. Jak se později ukázalo, stalo se tak proto, že docentura z novověkých dějin byla mezitím přislíbena již jinému historikovi Šustovi. Vzhledem k tomu, že Kybal se radou profesora Golla neřídil a požádal o docenturu z novověkých dějin, nebyla mu zásluhou profesora Golla udělena docentura žádná, a Kybal se tedy ve zlém rozešel s učiteli i kolegy kolem profesora Golla. Po tomto roztrpčení z fungování české akademické obce, podnikl Kybal studijní zájezd do Itálie, který se pro jeho život ukázal býti zlomovým.³⁸

1.4 Kybalovo putování po Evropě

V roce 1907 strávil Kybal jaro v Itálii. Řím mu naprosto učaroval svou vznešeností, vysokou kulturou a slavnou minulostí. Sám později poznamenává: *„Jak délkou pobytu na italské půdě, tak i zkušenostmi tam nabytými a činností tam rozvinutou, stala se ona požehnaná země středozevní takřka mou druhou vlastí a Řím zaujal v srdci mém vysoké místo úcty a uznání.“*³⁹ Kybal v Itálii studoval historické archivy v Benátkách a Římě a připravoval zde spis o diplomatické historii Francie a Rakouska za doby Jindřicha IV. a Rudolfa II. V Římě se také v této době seznámil se svou budoucí manželkou Anou Sáenz, která zde studovala malířství a která jej okouzila svou jemností, uhlazeností a neobyčklou krásou.⁴⁰

Poté, co byla v témže roce zmařena Kybalova habilitace na Pražské univerzitě, rozhodl se sepsat nový spis o Jindřichu IV. a Evropě v letech 1609 a 1610 a předložit jej jako nový habilitační spis z dějin novověku. Chtěl jej také uveřejnit ve francouzštině a rozhodl se odjet studovat do Paříže. Jindřicha IV. pak studoval nejen v pařížských archivech, ale i v archivech dalších evropských zemí – v Londýně, Haagu, Hannoveru, Berlíně, Drážďanech a dalších. S budoucí manželkou, která stále pobývala

³⁸ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 133 - 138

³⁹ Ibid. s. 138

⁴⁰ Ibid. s. 138 - 142

v této době v Itálii, si obsáhle dopisovali. Zajímavostí je to, že Kybal psal své budoucí ženě francouzsky, kdežto ona jemu odpovídala španělsky.⁴¹

V roce 1908 se Kybal blíže seznamuje s T. G. Masarykem, s nímž ho pojí obdobné názory nejen na tehdejší české dějepisectví, a začíná na Masarykův popud přispívat do časopisů *Naše doba* a *Čas*.⁴²

V následujících letech Kybal pobýval střídavě v Praze a na cestách po Evropě. Procestoval mimo jiné Itálii, Španělsko, Belgie, Švédsko, Dánsko, Norsko či Francii, kde všude studoval v místních archivech a knihovnách a věnoval se historii. Nadále se zabýval osobností Jindřicha IV. a spisem o něm se připravoval na další pokus o habilitaci pro všeobecné dějiny středověku a novověku.⁴³ V roce 1909 si Kybal znovu podal žádost o habilitaci, nicméně kvůli zákulisním intrikám byl habilitační proces protahován a Kybal tak získal docenturu ze všeobecných dějin až v roce 1911. V témže roce začal na Pražské univerzitě přednášet jako soukromý docent, což ovšem v té době znamenalo neplacenou práci, která ho navíc plně neuspokojovala.⁴⁴ Živobyť v Praze mu tehdy zajišťoval skromný plat sekretáře lidových přednášek univerzitních (250 korun měsíčně) a honoráře za knihy, články a občasně extensní přednášky.⁴⁵ Stále podnikal studijní cesty do zahraničí, nejčastěji do Říma. Řím byl pro Kybala městem zaslíbeným, nejen proto, že se zde setkával se svou budoucí ženou, ale také pro své historické, kulturní a společenské bohatství. V Itálii se cítil velmi dobře na rozdíl od Prahy, kde v historických kruzích po rozchodu s Gollem neměl mnoho přátel. Od roku 1907 do jara 1914 podnikl celkem sedm cest do Itálie.⁴⁶ Od roku 1914 byl v důsledku světové války uzavřen v Čechách a to až do počátku roku 1920 kdy začal jako diplomat pracovat v cizině.⁴⁷

1.5 Období světové války a vznik Československé republiky

Útěchou v době pobytu v Čechách bylo Kybalovi to, že zde již nepobýval sám, ale se svou rodinou. Dne 15. září 1913 se Vlastimil Kybal po několikaleté známosti

⁴¹ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 142 - 143

⁴² Ibid. s. 149 – 150

⁴³ Ibid. s. 154

⁴⁴ Ibid. s. 169 – 171

⁴⁵ Ibid. s. 189

⁴⁶ Ibid. s. 195

⁴⁷ Ibid. s. 209

ožení se slečnou Anou Sáenz y Aguilar v bazilice sv. Václava na Smíchově. „*Bylo mým nekonečným štěstím, že odvážná unie manželská s Mexičankou, jež byla naprosto neobvyklá v našem předválečném prostředí a nad kterou povážlivě potřásali hlavou moji přátelé i odpůrci, ba i rodina sama, se dokonale vydařila, jsouc zasazena v nezničitelný masiv dvou vyrovnaných povah a dvou duší čistých, ušlechtilých, sobě oddaných a navzájem se ctících a milujících.*“⁴⁸ Tento šťastný svazek byl také obdařen dvěma syny. První z nich se manželům narodil 18. června 1914. Pojmenovali jej Milíč, podle Kybala „z úcty k největšímu českému křesťanovi před Husem“⁴⁹. Druhý syn, narozený 21. června 1916 za německého útlaku za války, byl pojmenován Dalimil po šlechtici-kronikáři jako „symbol prudké reakce české proti německu z posledních let národní dynastie Přemyslovců“⁵⁰. Manželství to bylo velmi vyrovnané a harmonické. Manželé Kybalovi příliš nežili společenským životem a stýkali se převážně s okruhem blízkých přátel a rodinou. Kybal se věnoval převážně historii a jeho žena rodině a malířství.⁵¹

Téměř celé válečné období strávila rodina na statku Kybalových rodičů v Černochově. Rodinný statek byl pro rodinu významnou potravinovou výpomocí během strádání válečných let. Anita, jak Kybal svou ženou oslovoval, se zde naučila česky a Kybalovu rodinu si získala svou laskavou povahou. Sám Kybal zde mohl pozorovat nálady venkovského obyvatelstva, které se bouřilo proti, dle nich, nesmyslné válce a císařské koruně. Kybal, který na vojnu nenarukoval kvůli špatnému zraku, se snažil národu zkoušenému válkou pomoci pořádáním lidových vysokoškolských přednášek v národním a osvícenském duchu. Sám přednášel v různých českých městech (Chrudim, Jičín, Písek, Plzeň či Kralupy) o předhusitství, husitství či o Bílé hoře.⁵²

Kybal se svým podpisem připojil k manifestu českých spisovatelů ze dne 17. května 1917 a veřejně se tak přihlásil k odboji, ke kterému se v soukromí řadil již od začátku války. Dne 13. dubna 1918 se osobně zúčastnil složení národní přísahy. Mladý historik se neřadil k žádné politické straně a přímo se tak neúčastnil příprav na

⁴⁸ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 209

⁴⁹ Ibid. s. 209

⁵⁰ Ibid. s. 209

⁵¹ Ibid. s. 209 – 210

⁵² Ibid. s. 210 – 213

převrat, jež řídil Národní výbor a Sokol, byl však přítomen několika odborným poradám a 29. října po vyhlášení samostatnosti Československého státu byl požádán delegací místního obecního výboru, aby pronesl řeč k občanstvu v rodném Černochově.⁵³

Na konci října 1918 se Kybal vrátil i s rodinou do Prahy, kde žili další rok a dva měsíce v nadějně atmosféře budování nového svobodného státu. V té době měl již Kybal pevnou pozici na Pražské univerzitě i v české literární obci. Po osvobození byl jmenován řádným profesorem historie, čímž byla v roce 1919 jeho akademická kariéra dovršena. Kromě vlastní činnosti učitelské a vědecké zapojil se do budování státu na poradách ministerstva školství, kde přispíval svými názory v otázkách lidovýchovných, historických a reparačních.⁵⁴

1.6 Vlastimil Kybal diplomatem

V létě 1919 pobýval Kybal se svou rodinou na statku v Černochově, kde jej zastihl telegram z ministerstva zahraničí s pozváním do Prahy, kde mu bylo nabídnuto místo vyslance Republiky v Římě, nebo Madridu. Nakonec, po dlouhém váhání, podlehl přání prezidenta Masaryka i radám svých přátel a tuto nabídku přijal. Jelikož měl Kybal i jeho manželka v lásce Itálii, jako nové místo Kybalova působení byl vybrán Řím. Kybal, který byl doposud hlavně historikem, se pro svou novou roli vybavil radami zkušenějších. V úctě a paměti uchoval zvláště rady nového prezidenta T. G. Masaryka.⁵⁵

V Římě působil Vlastimil Kybal jako první řádný vyslanec ČSR v Itálii. Jeho mise trvala od ledna 1920 do počátku roku 1925.⁵⁶ Čekala zde na něj celá řada úkolů: vybudovat materiální i personální základy pro československou legaci, dořešit poválečné záležitosti, např. dořešení válečného dluhu Československa za zřízení, výstroj a udržování československých legií a domobrany v Itálii, a připravit první mezistátní smlouvu. Vyslanectví v Itálii bylo pro Československo významné zejména

⁵³ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 224 - 227

⁵⁴ Ibid. s. 228 – 229

⁵⁵ Ibid. s. 230 – 231

⁵⁶ DEJMEK, Jindřich. *Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992)*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1. s. 137

díky spolupráci Itálie a československého zahraničního odboje za první světové války.⁵⁷

V tomto období procházela Itálie složitým vnitropolitickým vývojem. Kybal zde zažil Mussoliniho pochod na Řím a nástup jeho fašistické vlády v roce 1922. Kybal s ideologií fašismu sice nesouhlasil, ale v rámci udržování dobrých vztahů ČSR a Itálie i nadále rozvíjel svou diplomatickou činnost i po nástupu Mussoliniho k moci. Snažil se v Itálii šířit znalosti o české síle obchodní, vojenské a kulturní, a to tiskem, přednáškami, uměleckými výstavami, koncerty, atp. Zasloužil se o založení některých ústavů a kulturních podniků jako byla Akademie umění v Římě či Ústav historický a archeologický. Vybuřoval síť honorárních konzulátů po celé Itálii, jejichž hlavním úkolem byla propagace mladého Československa a podpora obchodních vztahů. Organizoval delegace, konference, přátelská setkání či politické návštěvy. Mezi nejvýznamnější patřila návštěva prezidenta Masaryka a ministra zahraničí Edvarda Beneše, které vyvrcholily podepsáním Paktu o srdečné spolupráci mezi Republikou Československou a Italským královstvím v květnu 1924. Vlastimil Kybal také získal za svoji diplomatickou činnost v Římě velkokříž řádu Italské koruny.⁵⁸

Po ukončení své diplomatické mise v Itálii zamířil v roce 1925 Kybal i s rodinou jako vyslanec ČSR do Brazílie. Zde působil od února 1925 do poloviny roku 1927.⁵⁹ V červenci 1926 byl navíc rozhodnutím prezidenta T. G. Masaryka jeho vyslanecký mandát rozšířen i na území Argentiny.⁶⁰ Na rozdíl od jiných Kybal nevnímal tento přesun jako ústup z první scény československé zahraniční služby. Naopak jasně viděl význam ibero-amerického prostoru pro československé zájmy a budoucí možnosti tohoto kontinentu s ohledem na přesycený a průmyslově rozvinutý trh v zemích Evropy, což podle něj prokazovala také silná kapitálová přítomnost Velké Británie, Spojených států amerických i Německa či Japonska v Latinské Americe. V Brazílii se Kybal zasadil o realizaci pročeskoslovenské propagandistické kampaně a nerasmazatelně se zapsal do historie jako spolutvůrce československé

⁵⁷ BUKAČOVÁ, Irena. Vlastimil Kybal československý vyslanec v Itálii 1920-1925. Slaný: Tiskárna Kočka, 2008. s. 2

⁵⁸ Ibid. s. 3 – 6

⁵⁹ DEJMEK, Jindřich. Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992). Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1. s. 137

⁶⁰ BARTEČEK, Ivo. Vlastimil Kybal – historik v iberoamerickém světě. In: KYBAL, Vlastimil. Po československých stopách v Latinské Americe. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003, 79 s. Verbum. ISBN 80-244-0507-5. s. 9

politiky vůči Latinské Americe. Jižní Amerika však nesvědčila Kybalovu zdravotnímu stavu a tak, s přímluvou Kamila Krofty, bývalého univerzitního kolegy a tehdejšího zástupce ministra zahraničních věcí Československa dosáhl na konci roku 1926 příslibu, že bude přeložen do některé evropské románské země. Brazílii opustil v květnu 1927 a odjel zpět do Evropy. Část svých zavazadel již během této cesty zanechal ve Španělsku, které se mělo stát jeho dalším diplomatickým působištěm.⁶¹

Po krátkém pobytu v Praze, Kybal v listopadu 1927 odjel do Madridu, kde vedl vyslanectví ČSR do podzimu 1933. Zažil zde mimo jiné pád monarchie a vznik druhé republiky v roce 1931.⁶² O situaci ve Španělsku informoval Kybal jak československé Ministerstvo zahraničních věcí prostřednictvím diplomatických relací, tak československou veřejnost cestopisnými sděleními a analýzami vnitropolitického života ve Španělsku na přelomu dvacátých a třicátých let. Tyto texty nabízené širšímu okruhu čtenářů vycházely převážně v časopisech *Zahraniční politika* a *Naše doba*.⁶³ V důsledku úsporných opatření byl v roce 1933 Kybal ze Španělska odvolán zpět do Československa na Ministerstvo zahraničních věcí, kde později organizoval tzv. iberioamerickou tiskovou službu.⁶⁴

V letech 1933 až 1935 tak Kybal pobýval i s rodinou v Československu. Mimo jiné zde v roce 1935 v rámci univerzitních extenzí přednesl cyklus přednášek o Španělsku, které mohl poznat jako historik i jako diplomat. Cyklus šesti přednášek postavil na životopisech šesti osobností španělských dějin a kultury, které měly vylíčit proměny španělských dějin druhého tisíciletí pod zorným úhlem vojenským (Cid, Cortés), politickým (Filip II.), náboženským (sv. Tereza), literárním (Cervantes) a výtvarným (Goya). Publikovaný soubor těchto přednášek pod názvem *Velikáni*

⁶¹ BARTEČEK, Ivo. Vlastimil Kybal – historik v iberioamerickém světě. In: KYBAL, Vlastimil. Po československých stopách v Latinské Americe. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003, 79 s. Verbum. ISBN 80-244-0507-5. s. 9 - 12

⁶² DEJMEK, Jindřich. Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992). Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1. s. 137

⁶³ BARTEČEK, Ivo. Vlastimil Kybal – historik v iberioamerickém světě. In: KYBAL, Vlastimil. Po československých stopách v Latinské Americe. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003, 79 s. Verbum. ISBN 80-244-0507-5. s. 12

⁶⁴ DEJMEK, Jindřich. Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992). Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1. s. 137

španělských dějin (Praha 1935), pak vzbudil zájem širší veřejnosti o studium španělských dějin.⁶⁵

V červnu roku 1935 byl Kybalovi svěřen další významný úřad vyslance v Mexiku, kdy současně reprezentoval Československo v menších středoamerických republikách (Guatemala, Honduras, Nicaragua).⁶⁶ Jeho působení v Mexiku bylo velmi bohaté na události. Již na počátku své mise v roce 1935 se Kybal spolu s několika dalšími diplomaty zúčastnil dvou studijních cest po Mexiku a v těchto cestách pak pokračoval i v následujícím roce. Ze všech cest se dochovaly jeho referáty o obchodních možnostech navštívených území pro český průmysl. Také se věnoval přednáškové činnosti na místních univerzitách a spolu se svou manželkou propagovali v Mexiku českou kulturu a umění.⁶⁷ Zároveň se Kybal musel přizpůsobit novým mezinárodně politickým podmínkám v Evropě, které měly dopad i na jeho působení v Mexiku. Musel zejména čelit protičeskoslovenské propagandě, jednak říšskoněmecké, ale také té prezentované velkoněmecky orientovanou německou kolonií v Mexiku.⁶⁸

Ve dnech 10. – 12. září roku 1938 se Kybal zúčastnil v hlavním městě Mexika Mezinárodního kongresu proti válce uspořádaného mexickým prezidentem Cárdenasem, kde přednesl svůj příspěvek o politické situaci ve své vlasti. Konstatoval, že *„cizí státy chtěly by zničit nezávislost Československa, poněvadž tato země je jím v cestě při pochodu směrem Berlín-Bagdád.“*⁶⁹ Následně se vydal na přednáškovou cestu po univerzitách v Kalifornii, kde mimo jiné přednášel o kořenech česko-německých animozit.⁷⁰ Tato cesta probíhala od 19. září do 3. října 1938.⁷¹ V téže době

⁶⁵ BARTEČEK, Ivo. Vlastimil Kybal – historik v iberoamerickém světě. In: KYBAL, Vlastimil. Po československých stopách v Latinské Americe. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003, 79 s. Verbum. ISBN 80-244-0507-5. s. 14 - 15

⁶⁶ DEJMEK, Jindřich. Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992). Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1. s. 137

⁶⁷ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8. s. 72

⁶⁸ BARTEČEK, Ivo. Vlastimil Kybal – historik v iberoamerickém světě. In: KYBAL, Vlastimil. Po československých stopách v Latinské Americe. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003, 79 s. Verbum. ISBN 80-244-0507-5. s. 16

⁶⁹ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8. s. 73

⁷⁰ Portréty, Vlastimil Kybal – zapomenutá osobnost českého exilu [rozhlasový pořad] ČRo Plus, 8. 8. 2013 20:10 (Jaroslav Hrdlička – rozhovor)

⁷¹ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal doma a v exilu. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3. s. 19

byla uzavřena Mnichovská dohoda, a tak se Kybal po návratu do Mexika ocitl v novém postavení vyslance tzv. druhé republiky. Původně měl být Kybal od 1. ledna 1939 formálně penzionován, poté mu však ministerstvo zahraničí službu ještě prodloužilo do konce února, a tak až 28. února 1939 odevzdává vyslanectví chargé d'affaires Antonínu Poláčkovi, opouští Mexiko a odchází do exilu do Spojených států amerických. Je to tedy až Kybalův nástupce, který následně odevzdá československé vyslanectví v Mexiku do rukou nacistů. Ačkoliv proti tomu Vlastimil Kybal protestuje až u mexického prezidenta Cárdenase, na této skutečnosti se již nic nezmění.⁷²

1.7 Vlastimil Kybal v exilu

První léta svého exilového pobytu strávil Kybal v Kalifornii, kde přednášel na univerzitě v Pasadeně. Ačkoliv měl Kybal bohaté diplomatické zkušenosti, nebyl přizván Benešem do aktivní exilové politiky, kvůli osobním antipatiím. Přesto se Kybal hojně zapojoval do boje o obnovení československé státnosti jako soukromá osoba a snažil se pomáhat exilové komunitě svými vědeckými i politickými zkušenostmi. Z těchto snah vzešlo například dílo *Karel Havlíček a naše svoboda*, které v roce 1941 vydalo v Chicagu České národní sdružení. Napsal také mnoho článků a přednášek pro krajanské časopisy v USA.⁷³

Vytvořil i několik exilových prací určených českým čtenářům a po válce se pokoušel o jejich vydání v Československu, nicméně vydat se z nich podařilo jen zlomek. Nejprve se pokoušel vydat třísvazkový soubor svých válečných studií a úvah. První svazek obsahoval historicko-politické články, druhý svazek články politické a třetí zaznamenával Kybalovu organizační, propagační a učitelskou činnost v USA během války. K vydání těchto spisů však nedošlo jednak pro jejich rozměrnost, a jednak byla pro nakladatelství problematičtější Kybalova nepřítomnost v poválečném Československu. O něco úspěšnější byl se svým spisem *Základy mírové organizace světové – Co jest UNO*, který byl roku 1948 vydán pod názvem *Organizace spojených národů*. Naopak další neúspěch představoval pokus o vydání monografie o prezidentu USA F. D. Rooseveltovi, který by podle Kybala zasloužil v ČSR bližšího poznání jako

⁷² Portréty, Vlastimil Kybal – zapomenutá osobnost českého exilu [rozhlasový pořad] ČRo Plus, 8. 8. 2013 20:10 (Jaroslav Hrdlička – rozhovor)

⁷³ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8. s. 74

„*vynikající a zodpovědný Američan, jenž měl rád Rusy a snažil se je pochopit*“⁷⁴. Kybal poznal měnící se politickou situaci ve své vlasti. Nejen že se mu doma nepodařilo vydat většinu svých válečných spisů, nebyl ani pozván na oslavy založení Univerzity Karlovy, ačkoliv mu to rektor Bydžovský při své dřívější návštěvě USA přislíbil.⁷⁵

Do Československa se Kybal po válce nevydal hlavně kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu své manželky. Ten manžele nutil pobývat převážně na jihu USA, na Floridě. Kybal si také o komunistické ideologii a jejím působení ve své vlasti nedělal žádné iluze. Svému synovci Václavu Černému napsal na počátku roku 1948 v odpovědi na dotaz po politické budoucnosti Československa toto: „*Jako Palacký odsuzoval univerzální monarchii caristickou, tak my musíme odsuzovat nebo nepřijímat univerzální bolševism a bránit se mu všemi silami po vnitřní stránce.*“⁷⁶ Vzhledem k tomu, že Kybal nesouhlasil s komunistickou ideologií ani s komunistickým převratem v Československu v únoru 1948, zůstal v exilu ve Spojených státech amerických, kde žil i s manželkou střídavě ve Washingtonu a střídavě na jihu USA podporován vydatně oběma syny, starším Milíčem, národohospodářem a bankéřem, i mladším Dalimilem, leteckým inženýrem.⁷⁷

Až do počátku padesátých let pokračoval Kybal ve své badatelské a přednáškové činnosti v USA na univerzitách v Iowě, na Yale a Columbia university v New Yorku. V roce 1951 jej postihl první srdeční záchvat. Po zotavení působil v letech 1952 – 1956 v Knihovně Kongresu v hlavním městě Spojených států amerických.⁷⁸ Stesk po vlasti jej však nikdy neopustil, což se projevilo v jeho další historické činnosti. V únoru roku 1955 byl dokončen obsáhlý strojopis o sv. Anežce České s názvem *Anežka Česká – Historický obraz ze 13. století*.⁷⁹ V roce 1957 dostal Kybal další srdeční záchvat, po kterém ochrnul, a 2. ledna 1958 umírá ve

⁷⁴ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal doma a v exilu. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3. s. 24

⁷⁵ Ibid. s. 23 - 24

⁷⁶ Ibid. s. 25

⁷⁷ Ibid. s. 25

⁷⁸ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8. s. 74 - 75

⁷⁹ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal doma a v exilu. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3. s. 25

Washingtonu ve věku 77 let. Jeho žena jej o několik let přežila a zemřela v roce 1969.⁸⁰

V létě roku 1997 jejich syn Dalimil převezl ostatky obou manželů do Čech, kde byly 24. září téhož roku uloženy v rodinné hrobce na Vyšehradském hřbitově. Dne 26. července 1999 pak byla v Černochově na místě Kybalova rodného domku slavnostně odhalena pamětní deska Vlastimila Kybala.⁸¹

⁸⁰ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8. s. 75

⁸¹ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal doma a v exilu. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3. s. 27 - 28

2 Život Any Sáenz-Kybalové (1873 – 1967)

2.1 Mexiko v době života Any Sáenz-Kybalové

Ana Sáenz-Kybalová se narodila na počátku 70. let 19. století na severu Mexika. Bylo to poválečné období rekonstrukce republiky po porážce tzv. druhého mexického císařství.

Poté, co vláda Benita Juáreze vyhlásila 17. července 1861 dvouleté moratorium na splácení zahraničního dluhu, rozhodly se vlády Británie, Španělska a Francie na základě tzv. *Londýnské konvence*, že přinutí Mexiko splácet své zahraniční dluhy silou a vyšlou do Mexika své vojenské oddíly. Jako první dorazily k břehům Mexika španělské intervenční jednotky 8. prosince téhož roku. Anglické a francouzské intervenční jednotky se ke Španělům připojily v únoru 1862. Juárezově vládě se nakonec podařilo vyjednat odchod intervenčních jednotek s Británií a Španělskem výměnou za vyrovnání mexického dluhu. Francie pod vedením Napoleona III., která touto intervencí sledovala posílení svých pozic v Latinské Americe, tuto nabídku odmítla a odstoupila od *Londýnské konvence*. Francouzské intervenční jednotky na rozdíl od španělských a anglických jednotek v Mexiku zůstaly a zahájily dobývání mexického území. Zatímco probíhal postup francouzské intervenční armády do vnitrozemí Mexika, hledala Francie vhodného kandidáta, jenž by nastoupil po vítězství Francie na trůn mexického císařství. Toto císařství měli vyhlásit mexičtí monarchisté, kteří nesouhlasili s Juárezovou republikou a podporovali Francouze. Vhodným kandidátem se nakonec stal bratr rakouského císaře Františka Josefa I. Maxmilián a 10. dubna 1864 byl prohlášen mexickým císařem. Do Mexika dorazil nový císař 28. května 1864, kde jej nadšeně vítali mexičtí monarchisté. Po celou dobu však neutichaly boje francouzských okupačních jednotek a monarchistů s republikány a liberály podporujícími prezidenta Juáreze. Ačkoliv byli v jednu chvíli republikáni zatlačeni až na samou hranici se Spojenými státy, postupně se jim podařilo situaci obrátit. Svůj vliv na to mělo i ukončení občanské války v USA a nelibost USA vůči evropským intervencím do amerických záležitostí, ale také politika Pruska, která zaměstnávala Napoleona III. doma v Evropě. Situace na evropském kontinentě nakonec přiměla Napoleona III. stáhnout z Mexika všechny své okupační jednotky. Nařídil „*nalodit zahraniční legii, všechny Francouze, vojáky a další osoby, které o to*

*budou stát, a také rakouské a belgické legie, pokud budou chtít*⁸². Po jejich odchodu, který probíhal od 13. února do 12. března 1867, byl osud druhého mexického císařství i samotného Maxmiliána zpečetěn. Maxmilián byl zajat a postaven před soud, který jej odsoudil k trestu smrti. Poprava byla, i přes protesty mnoha významných evropských panovníků, provedena 19. června 1867. Vítězství republiky pak bylo završeno příchodem významného mexického generála Porfiria Díaze, který se vyznamenal v boji s Francouzi, a jeho vojska do hlavního města 21. června a návratem prezidenta Benita Juáreze do hlavního města 15. července téhož roku.⁸³

Benito Juárez splnil svůj dřívější slib a vyhlásil nové volby na podzim roku 1867. Z těchto voleb vyšel jako znovuzvolený prezident.⁸⁴ Jeho cílem bylo obnovit republiku pod vedením liberálních intelektuálů. Prvním úkolem byla změna ústavy, která měla zajistit federální uspořádání republiky, nezávislost tří složek státní moci a jejich vyváženost, účast občanů na veřejném životě prostřednictvím voleb a uplatňování občanských práv v praxi. Vláda se také shodla na snížení armádních stavů, především proto, že armádu považovala za základ vší diktatury, po odchodu Francouzů také nebylo potřeba udržovat tak početnou armádu a v neposlední řadě Mexiko vydávalo na armádu 70 % státních výdajů a tyto peníze byly potřeba v době rekonstrukce státu jinde. Bylo nutné nejen obnovit zemi po dřívějších bojích, opravit a vystavit nové komunikace, oživit vnitřní trh a přitáhnout zahraniční kapitál, ale také rozšířit síť škol a zajistit tak vzdělání všem Mexičanům. Cílem rekonstruovaného státu bylo odstranit starou kulturní tradici, kde převládala netolerance a kolonialismus, a vytvořit nový, moderní, liberální a sociální stát, který zajistí mimo jiné svobodu náboženství a tisku, bezplatné školství či transkulturaci indiánů. Svůj vzor viděla tato vláda hlavně ve Spojených státech amerických.⁸⁵

Představy liberální vlády o novém uspořádání Mexika však nenašly pochopení u široké veřejnosti. Většina Mexičanů v referendu novou ústavu nepodpořila. Také u armádních velitelů se snaha o redukci armády neseťkala s velkým nadšením. Vláda se musela vypořádat s mnoha pokusy o převrat, mimo jiné i ze strany armádních

⁸² Vlastní překlad z *Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos*. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 892

⁸³ *Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos*. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 858 - 896

⁸⁴ *Ibid.* s. 903

⁸⁵ *Ibid.* s. 908 – 913

velitelů, mezi nimiž vynikal zejména Porfirio Díaz. Problémem byla také ozbrojená povstání indiánských kmenů, které pustošily mexické státy na severu Mexika či na Yucatánu, i množství banditů, kteří se objevili v období bojů s Francouzi a odmítali se vzdát svého lukrativního řemesla.⁸⁶ Také kvůli množství problémů, s nimiž se musela Juárezova vláda potýkat, a nepříliš klidné situaci v Mexiku se v následujících prezidentských volbách v roce 1871 již Benito Juárezovi nepodařilo získat v přímém hlasování většinu, a o vítězném kandidátovi tak musel rozhodnout parlament. Ten zvolil Benita Juáreze, s čímž však nesouhlasil jeden z protikandidátů Porfirio Díaz, který proti Benito Juárezovi neúspěšně kandidoval již v prezidentských volbách v roce 1867. Díaz proto začal chystat pokus o převrat, který však Juárezova vláda odhalila. Musel opustit hlavní město, nicméně žádný vážnější trest jej nepostihl. Dne 18. července 1872 totiž zemřel prezident Benito Juárez a na jeho místo prozatímně nastoupil Sebastián Lerdo de Tejada, který svou pozici potvrdil v následných prezidentských volbách. Lerdo de Tejada se však netěšil takové oblibě jako Benito Juárez nebo Porfirio Díaz. I přesto zůstal prezidentem až do dalších prezidentských voleb v roce 1876, ve kterých také znovu kandidoval. Porfirio Díaz, který se nehodlal vzdát svého snu stát se mexickým prezidentem, mezitím podnikal kroky k jeho splnění. Získával podporu dalších armádních generálů, vystupoval na veřejnosti a psal články do novin. Vedl negativní kampaň proti Lerdo de Tejadovi a získával stále více příznivců, zejména z řad mladých intelektuálů. Velkou oblibu si získal zejména proto, že mexická společnost v té době netoužila po ničem jiném než po uklidnění situace v zemi a nastolení míru a pořádku, až na dalším místě byl ekonomický rozvoj a na posledním místě politické svobody, které však měly být v souladu idejemi disciplíny a rozvoje. To vše jim Porfirio Díaz sliboval, a tak se 5. května 1877 stal prezidentem Spojených států mexických.⁸⁷

Režim Porfiria Díaze přinesl Mexiku po padesáti bouřlivých letech od vzniku samostatného státu nevídaný mír a stabilitu. Tento mír byl však udržován pomocí centralistického režimu a represí. Porfirio Díaz začal postupně budovat silný režim, kde se veškerá moc soustředila v jeho rukou. Pro Mexiko to znamenalo konec dosavadní liberální ideologie, ačkoliv se sám Díaz oficiálně prohlašoval za liberála.

⁸⁶ Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 914 - 919

⁸⁷ Ibid. s. 919 – 934

Porfirio Díaz se opíral o silnou armádu, státní aparát i systém místních vládců, ať už guvernérů jednotlivých států či indiánských předáků tzv. *cacique*, jejichž loajalitu si zajišťoval různými způsoby. Veškerá politická moc v období tzv. *porfiriátu* byla soustředěná v rukou malé skupiny lidí kolem Díaze. Po prvním prezidentském období zařídil Díaz nástup do prezidentského úřadu svému příteli Manuelu Gonzálezovi, který jej vykonával v letech 1880–1884. Po skončení Gonzálezova mandátu již Díaz žádné změny v prezidentském křesle nepřipustil a zajistil si své opakované zvolení do prezidentského úřadu celkem sedmkrát. Vládl tak Mexiku nepřetržitě celkem dvacet sedm let. Konáním prezidentských voleb se Díaz snažil vzbudit dojem demokracie, jeho opětovná vítězství ve volbách však byla možná jen díky úpravám ústavy, které byly obhajovány jako nezbytné pro udržení míru a hospodářského pokroku a ochrana před hrozící anarchií. Skupina Díazových podporovatelů, pro které byl zásadní hospodářský rozvoj a dynamický rozvoj Mexika, dostala název *technokraté*. Soustředili se zejména na modernizaci průmyslu a technický pokrok, klíčové byly podle nich také zahraniční investice. Jejich ekonomická strategie se ukázala pro Mexiko jako velmi přínosná. V období porfiriátu Mexiko zažívalo období dlouhotrvajícího ekonomického růstu, zvýšila se jak hospodářská produkce, tak i vývoz do zahraničí. Stabilní byla také mexická měna – peso. V roce 1910 měla dokonce mexická vláda vytvořeny státní rezervy ve výši přesahující 60 milionů pesos⁸⁸. Za tímto úspěchem stál zejména tehdejší ministr financí Limantour. Nicméně tento ekonomický úspěch měl i své stinné stránky. Zahraniční investoři navazovali styky s vládnoucími elitami a lokálními vůdci, což znamenalo rozsáhlou korupci ve státní správě a stále se zvětšující propast mezi chudými a bohatými. Proti Díazovi se tak postupně začala vytvářet stále širší opozice. Jednalo se jak o intelektuály a liberály, kteří nesouhlasili s autoritářskými praktikami režimu a persekucí opozice, kdy například podezřelé osoby umíraly ve vazbě na následky mučení, tak o široké řady chudých Mexičanů, ať už dělníků, kteří pracovali za minimální mzdy ve špatných pracovních podmínkách, nebo o venkovany, a zvláště pak indiány, kteří nevladnili žádnou půdu a pracovali za neutěšených podmínek na latifundiích nebo obdělávali špatnou půdu a trpěli hladem.⁸⁹ Velká koncentrace půdy v rukou nepočetné elity

⁸⁸ KNIGHT, Alan. *The Mexican Revolution: Porfirians, Liberals and Peasants*. Volume 1. Cambridge: Cambridge University Press, 1986, 620 s. ISBN 0 521 24475 7. s. 23

⁸⁹ *Ibid.* s. 15 – 36

latifundistů představovala v té době v Mexiku veliký sociální problém. V roce 1910 devět desetin rodin žijících na mexickém venkově nevlastnilo žádnou půdu.⁹⁰

Po roce 1905 navíc Mexiko zasáhla ekonomická krize, a problémy ve společnosti se tak ještě prohloubily. Začala se formovat silnější opozice, která odmítala diktátorský režim Porfiria Díaze. V roce 1905 vznikla *Mexická liberální strana (Partido Liberal Mexicano)*, která ve svém programu publikovaném v červenci 1906 požadovala sociální spravedlnost a reformy. Členové této strany byli ovlivněni myšlenkami socialismu a anarchismu a tvořili novou liberální vlnu v mexické společnosti. Požadovali pozemkovou reformu, práva pro pracující, ochranu indiánů, důsledné uplatňování antiklerikálních zákonů, změnu ústavy a svržení režimu Porfiria Díaze. Některé jejich požadavky týkající se pozemkové reformy se později promítly i do nové ústavy vytvořené v revolučních letech 1916 – 1917.⁹¹

V roce 1910 byla všeobecná nespokojenost a obrovské sociální a ekonomické nerovnosti ve společnosti předzvěstí brzkého konce Díazova režimu. Již od roku 1906 probíhaly velké stávky horníků z dolů i dělníků z továren, které se neobešly bez násilí. Brutální potlačování stávek spustilo vlnu nevole vůči zahraničnímu kapitálu a diktátorskému režimu, který tento kapitál a zahraniční investory ochraňoval. Také církve, jež znovu nabyly bohatství a moc vinou laxního přístupu režimu k uplatňování antiklerikálních zákonů, byla považována za spojence režimu, a tedy i nepřítel lidu. Program *Mexické liberální strany* publikovaný v roce 1906, tak přesně vystihoval požadavky mexického lidu. Ještě vlivnějším dokumentem, který podnítil veřejný odpor vůči Díazovu režimu, byla malá knížka s názvem *La sucesión presidencial en 1910* od Francisca I. Madera. Ten v knize útočil na zřůdnosti Díazovy diktatury, volal po skutečně účinném volebním právu a požadoval ukončení neustále se opakující praxe, kdy volby do vysokých státních úřadů stále znovu vyhrávali ti stejní lidé. I přesto, že Madero nekladal velký důraz na socioekonomickou reformu, vzbudila jeho kniha velký ohlas. V říjnu 1910 pak Madero uveřejnil *Plán ze San Luis Potosí*, v němž označil nedávné volby za podvodné a prohlásil, že Porfirio Díaz a jeho vláda nejsou legálně zvolenými představiteli státu. *Plán ze San Luis Potosí* prohlašoval Madera za

⁹⁰ NIEMEYER, JR., Eberhardt Victor. Revolution at Querétaro: The Mexican constitutional convention of 1916-1917. Austin: University of Texas Press, 1974. Latin American monographs, no. 33. ISBN 02-927-7005-7. s. 8

⁹¹ Ibid. s. 11 – 12

prozatímního prezidenta a hlavu státu, který měl svrhnout diktaturu a uspořádat nové volby. Trvalo sedm měsíců, než si Maderův plán získal podporu většiny Mexičanů a diktatura Porfiria Díaze, jenž uprchl do exilu, byla svržena.⁹² Začala mexická revoluce, která Mexiko uvrhla na několik let do krvavých vnitřních bojů různých skupin, z nichž každá bojovala za odlišné zájmy.

Po přechodném, téměř pětíměsíčním období, kdy zemi řídila Maderova prozatímní vláda, byly uspořádány nové volby, z nichž vzešel Francisco Madero jako nový mexický prezident. Očekávaná stabilizace země se však nekonala. Ozbrojené skupiny, vzešlé zvláště z bezzemků a indiánských rolníků, drancovaly několik mexických států v touze po dosažení sociální a ekonomické rovnosti a požadovaly pozemkovou reformu. Madero podcenil rozsah a závažnost této otázky. Schválil sice pozemkovou reformu, která měla tento problém vyřešit, nicméně ta neodpovídala představám vzbouřenců, ani nebyla prováděna dostatečně rychle a důsledně, takže požadavky bezzemků zůstaly neuspokojeny. Madero se taky musel potýkat s nespokojeností těch, kterým Díazův režim vyhovoval a chtěli jej obnovit, ale také těch, kteří očekávali mnohem radikálnější proměnu země. Přechodné období od diktatury k demokratickému režimu se v Mexiku neobešlo bez násilí a krveprolití. Maderovo vedení země bylo považováno za neúspěch a v roce 1913 tak proběhl státní převrat. V době událostí známých jako „*tragických deset dní*“ (*La decena trágica*) svěřil Madero při velkých nepokojích obranu hlavního města generálu Victorianu Huertovi. Generál však prezidenta zradil, uvěznil jej a donutil jej k rezignaci. Sám se pak nechal prohlásit prezidentem a následně jeho lidé zabili Francisca Maderu i jeho viceprezidenta José Maríu Pino Suáreze. Tento uzurpátorský čin se nesetkal v Mexiku s všeobecnou podporou. Huertův režim byl považován za zpátečnický pokus o návrat k režimu Porfiria Díaze. Vláda soustředila své úsilí převážně na udržení své moci a neměla tak mnoho prostoru k provádění nezbytných reforem. První, kdo proti Huertovi vystoupil a označil jej uzurpátorem moci, byl generál Venustiano Carranza. Dovolává se podpory všech patrioticky smýšlejících obyvatel země, oznámil, že se ujímá vlády v souladu s článkem 121 a 128 ústavy z roku 1857. Neměl však

⁹² NIEMEYER, JR., Eberhardt Victor. Revolution at Querétaro: The Mexican constitutional convention of 1916-1917. Austin: University of Texas Press, 1974. Latin American monographs, no. 33. ISBN 02-927-7005-7. s. 12 - 13

dostatečnou sílu k realizaci tohoto prohlášení, jelikož armáda stála v této době na straně Huerty.⁹³

Započal boj o svržení Huerty. Carranzovy jednotky se tak přidaly k úsilí vzbouřených vesničanů pod vedením Emiliana Zapaty a Francisca Pancho Villy, kteří bojovali hlavně za pozemkovou reformu a zlepšení svých životních podmínek. Již v listopadu 1911 zveřejnil Emiliano Zapata *Plán z Ayaly*, v němž odmítal Maderovu vládu, jelikož podle něj nesplnila očekávání zejména v oblasti pozemkové reformy. Tvrdil v něm, že latifundisté a technokraté vzali nezákonně půdu vesničanům a požadoval vyvlastnění třetiny výměry všech velkostatků jako odškodnění a rozdělení této půdy mezi bezzemky. Statkářům, kteří by tento plán odmítli, měl být vyvlastněn všechen majetek. Během těchto bojů si Carranza uvědomil silnou touhu po spravedlnosti a rovnosti v mexické společnosti a začal poprvé mluvit o potřebě napsat novou ústavu, která by tuto rovnost zaručila. Další složkou mexické společnosti bojující proti Huertovi byli konstitucionalisté pod vedením generála Álvara Obregóna. Huerta nakonec podlehl tlaku všech svých odpůrců a v červenci 1914 abdikoval. Dne 15. srpna obsadil generál Obregón hlavní město Mexika a oslabil tak pozici Carranzovy vlády, který přijel do hlavního města až 18. srpna a ujal se vlády s cílem stát se legitimně zvoleným prezidentem. To se mu však nepodařilo kvůli rozporům uvnitř protihuertovské koalice. Dne 10. října se setkali zástupci z řad stoupenců Carranzovy vlády, Villy i Zapaty, aby se dohodli, kdo se stane vůdcem revoluce a jakým směrem se má revoluce ubírat, avšak bezúspěšně. V atmosféře vzájemné žárlivosti a nedůvěry mezi všemi aktéry revoluce pokusy o dohodu a mír v zemi ztroskotaly. Neutichající boje na většině území Mexika přivedly zemi do těžké ekonomické krize, která vyvolala vlnu stávek proti Carranzově vládě. Carranza chtěl v zemi opět zavést ústavní pořádek. V roce 1916 se proto začíná veřejně mluvit o nutnosti nahradit starou ústavu z roku 1857 ústavou novou. Aby byla ústava přijata, bylo podle něj nutné zahrnout do této ústavy požadavky revolucionářů.⁹⁴

⁹³ NIEMEYER, JR., Eberhardt Victor. Revolution at Querétaro: The Mexican constitutional convention of 1916-1917. Austin: University of Texas Press, 1974. Latin American monographs, no. 33. ISBN 02-927-7005-7. s. 13 – 15

⁹⁴ Ibid. s. 17 – 30

Nová ústava byla přijata 31. ledna 1917 po několikaměsíčním vyjednávání o její podobě.⁹⁵ Dnes je známá jako *Ústava z Querétara*. Zaručovala důležité změny v sociální, hospodářské i kulturní a politické oblasti. Vycházela z ústavy z roku 1857, nicméně zároveň reflektovala proměny a požadavky společnosti na začátku 20. století.⁹⁶ Ústava z roku 1917 byla triumfem mexické revoluce. Jako první detailně upravovala pracovní právo, zaváděla osmihodinovou pracovní dobu a právo na stávkou. Zásadní bylo také prohlášení přírodního bohatství země za majetek státu, tedy de facto znárodnění veškerého přírodního bohatství. Nejdůležitější byl však článek 27, který naplňoval požadavky revolucionářů a řešil problém pozemkové reformy. *Ústava z Querétara* se tak stala dokumentem, který ovlivňoval ústavní legislativu 20. století po celém světě.⁹⁷

V polovině roku 1917 země trpěla následky dlouhé občanské války. Byla zničená města i venkov, poškozené komunikace i železniční trať, narušený obchod, s čímž souvisel odliv zahraničního kapitálu, chyběl funkční bankovní systém a lidé trpěli nedostatkem potravin a epidemiemi. Stovky vesničanů okupovaly půdu na venkově a další se dožadovali restitucí a dotací. Nezaměstnanost byla enormní, stejně jako pracovní nejistota. Svolávaly se stávky za vyšší mzdy a zlepšení pracovních podmínek. Ačkoliv ústava naplňovala požadavky všech skupin revolucionářů, některé její články nebyly uplatňovány v rozsahu a čase, v jakém si revolucionáři představovali. I nadále tak existovalo ve společnosti napětí a objevovaly se porevoluční spory. Problémy nastaly zejména s plněním článku 27 o pozemkové reformě, kdy se vláda nemohla dohodnout, jakým způsobem tuto reformu provést.⁹⁸ Výsledkem bylo, že některé skupiny revolucionářů odmítly složit zbraně a na venkově tak stále operovaly jednotky vzbouřených vesničanů pod vedením Zapaty i Villy a vedly boj proti federální armádě. Situace se uklidnila až několik let po ukončení revoluce se smrtí hlavních vůdců povstalců.⁹⁹ Vláda tak musela najít cestu k hospodářské a následně i politické stabilitě. Jako nejúčinnější opatření se ukázala

⁹⁵ NIEMEYER, JR., Eberhardt Victor. Revolution at Querétaro: The Mexican constitutional convention of 1916-1917. Austin: University of Texas Press, 1974. Latin American monographs, no. 33. ISBN 02-927-7005-7. s. 38

⁹⁶ Ibid.. s. 30

⁹⁷ Ibid. s. 231 - 234

⁹⁸ Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 1159 – 1165

⁹⁹ Ibid. s. 1167 – 1174

měnová reforma ze 13. listopadu 1918 a vytvoření jediné banky *el Banco Único de Emisión*, která mohla emitovat mexickou měnu. Do země se pomalu začal navracet zahraniční kapitál a s ním se začal znovu rozvíjet obchod. Nastal pomalý růst mexické ekonomiky.¹⁰⁰

Ústava z Querétara vzbudila také nelibost Spojených států amerických, jelikož zvláště články 3, 27, 30 a 130 poškozovaly zahraniční zájmy. Jednalo se zejména o článek prohlašující veškeré přírodní bohatství za majetek mexického státu, což ohrožovalo majetek a zájmy amerických těžařských společností, které působily na mexickém území. V letech 1917 až 1920 tak panovalo mezi USA a Mexikem napětí, které vyústilo v americkou intervenci v červenci 1919. V USA zaznívaly dokonce hlasy požadující vyhlášení války Mexiku, nakonec se však USA po vyjednávání s mexickou vládou spokojily s finančním odškodněním.¹⁰¹

Úkol obnovit, upevnit a vést politický život v porevolučním Mexiku připadl po porážce jeho dávných spojenců Zapaty a Villy Venustianu Carranzovi. S tím se však nehodlal smířit Álvaro Obregón, který inicioval Carranzovo svržení a jeho zavraždění 21. května 1920. Bylo to naposledy, kdy se vojenský puč v Mexiku setkal s úspěchem a jeho vůdce se stal mexickým prezidentem. Cílem Obregóna i dalších prezidentů bylo skoncovat s politickou nestabilitou v zemi, omezit politickou sílu armády a postupně zcivilnit moc v zemi, omezit autonomii místních caudillů a institucionalizovat politický život v zemi. V roce 1923 proběhl pokus o svržení prezidenta Obregóna, který však i díky podpoře Washingtonu mexické vládě skončil neúspěchem. V následujícím roce podpořil Obregón při volbě nového prezidenta Plutarca Elíase Callese a sám se stáhl do ústraní. Obregón i Calles se shodovali v názorech na řešení problémů tehdejšího Mexika. Oba začali realizovat některé články nové ústavy v sociální oblasti, ale hlavně skutečně zahájili provádění pozemkové reformy dle ústavy, začali s přidělováním půdy soukromým zemědělcům a podporovali vznik zemědělských družstev tzv. *ejid*. Oba také sdíleli stejný názor na církev a za jejich vlády byly vztahy s církví velmi napjaté, jelikož prosazovali uplatňování antiklerikálních zákonů zakotvených v ústavě. V roce 1926 situace na venkově, který byl převážně katolický, dospěla až k ozbrojené revoltě. Jednalo se o tzv. *válku kristerů*

¹⁰⁰ Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 1165 – 1167

¹⁰¹ Ibid. s. 1174 – 1180

(*guerra cristera*). Jelikož vláda nebyla schopná povstání potlačit, začal v roce 1928 Calles s představiteli episkopátu vyjednávat. Tato jednání však přerušilo zavraždění Álvara Obregóna jedním z katolíků. Jednání se podařilo obnovit až díky intervenci severoamerického velvyslance Dwighta Morrowa. Dohody bylo dosaženo v roce 1929, kdy se církev se státem dohodla na obnově církevní služby a rozpuštění vojska kristerů. Trvalo však ještě jednu dekádu, než náboženské násilí úplně vymizelo z mexické společnosti.¹⁰²

Rok 1929 byl pro Mexiko významným také díky založení *Národní revoluční strany* (*Partido Nacional Revolucionario*)¹⁰³ Plutarcem Elíasem Callosem, která vznikla jako koalice všech revolučních složek a jejímž cílem bylo realizovat ideje ústavy z roku 1917.¹⁰⁴ Ani vytvoření *Národní revoluční strany* však nezabránilo střetům mezi členy politické elity a intrikám při prezidentských volbách. Přesto se *Národní revoluční strana* stala nejdůležitější politickou silou v Mexiku a většina prezidentů zvolených po roce 1929 pocházela právě z této strany. Jejím kandidátem byl i Lázaro Cárdenas del Río zvolený mexickým prezidentem v roce 1934.¹⁰⁵ Je to právě prezident Cárdenas, za jehož vlády probíhá diplomatická mise manželů Kybalových v Mexiku, která je předmětem této diplomové práce.

2.2 Rodina, dětství a studia v Mexiku

Začátek pamětí Any Sáenz Kybalové je věnován podrobnému popisu celé její velké rodiny. Lze z toho usuzovat, že rodina byla pro Kybalovou opravdu důležitá. Popisuje zde podrobně všechny své rodinné příslušníky a jejich další život, koho si vzali, kolik dětí měli, atp. Kybalová vzpomíná také na všechny důležité události, které její dětství a dospívání v Mexiku provázely.

Ana Sáenz, celým jménem Maria Ana de la Merced Sáenz y Aquilar¹⁰⁶, se narodila 23. září 1873 ve městě Chihuahua, hlavním městě stejnojmenného mexického státu jako desáté dítě manželů Francisca Raymunda Sáenz y Minjares a

¹⁰² Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 1185 – 1191

¹⁰³ Existuje dodnes pod názvem *Partido Revolucionario Institucional*

¹⁰⁴ Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 1196

¹⁰⁵ Ibid. s. 1227 – 1229

¹⁰⁶ Životopis V. Kybala v datech. Spol. Vlastimila Kybala [online]. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.vkybal.estranky.cz/clanky/historik-a-diplomat-prof_-v_kybal.html

jeho ženy Agustiny Aguilar y Sáenz. Její rodiče pocházeli z malého městečka Santa Cruz de Rosales v mexickém státě Chihuahua a oba patřili k tamním významným statkářským rodinám. Jak Kybalová uvádí, do Mexika přišli její předci pravděpodobně ze španělské Andalusie, neví se však, v jaké době¹⁰⁷. Rodiče Kybalové i se svými dětmi hodně cestovali, hlavně kvůli tomu, že otec se zabýval obchodem se zbožím.¹⁰⁸ Otec Kybalové byl také politicky činný a velmi se zajímal o dění na severu země, skončil také kvůli svým politickým aktivitám ve vězení a zemřel mladý v Santa Cruz de Rosales.¹⁰⁹ Matka Kybalové zemřela několik let po svém manželovi.¹¹⁰

Se všemi svými sourozenci měla Kybalová velmi pěkný vztah. Zvláště ráda měla svého nejstaršího bratra Manuela, který jí byl zároveň za kmotra u křtu a který k její lítosti zemřel velmi mladý. Po Manuelovi se narodila dcera Benita, která byla matce Kybalové spíše kamarádkou a družkou. Matka Kybalové se totiž vdávala velmi mladá a nejstaršího syna Manuela tak porodila v pouhých patnácti letech. Benita pak byla pro Kybalovou jako druhá matka.¹¹¹ Třetím v pořadí byl bratr Pancho, který se stal velkou oporou pro matku po smrti otce.¹¹² Po Panchovi se narodila dvojčata Merced a Matilde.¹¹³ Šestým dítětem byla dcera María. María hrála dobře na akordeón. Téměř všichni sourozenci Kybalové byli velmi hudebně nadaní a často tak u nich doma hrával návštěvám malý rodinný orchestr složený ze dvou akordeonů (Manuel a María), tří kytar (Benita, Matilde a Merced), violoncella (Pancho) a houslí (Jesús).¹¹⁴ Sedmým v pořadí byl syn Jesús, který se narodil v Texasu na jedné z obchodních cest otce Kybalové. Jesús byl velmi umělecky nadaný a studoval na konzervatoři hru na klavír a housle. Stejně dobře jako na klavír a housle hrál také na violoncello a klarinet. Ve městě Jiménez, kde rodina v té době žila, založil skupinu hudebně nadaných dětí z lepších rodin a pod jeho vedením pak tato skupina vystupovala.¹¹⁵ Osmým dítětem Sáenzových byl syn Carlos, který však zemřel ještě

¹⁰⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 1

¹⁰⁸ *Ibid.* s. 2

¹⁰⁹ *Ibid.* s. 3

¹¹⁰ *Ibid.* s. 6

¹¹¹ *Ibid.* s. 4

¹¹² *Ibid.* s. 5

¹¹³ *Ibid.* s. 6

¹¹⁴ *Ibid.* s. 7 bis

¹¹⁵ *Ibid.* s. 7 – 8

jako dítě. Stejně tak brzy zemřela dcera Luz, která se narodila po Carlosovi.¹¹⁶ Desátá v pořadí se narodila Ana. Po ní se jako jedenácté dítě v pořadí narodila sestra Pepa, s kterou tvořily v dětství a mládí nerozlučitelnou dvojici. Pepa nádherně recitovala, byla velmi inteligentní, veselá a ráda četla romány.¹¹⁷ Dvanácté těhotenství matky Kybalové skončilo potratem a jako poslední třinácté dítě se narodil Agustín, pojmenovaný po matce, který zemřel ve dvou letech.¹¹⁸

Pancho, který se usadil ve městě Santa Rosalia, chtěl, aby se za ním celá rodina přestěhovala, a tak se, ještě když otec žil, celá rodina přesídlila do města Santa Rosalia. Zakrátko poté, co se zde usadili, se otcovo zdraví začalo zhoršovat, a tak se otec rozhodl vrátit do Santa Cruz de Rosales, aby navštívil tamního vyhlášeného amerického lékaře. Vyléčit se jej však nepodařilo a několik týdnů po příjezdu otec Kybalové v Santa Cruz de Rosales zemřel.¹¹⁹

Zakrátko na to se rodina ve městě Santa Rosalia přestěhovala do nového domu poblíž hlavního náměstí. V tomto domě si matka a teta Kybalové otevřely malý obchůdek s potravinami. Dům měl velké patio, které si rodina osadila množstvím květin, a také velký dvůr, kde rodina chovala slepice, prasata, krocany a dvě krávy. Veškerá voda na pití, zalévání rostlin i pro zvířata se musela do domu dovážet na speciálním trakaři se sudem.¹²⁰

Život rodiny Sáenz plynul v tomto domě klidně. Ana se sestrou Pepou byly nejmladší a tak trávily hodně času spolu. Když jejich starší sestry chodily tančit, prosila je Ana s Pepou, aby je večer, jak půjdou, vzbudily, aby je mohly vidět nastrojené na tu slávu. V létě je starší sestry brávaly koupat se do mlýna rodiny Cordero. Kybalová vzpomíná, jak na ni přitom dávala pozor zejména nejstarší sestra Benita. Matka Kybalové dbala na řádnou katolickou výchovu. Každý večer se celá rodina scházela k modlitbě růžence a nebyla neděle, kdy by rodina vynechala mši v kostele. Většinou chodily dvě nejmladší dcery, Ana s Pepou, se svou matkou na první

¹¹⁶ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 8

¹¹⁷ *Ibid.* s. 9

¹¹⁸ *Ibid.* s. 10

¹¹⁹ *Ibid.* s. 11

¹²⁰ *Ibid.* s. 11

ranní mši. V průběhu celého roku se pak rodina účastnila všech církevních svátků.¹²¹ Matka Kybalové také velmi dbala na to, aby se Ana s Pepou každé ráno modlily a děkovaly Bohu za to, že se mohly probudit.¹²²

Protože matka Kybalové měla mnoho povinností, pověřila nejstarší dceru Benitu, aby naučila Anu a Pepu číst, psát a počítat. Pod jejím vedením dělala Ana s Pepou velké pokroky. Benita je také učila ručním pracím. Sama Kybalová vzpomíná, jak byla nadšená, když jim bratr Pancho poslal kupu barevných přízí pro vyšívání. Kybalová mluví o Benitě jako o své druhé matce. Benita jí i jejím panenkám šila oblečení, kupovala jí panenky a hračky. Všude kam Benita šla, chtěla jít Kybalová s ní.¹²³

Matka Kybalové byla velmi pečlivá a starostlivá. Dbala na to, aby se Ana s Pepou řádně modlily, byly vzorně upravené a učesané a plnily seznam úkolů na den, který jim připravila. Vyžadovala kázeň a poslušnost. Pokud Ana s Pepou něco provedly, nebo nesplnily, co měly, byly potrestány a nedostaly cukrovinky.¹²⁴

Základní školu navštěvovala Kybalová ve městě Santa Rosalia. Byla to soukromá škola pro dívky i chlapce, kde se platilo školné, takže ji navštěvovaly převážně děti z lepších rodin. Školu začala Ana navštěvovat zároveň s Pepou krátce po smrti svého otce. V té době už obě uměly díky Benitě číst, psát i počítat. Sama Kybalová byla podle svých slov velmi pilná studentka, často chtěla místo nedělní procházky raději zůstat doma a učit se. Zvláště ráda měla Kybalová hodiny zpěvu a hru na klavír, geografii nebo náboženství či hodiny etikety.¹²⁵ Kybalovou také velmi ovlivnily lekce vyšívání, které se jejich vyučující rozhodla dávat pouze Aně a ještě jedné studentce. Tvrdí, že právě zde začalo její umělecké vzdělání, z něhož pak celý život těžila. Léta strávená na této základní škole popisuje Kybalová jako velmi šťastné období.¹²⁶ Poté co Kybalová ukončila vzdělání na škole ve městě Santa Rosalia, zůstala

¹²¹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 13

¹²² *Ibid.* s. 14

¹²³ *Ibid.* s. 14

¹²⁴ *Ibid.* s. 14

¹²⁵ *Ibid.* s. 16

¹²⁶ *Ibid.* s. 17

doma a pomáhala matce a straším sestřím, které ještě nebyly provdány, s chodem domácnosti.¹²⁷

Po nějaké době se celá rodina přestěhovala do města Jiménez, kde se usadil Pancho, který zde měl prosperující obchod s potravinami a oblečením. Ana s Pepou zde měly na starost úklid domu, zatímco matka se staršími sestrami trávily hodně času v kuchyni, aby chystaly jídlo pro celou velkou rodinu i Panchovi zaměstnance. Kybalová vzpomíná, že tato namáhavá práce jí byla dobrou přípravou pro budoucí život.¹²⁸

Po nějaké době strávené v Jiménezu se začalo matčino zdraví zhoršovat v důsledku srdeční choroby. Díky léčbě amerického lékaře, který žil v Jiménezu, se jí dařilo ještě nějakou dobu žít i s touto srdeční vadou.¹²⁹ Když se však zdraví matky hodně zhoršilo, chtěl Pancho, aby se matka vrátila do města Santa Rosalia a navštívila zde jejich dobrého rodinného přítele doktora Fishera. S matkou se na cestu vydaly Pepa a Matilde, Ana zůstala doma. Matčino srdce už na tom však bylo velmi špatně. Zemřela na srdeční chorobu, ačkoliv byla ještě mladá. Několik dní před její smrtí dostala rodina v Jiménezu zprávu, že není naděje, aby se jejich matka uzdravila, a tak se všichni vydali do Santa Rosalie. Matka Kybalové tak zemřela „obklopená svými dětmi a smířená s Bohem“^{130,131} Smrt své matky nesla Kybalová velmi těžce, vzpomíná, že se nedokázala ani podívat na její katafalk, jelikož se bála, že by se z toho nervově zhroutila.¹³²

Den po pohřbu se všichni sourozenci kromě Any vrátili do Jiménezu. Ana zůstala ve městě Santa Rosalia v domě své sestry Merced. Život celé rodiny se zastavil a omezil se pouze na nutné povinnosti. Dva roky držela rodina smutek a omezila všechny radovánky. V té době také Pancho jako hlava rodiny rozhodl, že se v Jiménezu přestěhují do domu, v němž měl otevřený obchod.¹³³

¹²⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 18

¹²⁸ *Ibid.* s. 19

¹²⁹ *Ibid.* s. 19

¹³⁰ *Ibid.* s. 20

¹³¹ *Ibid.* s. 20

¹³² *Ibid.* s. 21

¹³³ *Ibid.* s. 21

Jak čas plynul, přiblížila se doba, kdy měly být Ana i Pepa uvedeny do společnosti. Svůj první ples absolvovala Kybalová v krásných šatech z černého sametu se šněrovačkou zdobenou bílými perlami. Sklidila za ně mnoho chvály a protančila na plese celou noc. Od té doby se Kybalová účastnila veřejného života, chodila tančit a často se scházela s přítelkyněmi. O její veřejný život a vystupování ve společnosti se starala zvláště její starší sestra María. Často Kybalová protančila s přáteli celou noc a vracela se domů nad ránem.¹³⁴

Ty děti Sáenzových, které ještě nežily v manželství, bydlely v domě svého bratra Pancha. K nim patřila i Ana. To se však změnilo poté, co Panchovi při prvním porodu zemřela jeho mladá manželka, kterou velmi miloval. Nikdy se z této rány nevzpamatoval a už nikdy se znovu neoženil. K tomu se mu ještě začalo rozpadat jeho podnikání v obchodě, protože jej zaměstnanci okrádali, a tak se rozhodl odstěhovat. Sourozenci se tedy rozdělili a Ana šla bydlet ke své sestře Benitě a jejímu manželu Donu Victorovi, kteří se o ni starali jako o vlastní dceru.¹³⁵

V té době se v Jiménezu objevila Madame Roux, velmi vzdělaná vdova po francouzském doktorovi, která chtěla ve městě Chihuahua založit Francouzsko-mexické lyceum a v Jiménezu hledala pro své lyceum studentky z dobrých rodin. Také Benita s Donem Victorem chtěli na toto lyceum poslat svou dceru Maríu, ačkoliv byla ještě velmi mladá. Tehdy zatoužila po dalším vzdělání i Kybalová. Požádala sestru Benitu, aby navrhla Madame Roux, ať přijme Anu ke studiu výměnou za to, že zde bude Ana také vyučovat. Madame Roux souhlasila a Ana se odstěhovala do města Chihuahua, kde začala dle jejích slov nejspíše nejtěžší etapa jejího života.¹³⁶

První rok na lyceu byl pro Kybalovou náročný, jelikož bydlela na internátu. Byla nesmělá a nebyla zvyklá žít s cizími lidmi. Jednou za čtrnáct dní se v neděli konaly vycházky, to Kybalová chodila na návštěvu i s Maríou ke své sestře Merced. Přes týden měla Kybalová na starost studenty z prvního a druhého ročníku, které učila, a zároveň také sama studovala. Zvláště se věnovala hře na klavír. Všechny zkoušky pak Kybalová zvládla velmi dobře. Také všichni její studenti zakončili první školní rok s výbornými výsledky. Nicméně práce vyučující a souběžné vlastní studium

¹³⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 21 – 22

¹³⁵ *Ibid.* s. 28 – 29

¹³⁶ *Ibid.* s. 30

ji velmi vyčerpávalo, a tak, když se vrátila do Jiménezu na prázdniny, řekla sestře, že už další rok nezvládne. S tím ovšem nesouhlasila Madame Roux, a tak se po prázdninách Kybalová na lyceum vrátila a nadále zde vyučovala. Postupem času se zde začala stále více věnovat malbě a nakonec zatoužila odejít do hlavního města Mexika a věnovat se pouze studiu malířství. Podařilo se jí od státu získat stipendium na tato studia a tak se přestěhovala do hlavního města Mexika a začala zde svou další životní kapitolu.¹³⁷

V hlavním městě se Kybalová zapsala na Akademii múzických umění, která se jmenovala San Carlos¹³⁸. Kromě obvyklých předmětů se Kybalová rozhodla také studovat malbu akvarelem a dále pokračovala ve studiu hry na klavír. Na konci prvního ročníku studia na akademii obdržela Kybalová ocenění, tedy medaili ze zlata a peněžní odměnu, z rukou samotného mexického prezidenta Porfiria Díaze.¹³⁹

Na konci druhého ročníku získala Kybalová čestné uznání v podobě diplomu za umění, který jí byl opět předán prezidentem Mexika. I nadále pokračovala ve studiu hry na klavír a občas hrála i na veřejnosti.¹⁴⁰

Když byla Kybalová ve třetím ročníku, přestěhovala se do hlavního města Mexika i její sestra Matilde s manželem a pozvala Anu, aby bydlela u nich. Sama Kybalová na toto období vzpomíná jako na nejšťastnější období během svého pobytu v hlavním městě.¹⁴¹

Když Kybalová pracovala v galeriích, seznámila se s ostatními studenty malířství, pozdějšími známými umělci Franciscem Goitiou či Diegem Riverou. Oba dle slov Kybalové již v té době vynikali svými schopnostmi a stali se jejími dobrými přáteli.¹⁴²

Život v tehdejší Mexiku se podle Kybalové velmi lišil od toho, který poznala v Mexiku později. V době, kdy studovala na Akademii múzických umění, byl život

¹³⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 31 – 35

¹³⁸ Dodnes funguje jako Akademie San Carlos (*Academia de San Carlos*) v rámci Mexické národní autonomní univerzity (*Universidad Nacional Autónoma de México*)

¹³⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 36

¹⁴⁰ *Ibid.* s. 38

¹⁴¹ *Ibid.* s. 38

¹⁴² *Ibid.* s. 39

v Mexiku bohatší, existovaly větší jistoty a podniky, jak průmyslové, tak zemědělské, prosperovaly. Nicméně chudí lidé a indiáni na tom tak dobře nebyli. Naopak lidé z vyšších vrstev byli velmi vzdělaní, jejich kulturní život byl na výši a také často cestovali do zahraničí. Umění bylo velmi ceněné a podporované i samotnou vládou. Umělci a profesori se často jezdili vzdělávat do Evropy. V té době byl v Mexiku hodně znát francouzský vliv v kulturní i ekonomické sféře.¹⁴³

Poslední rok studia na Akademii múzických umění, byl pro Kybalovou také na delší dobu posledním rokem pobytu v Mexiku, v té době totiž začala pociťovat silnou touhu poznat Evropu.¹⁴⁴ Chtěla osobně poznat a zkoumat díla velkých evropských mistrů, zejména těch italských. Jedna její přítelkyně ji představila guvernérovi státu Chihuahua, který byl velkým mecenášem talentů pocházejících z tohoto státu. Představila mu svůj projekt studia italských umělců a díky jeho přímluvě se jí podařilo získat státní stipendium na rok studia v Itálii. Jelikož však toto stipendium nemohlo pokrýt celá její plánovaná evropská studia, guvernér jí nabídl peníze i ze svých fondů, aby je mohla dokončit. Tak se Kybalová mohla začít chystat na cestu do Evropy. Odjížděla se smutkem po své rodině, kterou zde zanechávala, ale také s velkým nadšením, že konečně pozná Evropu, o které toho tolik věděla z knih.¹⁴⁵

2.3 Studia a život v Evropě

Mexiko Kybalová opustila 12. prosince 1906.¹⁴⁶ V přístavu ve Veracruzu nasedla na německou loď Cecilia a vydala se na třítydenní cestu do Evropy. Cestovala v první třídě, jak byla zvyklá, a společnost jí dělala jedna americká dáma, která jela do Paříže studovat zpěv. Vylodili se ve francouzském přístavním městě Le Havre a odtud pokračovali do Paříže. Kybalová zde v první řadě navštívila muzea jako Louvre, Lucemburské muzeum či Národní muzeum středověku – Lázně a palác Cluny, hrobku Napoleona Bonaparte a katedrálu Notre-Dame, kostel La Madeleine a Sainte Chapelle.¹⁴⁷ Na svých evropských cestách se Kybalová vždy snažila navštívit a poznat

¹⁴³ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 40 – 41

¹⁴⁴ *Ibid.* s. 41

¹⁴⁵ *Ibid.* s. 42

¹⁴⁶ *Ibid.* s. 43

¹⁴⁷ *Ibid.* s. 43

co nejvíce památek, ať už se jednalo o významné stavby či umělecká díla, která se v dané oblasti nacházela.

Z Paříže se Kybalová vydala do Milána, kde strávila tři dny, a z Milána se již vydala přímo do Říma, kde se nakonec ubytovala v rodinném penzionu. Jednou z prvních věcí, kterou Kybalová po příjezdu do Říma udělala, byla návštěva mexického vyslance v Římě – seňora Esteva. Poté se byla Kybalová představit také mexickému honorárnímu konzulovi v Římě seňoru Angelinimu. Ten vybral ve Vatikánských muzeích malbu Manželství Sv. Kateřiny od španělského malíře Bartolomèa Estebana Murilla, aby Kybalová vytvořila její kopii. Ta pak na obrazu pracovala od dubna do července, ale nestihla jej dokončit, jelikož v červenci se vydala na cestu do Assisi. Předtím, než začala Kybalová pracovat ve Vatikánských muzeích, malovala v ateliéru profesora Gallega, španělského malíře. Profesor Gallegos ji nicméně přímo nevyučoval, Kybalová pracovala nezávisle v jeho ateliéru. Vytvořila zde několik obrazů a také svůj autoportrét, který později poslala své sestře Matildě. Nakonec v ateliéru profesora Gallega strávila dva až tři měsíce, více si totiž nemohla dovolit zaplatit, ačkoliv se jí zde pracovalo velmi dobře.¹⁴⁸

Díky tomu, že Kybalová pobírala stipendium od vlády mexického státu Chihuahua, dostala dopředu zaplacenou celou sumu na rok, ta byla uložena v Italské obchodní bance v Římě. Jelikož byla Kybalová dle svých slov velmi hospodárná, vybírala si vždy peníze pouze na daný měsíc, z čehož zaplatila penzion, výdaje na malování, pracovní cesty a výlety, atp. Vždy se svými penězi vycházela dobře a proto také, poté co opustila ateliér profesora Gallega kvůli nedostatku financí, už si žádný další ateliér pro studium nenašla.¹⁴⁹

V dubnu se Kybalová přestěhovala do nového penzionu Casa Miceli. Byl to krásný penzion, který patřil baronese Miceli a vypadal spíše jako palác, i proto zde, jak Kybalová uvádí, bydleli především lidé z lepší společnosti. Seznámila se zde s ostatními hosty a také s jedním Čechem, který studoval historické spisy ve Vatikánských archivech. Byl to její budoucí manžel Vlastimil Kybal. Kybalová vzpomíná, že chodil vždy pečlivě upravený, s pěšinkou neobvykle učesanou uprostřed

¹⁴⁸ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 44 – 47

¹⁴⁹ *Ibid.* s. 47

hlavy a v klopě saka vždy nosil květinu. Byl to mladý muž světlé pleti, s modrýma očima a světlými vlasy. Povahou byl spíše vážný a rozhovor s ním nebyl nikdy pouze povrchní. Když s ní zavedl řeč, cítila se Kybalová velmi nesměle. Vždy se bavili o vážných tématech, například jak vypadá vzdělávací systém v Mexiku či jakému žánru se Kybalová ve své tvorbě věnuje. Kybalová se vždy snažila odpovídat co nejvíce lakonicky, jelikož jí Kybal imponoval. Velmi se jí líbil, protože jeho názory považovala za seriózní a správné. Hovořili spolu opravdu často, jelikož se oba zajímali o práci toho druhého. Kybal se zajímal o obraz, na kterém Kybalová pracovala ve Vatikánských muzeích, a několikrát se na něj přišel podívat po své cestě z práce ve Vatikánských archivech.¹⁵⁰

Také Kybal ve svých pamětech vzpomíná na seznámení se svou ženou. V Casa Miceli sedávala po jeho boku dáma cizího původu, které si, jak sám říká, „*ve své pohrdavosti zpočátku mnoho nevšímal, také proto, že posud nemluvil valně italsky*“¹⁵¹. Tato dáma oplývala zvláštní krásou a měla překrásné černé oči, byla tichá, uhlazená a zároveň jemná. Tím Kybala zaujala, jelikož se tak lišila od ostatních více méně banálních dam. Jmenovala se Ana Sáenz. Dozvěděl se o ní, že je z Mexika, v Itálii studuje malířství a právě tvoří kopii obrazu od španělského malíře Murilla ve Vatikánu. Někdy po večeři hrávala v baronetině salonku velmi pěkně na piano.¹⁵² Kybalová vzpomíná, že se jejímu budoucímu manželovi nejvíce líbilo, když hrála mexickou hymnu.¹⁵³

Jednou v neděli pozval Kybal baronesu a slečnu Sáenz na procházku. Vyšli si tak několikrát a po nějaké době začala budoucí paní Kybalová chodit na procházky s Kybalem sama. Svě city vyznal Kybal mexické malířce 18. května 1907 v zahradě Villy Medici, kam ji pozval na výstavu francouzského malířství. Ta jeho city opětovala, a tak, jak Kybal vzpomíná: „*Vznikl náš milostný román pod italským nebem, ve Věčném městě, za třpytivého máje, kdy na Monte Pincio kvetly růže, v pozadí se rýsovala kupole*

¹⁵⁰ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 48 – 49

¹⁵¹ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 141

¹⁵² Ibid. s. 141 – 142

¹⁵³ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 49

sv. Petra a naše duše byly zaníceny kultem krásy přírodní i duchovní.“¹⁵⁴ Kybalová pak byla pevně přesvědčená, že jen Boží prozřetelnost mohla je, dvě bytosti narozené a vychované v naprosto odlišných zemích, zavést v jednom čase do Casa Miceli, kde se poznali a sblížili ryzí a trvalou láskou.¹⁵⁵

3. června 1907 odjel Kybal z Říma do Florencie, kde se věnoval svému historickému bádání. V této době započala obsáhlá korespondence mezi ním a jeho milovanou Anitou, jak ji v dopisech oslovoval. Zajímavé je, že Kybal psal své milence francouzsky a ona jemu odpovídala španělsky.¹⁵⁶ Ačkoliv totiž uměla Kybalová francouzsky dobře, měla pocit, že je přece jen ve svém rodném jazyce schopná lépe vyjadřovat své city.¹⁵⁷ Jejich korespondence byla opravdu obsáhlá, protože většinu času až do své svatby v roce 1913, trávili manželé odděleně. Kybal hodně cestoval po Evropě a pobýval také v Čechách. Se svou Anitou se v té době setkával pouze na svých cestách do Říma, kterých v letech 1907 – 1914 podnikl celkem sedm, tu sedmou v roce 1914 s ním však již Kybalová absolvovala jako jeho manželka¹⁵⁸.

Když Kybal opustil Řím, Kybalová zde ještě nějakou dobu zůstala a pracovala na své kopii Murilla ve Vatikánských muzeích. Nakonec ji však nedokončila a na začátku července odjela do Assisi, které si vybrala jako další místo pro své studium malířství. Jednak jí toto místo bylo velmi doporučováno profesorem Gallegem, sama měla velmi ráda Františka z Assisi a také chtěla utéci z horkého letního Říma.¹⁵⁹ Kybalová zde trávila čas jednak malováním a také výlety a návštěvami různých památek a zajímavých míst v okolí. Zůstala zde až do začátku září 1907. V té době přijela do Evropy její sestra Matilde s rodinou a měli v plánu navštívit také Věčné město. Kybalová se proto do Říma vrátila, aby jejich návštěvu nezmeškala.¹⁶⁰

¹⁵⁴ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 142

¹⁵⁵ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 49 – 50

¹⁵⁶ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 142

¹⁵⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 50

¹⁵⁸ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 195

¹⁵⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 50 – 51

¹⁶⁰ *Ibid.* s. 52 – 54

Se svou rodinou pak Kybalová navštívila v Římě mnoho památek i významných osob, zejména mexických zástupců v Římě. Dokonce se jim podařilo zúčastnit se generální audience u Jeho Svatosti papeže Pia X. Poté její rodina odjela na další cesty po Evropě, konkrétně do Paříže, a Kybalová zůstala v Římě zase sama a věnovala se opět hlavně svému studiu a malování.¹⁶¹

V zimě na přelomu roku 1907 a 1908 přijeli do Říma bývalí spolužáci Kybalové z Akademie San Carlos – Francisco Goitia a Gabino Zárata. Jelikož Kybalová stále neměla svůj vlastní ateliér, uvítala, když jí Zárata nabídl, že smí malovat v jeho ateliéru.¹⁶²

V létě roku 1908 Kybalová opět odjíždí před horkem z Říma, tentokrát do Tivoli. Na cestu se vydává s jednou svou přítelkyní. Bydlely v krásné vile, která byla se svými zahradami, vodopády a fontánami jako stvořená pro pobyt umělkyň. Opět se zde Kybalová věnovala převážně své malířské tvorbě, nicméně také podnikaly s přítelkyní výlety po okolí. V této době Kybalovou poznamenala smrt jejího přítele Zárata. Zárata navštívil Anu a její kamarádku v Tivoli. Kybalová vzpomíná, že působil velmi unaveně a proto chtěla, aby nějaký čas zůstal s nimi v Tivoli. On se však rozhodl odjet do Florencie, kde po nějaké době onemocněl. Když se Kybalová dozvěděla, že jeho onemocnění je vážné, rozhodli se spolu s Goitiou odjet do Florencie za Záratou. Přijeli však příliš pozdě. V době jejich příjezdu byl Zárata již několik hodin po smrti. *„Cítla jsem tak silnou bolest, jako bych ztratila vlastního bratra, a tak jsem také plakala.“*¹⁶³ Tak přišlo podle Kybalové Mexiko o velmi slibného umělce.¹⁶⁴

V říjnu 1908 se Kybalová opět vrátila do Říma, kde začala malovat v ateliéru u profesora Lipinského. U něj se Kybalová zdokonalila především v kresbě, kterou Lipinský perfektně ovládal. Byl za to také v uměleckých kruzích velmi uznávaný.¹⁶⁵

V únoru roku 1909 přijel do Říma opět Vlastimil Kybal.¹⁶⁶ Kybal jel do Říma s dekretem pětiměsíčního studia ve Vatikánských archivech, kde zkoumal papežskou

¹⁶¹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 55 – 56

¹⁶² *Ibid.* s. 57 – 58

¹⁶³ *Ibid.* s. 61

¹⁶⁴ *Ibid.* s. 58 – 61

¹⁶⁵ *Ibid.* s. 62 – 63

¹⁶⁶ *Ibid.* s. 63

politiku za Bílé hory.¹⁶⁷ Oba budoucí manželé byli velmi šťastní, že se zase setkali. Kybalová vzpomíná, že se tím její život v Římě proměnil a její duše získala nové podněty nejen pro její malířskou tvorbu¹⁶⁸. Kybal zase ve svých pamětech velebí „milostivý Osud“ za to, že mohl vedle svého intenzivního bádání nacházet „útěchu, potěšení a posílení ve společnosti své vzácné ženy a umělkyně“. Milenci spolu prozkoumávali památky Věčného města, navštěvovali umělecké výstavy, koncerty a divadla a v neděli podnikali vyjíždky do Castelli Romani.¹⁶⁹ Kybalová na tu dobu vzpomíná jako na období naprostého štěstí. Sdíleli spolu své myšlenky a dojmy, a poznávali se tak navzájem čím dál lépe. Zdálo se jí, že vše v jejím životě má najednou jen jeden cíl: „milovat a být milována“.¹⁷⁰ Toto šťastné období bylo přerušeno 27. června 1909, kdy musel Kybal opět opustit Řím a odjel na další ze svých studijních pobytů, tentokrát do Španělska.¹⁷¹

V této době Kybalová opouští ateliér profesora Lipinského a začíná pracovat samostatně. Věnovala se malbě portrétů či římských zřícenin, zejména Palatina, které ji zaujaly svou významnou historií. Cítila se však v Římě velmi osamělá, jelikož osoba, ke které směřovaly její myšlenky, pobývala ve Španělsku a neměla se do Říma vrátit dříve než za rok. Nakonec se Kybalová rozhodla odjet opět do Assisi a pokračovat ve své tvorbě zde. Podzimní příroda v okolí Assisi byla „okouzující, když hrála všemi barvami“ a Kybalovou „naprosto uchvátila“^{172,173}

Druhý pobyt Kybalové v Assisi trval rok a tři měsíce. Sama toto období označuje za nejužitečnější období ve své tvorbě, jelikož zde namalovala patnáct či šestnáct obrazů. Pracovala zcela samostatně, což se ukázalo jako velmi přínosné. Namalovala zde totiž, dle svého soudu, skvělé obrazy, které později vystavovala v Mexiku a které byly také řádně doceněny. Nejvíce si však cenila mystična, které

¹⁶⁷ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 156 - 157

¹⁶⁸ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 64

¹⁶⁹ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 160

¹⁷⁰ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 64

¹⁷¹ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 160

¹⁷² Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 65

¹⁷³ *Ibid.* s. 64 – 65

naplnilo její duši, díky nádherné okolní přírodě a místům posvěcených Svatým Františkem a Svatou Klárou.¹⁷⁴

I v době svého druhého pobytu v Assisi udržovala korespondenci nejen s Vlastimilem Kybalem, ale také se svou rodinou a svými přáteli v Mexiku. Z jejich korespondence se také dozvěděla o revolučních událostech v Mexiku. Kybal ji zároveň informoval o svém návratu do Říma v následujícím roce. Ona jej na oplátku podnítila k návštěvě Assisi, kterou později skutečně podnikl a která jej nadchla tak, že se rozhodl sepsat životopis Svatého Františka z Assisi a věnovat jej své ženě jako svatební dar.¹⁷⁵

Assisi Kybalová opustila s těžkým srdcem na začátku ledna 1911. Odjela opět do Říma, kde chtěla představit svou tvorbu porotě pro Mezinárodní výstavu výtvarného umění, která se měla konat toho roku v Římě u příležitosti oslav sjednocení Itálie. Chtěla také namalovat více obrazů památek antického Říma, které ji vždy zajímaly. Ubytovala se tedy poblíž historického centra na ulici Monte Tarpeo.¹⁷⁶

Mezinárodní výstava výtvarného umění se konala v dubnu 1911. Kvůli revolučním událostem v Mexiku zde Mexiko nemělo svůj pavilon. Kybalové i jejímu mexickému příteli Franciscu Goitiovi bylo dovoleno vystavovat v Mezinárodním pavilonu. Kybalová zde vystavovala své zátiší s názvem *Jablka (Manzanas)*, které namalovala při svém druhém pobytu v Assisi. Tento obraz byl prodán za 250 italských lir. Nejvíce však byla Kybalová hrdá na to, že tvořil součást soukromé sbírky královny Markéty Savojské¹⁷⁷.¹⁷⁸

Na začátku ledna 1911 také začala Kybalova třetí a nejdelší návštěva Říma, která trvala až do konce září 1911. Do Itálie Kybal rád utíkal jednak za svou mexickou láskou a kulturou a historií Říma, ale také utíkal ze studené Prahy, kde se necítil dobře kvůli rozkolům a nepříznivé atmosféře v historických kruzích. Jakmile vstoupil na italskou půdu a paprsky italského slunce dopadly na jeho tvář, „jeho duše

¹⁷⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 66

¹⁷⁵ *Ibid.* s. 73

¹⁷⁶ *Ibid.* s. 74

¹⁷⁷ Markéta Savojská (1851 – 1926), královna, manželka italského krále Umberta I.

¹⁷⁸ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 75 - 76

pookřála“. Na shledání se svou Anitou v ulici Monte Tarpeo vzpomíná takto: „*Bůh mně byl jistě milostiv, dovoliv mi svoje tvrdá studia, svoje nebetyčné ambice i nesčetné trudy a zklamání ozářit a prohřát sluncem lásky k superiorní ženě, v nádherném panoramatu římském. Nebylo tu nic umělého, nastrojeného, nebo konvenčního. Anita i já stáli jsme na vlastních nohou, ona jako malířka, já jako historik, oba jsouce oddáni vážné a tuhé práci. A oba jsme se milovali prostě i ušlechtilé, jako dvě sourodé duše, a to tím více, čím hlouběji jsme se poznávali.*“¹⁷⁹ Příležitostí k poznávání měli oba milenci mnoho. Navštěvovali spolu rozličné mezinárodní výstavy, Anita zde měla přístup jako malířka a Kybal měl zase o těchto výstavách psát pro *Národní Listy* a další časopisy v Praze. Zkoumali společně pozůstatky antického Říma, Anita malovala Forum Romanum a Palatin, Kybal ve volných chvílích studoval historii antického Říma. Podnikali také výlety mimo Řím, navštívili městečka jako Subiaco, Viterbo, Bagnaia či Soriano. Kybal také seděl Anitě modelem, a vznikl tak jeho vůbec první portrét.¹⁸⁰

Čtvrtá Kybalova italská návštěva se uskutečnila 3. března až 27. dubna 1912. Návštěva Říma pro něj vždy byla velmi radostnou a povzbuzující událostí. Do svého deníku si tehdy poznamenal: „*Těšil jsem se jako dítě a toužil jsem, vracet se stále a stále k Římu, tak jako se vrací věrný muž ke své ženě a milence.*“¹⁸¹ Kromě svého bádání se opět věnoval rozšiřování svých kulturních obzorů návštěvami památek, koncertů a výstav. A v neposlední řadě se také věnoval hlubšímu poznávání „čisté duše a krásy své mexické milenky“¹⁸². Na tyto schůzky za kvetoucího jara vzpomíná: „*Anita se mi jevila „pulchra ut Luna et electa ut Sol“ (krásná jako Měsíc a vyvolená jako Slunce), a rozhodnutí o uzavření sňatku s ní nebylo, než otázkou času a snesitelného hmotného zajištění.*“¹⁸³ Na své cestě zpět do vlasti navštívil Kybal podruhé Assisi, jak mu jeho Anita doporučovala, a byl okouzlen mystikou tohoto místa i životem Svatého Františka. Po návratu do Prahy pak sepsal životopis Sv. Františka z Assisi s názvem *Svatý František z Assisi. Pokus o psychologii jeho života a myšlení*, jenž věnoval své

¹⁷⁹ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 181 – 182

¹⁸⁰ *Ibid.* s. 180 – 184

¹⁸¹ *Ibid.* s. 192

¹⁸² *Ibid.* s. 192

¹⁸³ *Ibid.* s. 192 – 193

snoubence. Tento spis, vydaný roku 1913, se stal jeho nejpopulárnějším historickým spisem a získal i ocenění města Prahy.¹⁸⁴

Když se přiblížilo léto, Kybalová se rozhodla opět opustit Řím a strávit léto v městečku Bagnaia. Chtěla zde v klidu pracovat a připravit si své obrazy pro chystanou výstavu v Mexiku. Také tento pobyt byl velmi tvořivý a Kybalová zde namalovala 14 obrazů. Zůstala zde až do září 1912 a poté opět zamířila do Říma, aby se přichystala na cestu do Mexika. Zde se také dohodli s Vlastimilem Kybalem na sňatku, který se měl uskutečnit v Praze po jejím návratu z Mexika.¹⁸⁵ Kybal byl totiž v srpnu a září roku 1912 opět v Římě na své již páté italské cestě.¹⁸⁶

2.4 Návrat do Mexika

Na konci roku 1912 skončilo Kybalové stipendium od vlády mexického státu Chihuahua. Jelikož však byla v Mexiku revoluce v plném proudu a v čele státu byly nové autority, Kybalová nedostala potřebné peníze na zpáteční cestu, jak byla zvyklá. Naštěstí pomohla Kybalové její rodina, a tak se mohla vydat přes Paříž do přístavního města El Havre, kde nasedla na německou loď Ypiranga s cílem v mexickém Veracruzu.¹⁸⁷

Po návratu do Mexika se Kybalová ubytovala v hlavním městě v domě své sestry. Nemohla si nevšimnout, jak moc se její vlast během její nepřítomnosti změnila. Hlavní město se jí zdálo velmi smutné, v ulicích již nezněla hudba. Navštívila také Akademii San Carlos, kde studovala malířství. Mnoho učitelů však již akademii opustilo nebo zemřelo. Vše se jí zdálo být v úpadku. Po návratu do Mexika se také Kybalové zhoršil zdravotní stav, byla již totiž zvyklá na evropské prostředí a nadmořská výška Mexika jí nesvědčila.¹⁸⁸

¹⁸⁴ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 191 – 194

¹⁸⁵ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 77 – 80

¹⁸⁶ KYBAL, Vlastimil, Jaroslav HRDLIČKA (ed.) a Jan Blahoslav LÁŠEK (ed.). *Paměti Vlastimila Kybala*. 1. vyd. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. Deus et gentes, sv. 22. ISBN 978-80-87127-42-1. s. 194

¹⁸⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 80

¹⁸⁸ *Ibid.* s. 80

Kybalová se snažila pokračovat ve své malířské tvorbě, přesto se cítila v Mexiku velmi „znepokojená a sklíčená, a to zejména kvůli tamní politické situaci“¹⁸⁹. Kybalová vyrůstala za porfiriátu, ale přesto „chápala, že po pádu režimu Porfiria Díaze, je potřeba přijmout nástup nového režimu Francisca Madera, jehož vláda byla legální a mezinárodně uznávaná“¹⁹⁰. To, co mohla vidět ze své země, bylo v úpadku, a vůbec nedokázala pochopit nenávist povstalců proti nově zřízené vládě. Revoluční „katastrofa“ postihla celou zemi a zejména rodný stát Kybalové Chihuahua. Kybalová tak viděla na vlastní oči, stejně jako tisíce jejích krajanů, „tragických deset dní“ (*La decena trágica*)¹⁹¹ a trpěla následky těchto událostí. Mexickou revoluci pocítila na vlastní kůži v domě své sestry, kdy se ocitla uprostřed bojů mezi povstanci a vládními vojsky. Na dvoře se povalovaly zbytky munice, všechna venkovní okna byla rozbitá na kusy. Po deset dní nemohl dům nikdo opustit, nefungovala světla ani telefon, neměli jídlo ani zprávy o okolním světě. Všichni očekávali tragický konec.¹⁹²

Přes všechny překážky v tomto nelehkém období se nakonec Kybalové podařilo v červnu 1913 uspořádat výstavu svých obrazů, která trvala několik týdnů. Mohla tak veřejně představit svou práci, na které pracovala v Evropě. Na výstavě bylo představeno celkem 37 obrazů. Tyto obrazy se setkaly u kritiky s velkým úspěchem. Kybalová byla s hodnocením velmi spokojená a označila tyto kritiky za velmi galantní. Byla jí předpovídána velká budoucnost jako vynikající malířky. Jak Kybalová vzpomíná: „*Toto proroctví se však nenaplnilo. Ne však nedostatkem odhodlání, nýbrž mým odlišným životním směřováním ženy, která chce důstojně a plně dostát svému poslání. Osud na ženy klade nevyhnutelné povinnosti. Není tak svobodný jako osud muže. Já jsem spojila svůj osud s mužem, jenž byl mou jedinou a opravdovou láskou, a byla jsem odhodlaná plnit mé nové poslání s energií a obětavostí mé matky.*“¹⁹³ Když výstava skončila v červenci 1913, Kybalová se začala připravovat na návrat do Evropy. Na svou výstavu později vždy vzpomínala ve velmi dobrém, jelikož jí umožnila setkat se s tiskem, významnými osobnostmi i mnoha svými přáteli. Bylo to

¹⁸⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 81

¹⁹⁰ *Ibid.* s. 82

¹⁹¹ Deset revolučních dní 9. – 18. února 1913 v hlavním městě Mexiku, které vyvrcholily zavražděním prezidenta Francisca Madera

¹⁹² Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 81 – 82

¹⁹³ *Ibid.* s. 84 – 85

pro ni krásné rozloučení se svou vlastí, kterou opouštěla, aniž by věděla, zda se ještě někdy vrátí.¹⁹⁴

Odjela zpátky do Evropy v srpnu 1913. V srdci si odvážela „bolestný obraz své rozvrácené vlasti“.¹⁹⁵

2.5 Manželkou historika Vlastimila Kybala

Když Kybalová poprvé přijela do Čech, objevila nový a pro ni naprosto neznámý svět. Tyto první dojmy a poznatky se jí zapsaly hluboko do paměti. Její nastávající jí nejprve zajistil ubytování u jedné německé vdovy na Smíchově, poblíž Jakubského náměstí. Zde zůstala Kybalová jen týden, než se vyřídily poslední náležitosti potřebné k uzavření sňatku. Bylo také potřeba vybavit malý byt na Královské třídě na Smíchově, který si Kybal pronajal. Kybalová vzpomíná, že to byl útulný a velmi prosvětlený byt.¹⁹⁶

K oltáři měl budoucí paní Kybalovou odvést profesor Neudert, který byl zároveň také jedním ze svědků. Jeho manželka pak pomohla snoubencům se zařizováním jejich bytu. Vzala je do jednoho pražského nábytkářství, kde vybrali všechno potřebné zařízení. Kybalová vzpomíná, že to byl nábytek „velmi kvalitní a vkusný“, a také, jak byla příjemně překvapená „vynikající kvalitou české výroby i služeb poskytovaných v obchodě“.¹⁹⁷

Kybalovi zaměstnávali ve svém bytě také jednu služebnou, na kterou Kybalová vzpomíná jako na schopnou a pracovitou paní, která jí velmi pomohla s chodem domácnosti. Byla prý také excelentní kuchařka.¹⁹⁸

Samotná svatba se konala 15. září 1913 v basilice sv. Václava na Smíchově. Bylo to v pondělí, týden po příjezdu Kybalové do Čech. Byl zrovna krásný podzim a stromy hrály všemi barvami. Obřad byl malý a soukromý, přesto to byla podle Kybalové velmi „působná a dojemná“ svatba. Po svatbě se Kybalová nastěhovala ke

¹⁹⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 82 – 85

¹⁹⁵ *Ibid.* s. 82

¹⁹⁶ *Ibid.* s. 86

¹⁹⁷ *Ibid.* s. 86 – 87

¹⁹⁸ *Ibid.* s. 87

svému manželovi do nově zařízeného bytu na Smíchově. Na svatební cestu manželé nejeli.¹⁹⁹

Na konci září u příležitosti oslav svátku sv. Václava, pozvala novomanžele na návštěvu Kybalova mladší sestra Růženka. Zde se Kybalová seznámila i se zbytkem manželovi rodiny, která jí „od prvního setkání projevovala úctu a náklonnost“.²⁰⁰

Život manželů v Praze plynul klidně a šťastně. Jelikož měli služebnou, nemusela se Kybalová příliš věnovat péči o domácnost a věnovala se převážně své malířské tvorbě. Zezačátku svého pobytu v Čechách také navštěvovala koncerty a divadla.

Česká společnost jí příliš nelákala, i přesto si Kybalová dokázala najít několik opravdových přátel, na které později vzpomínala i ve stáří. Jednou z nich byla paní Procházková, neteř známého českého právníka profesora Otta a vdova po bývalém honorárním konzulovi v Guatemale, která tedy uměla perfektně španělsky.²⁰¹

Kybalová se snažila poznat český lid ve městě i na venkově. Když přijela, uměla již trochu česky. Čeština jí připadala jako velmi melodický a jemný jazyk. Rozumět češtině se jí podařilo docela brzy, jelikož trávila hodně času s jejich kuchařkou. Také se učila česky s jedním manželovým přítelem, také profesorem, a četla krátké povídky od Nerudy a Boženy Němcové. Samotné Čechy jí připadaly jako bohatá země se skvělou úrovní zemědělství i průmyslu. Jako katoličku ji okouzly také mše v bazilice sv. Václava na Smíchově, zejména obdivovala tamní chrámový sbor. Také samotná Praha Kybalovou velmi okouzila a život v ní si opravdu užívala.²⁰²

V únoru 1914 se Kybal musel vrátit kvůli své práci do Říma a Kybalová jej velmi ráda doprovázela. Po cestě navštívili i své oblíbené Assisi. V Římě pak Kybalová navštívila staré známé a znovu s manželem obdivovali římské památky, kostely, muzea a další, jak to dělávali dříve. Do Čech se vrátili ještě v květnu téhož roku.²⁰³

¹⁹⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 87

²⁰⁰ *Ibid.* s. 87

²⁰¹ *Ibid.* s. 88 – 89

²⁰² *Ibid.* s. 89 – 92

²⁰³ *Ibid.* s. 93 – 94

Když skončil v červnu 1914 akademický rok, rozhodli se Kybalovi odjet na prázdniny ke Kybalovým rodičům do Černochova. Černochova byla podle Kybalové velmi malebná vesnice s úrodnou a kultivovanou půdou v okolí. Manželovi rodiče je zde velmi dobře hostili a užívali si svého měsíčního vnoučka Milíče.²⁰⁴

V Černochově viděli Kybalovi mobilizaci českých vojáků ve službách armády Rakouska-Uherska, které vyhlásilo válku Srbsku, a zahájilo tak první světovou válku. Po čtyři roky pak byli Kybalovi svědky „utrpení, hladu, slz, zoufalství a smrti“²⁰⁵ českého lidu. Z Černochova byli povoláni všichni mladí a bojeschopní muži. Kybalová vzpomíná, jak statečně se za války chovaly české ženy, když zastupovaly mužskou práci. Záchranou pro Kybalovi byl pak rodinný statek, díky němuž netrpěli za války hladem, a dokonce mohli pomáhat i jiným potřebným. I během války se Kybalová věnovala malbě a vytvořila tak několik portrétů členům manželovi rodiny. I po návratu z Černochova do Prahy byli Kybalovi podporováni rodinou, která jim posílala ve válečném období potraviny. Kybalová si uvědomovala, jaké mají štěstí, jelikož všude kolem viděla strádání a hlad většiny obyvatel Prahy.²⁰⁶ 21. června 1916 se manželům narodil druhý syn. Dostal jméno Dalimil na památku slavného českého kronikáře, čímž chtěli manželé za války projevit svůj patriotismus.²⁰⁷

V této době se Kybalová nemohla spojit se svou rodinou v Mexiku, která si o ni dělala velká starosti, zejména pak její sestra Matilde. Až v polovině války se jí podařilo informovat svou rodinu prostřednictvím švýcarského vyslance v Mexiku, že její manžel nebyl odveden do války a mají spolu dvě děti. Později se jí podařilo navázat se sestrou přímé spojení a dokonce od ní obdržela nějaké oblečení a botičky pro své syny.²⁰⁸

Vlastimil Kybal byl opakovaně volán k odvodům, avšak díky jeho krátkozrakosti a působení na univerzitě nebyl nikdy odveden. Mohl tak pokračovat ve

²⁰⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 95 – 97

²⁰⁵ *Ibid.* s. 97

²⁰⁶ *Ibid.* s. 97 – 100

²⁰⁷ *Ibid.* s. 101 -

²⁰⁸ *Ibid.* s. 100 – 101

své vědecké práci a zároveň vést lidové přednášky, které univerzita pořádala v Praze i dalších českých městech.²⁰⁹

Jak bývalo jejich zvykem, prázdniny trávili manželé v Černochově na rodném statku Vlastimila Kybala. Po celou válku pro ně statek v Černochově představoval skutečné útočiště, nejen díky lásce, kterou jim Kybalovi rodiče projevovali, ale také díky tomu, že měli i ve válečných letech zajištěné potraviny, a nemuseli tak trpět hladem. Konec války v říjnu 1918 zastihl manžele Kybalovi opět v Černochově. Vlastimil Kybal tak mohl být přítomen této historické události ve své rodné obci, kde také pronesl projev u této příležitosti k občanům Černochova.²¹⁰

Kybalovi se hned po skončení války vrátili do Prahy a byli svědky mnoha shromáždění, při nichž lidé oslavovali nově nabytou svobodu na všech významných místech v Praze. Kybalová tyto oslavy prožívala „*celým svým srdcem s myšlenkou na své syny, kteří se zbavili okovů rakouského útlaku, a také s myšlenkou na své rodné Mexiko, které se z obdobných okovů otroctví vymanilo v minulém století*“²¹¹. Situace v Praze i celé zemi se po válce velmi změnila, zvláště z hlediska svobody a nezávislosti země, nicméně život v otázkách zajištění potravin či zaměstnání nebyl snadný ani po válce. Vlastimil Kybal pokračoval ve své práci na Pražské univerzitě.²¹²

Léto roku 1919 trávili manželé jako vždy na statku v Černochově. Zde je zastihl telegram z Prahy z Ministerstva zahraničních věcí ČSR. Kybal byl pozván do Prahy, kde mu bylo nabídnuto místo československého vyslance ve Vatikánu nebo v Madridu. Oba manžele tato nabídka velmi překvapila, jelikož Kybal sám o takový post neusiloval a těšil se na svou další historickou práci na Pražské univerzitě. Kybal tak velmi dlouho váhal s přijetím této nabídky. Obrátil se s prosbou o radu i na svého dávného přítele francouzského historika a profesora sorbonnské univerzity Ernesta Denise. Ten mu poradil tuto nabídku přijmout, a tak se Kybal, i na základě naléhání Edvarda Beneše, rozhodl nastoupit na dráhu vyslance Československa. Jako místo budoucího Kybalova působiště byl vybrán Řím.²¹³

²⁰⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 101

²¹⁰ *Ibid.* s. 101 - 103

²¹¹ *Ibid.* s. 103

²¹² *Ibid.* s. 103

²¹³ *Ibid.* s. 104

2.6 Manželkou diplomata Vlastimila Kybala

Ana Sáenz-Kybalová pobývala jako manželka diplomata Vlastimila Kybala v celkem čtyřech zemích. První zemí byla Itálie, kde Kybal působil v letech 1920 – 1925, poté to byla v letech 1925 – 1927 Brazílie, následovalo Španělsko v letech 1929 – 1933 a po dvouletém pobytu v Čechách zamířili manželé v roce 1935 na Kybalovu poslední misi do rodného Mexika Kybalové. Tam setrvali až do roku 1939, kdy odešli do exilu do Spojených států amerických. Jelikož předmětem této práce je zkoumání česko-mexických vztahů na základě pamětí Any Sáenz-Kybalové, čemuž je věnována celá poslední kapitola této práce, budu se v této podkapitole mexické misi Vlastimila Kybala i jeho dalším diplomatickým misím věnovat pouze okrajově.

Do Říma přijeli manželé Kybalovi se svými dvěma syny v polovině ledna 1920. V československé legaci v Římě byli manželé velmi spokojeni. Jednalo se o krásnou budovu s dobrým italským služebnictvem. Z Prahy si manželé přivezli jen svou kuchařku a guvernantku pro své syny. Kybalová byla velmi ráda, že mohla mluvit italsky, jelikož díky svému dřívějšímu pobytu v Itálii, ovládala tento jazyk výborně, a i díky tomu jí nedělalo problémy sblížit se s italskou společností. Kybalová svou novou úlohu manželky diplomata hodnotí jednoduše jako „*pokračování a rozšiřování obzorů svého dosavadního života*“²¹⁴. Za svého pobytu v Římě se Kybalovi stýkali s nejvyššími představiteli italského království, diplomaty a zástupci dalších zemí působících v Římě i s nejvyššími vrstvami italské společnosti. Kybalovi na československém vyslanectví také přijímali velký počet Čechů, s nimiž jednali o rozličných věcech nebo jim pomáhali v různých záležitostech. Často se také na vyslanectví konaly recepce, na něž byli zváni významní hosté. Kybalová vzpomíná zvláště na návštěvy nejvyšších představitelů Československa, prezidenta T. G. Masaryka s jeho dcerou Alicí a synem Janem či Edvarda Beneše s chotí. Kybalovi se také osobně setkali s králem i královnou Italského království i Benitem Mussolinim. Jako manželka československého vyslance se Kybalová velmi ráda účastnila společenského života, zvláště ráda pak navštěvovala různé výstavy umění, obrazů a soch. Velký důraz kladli Kybalovi také na propagaci českého umění v Itálii, ať už se jednalo o pořádání hudebních koncertů či výstav českého umění. Jak se blížil konec Kybalovy diplomatické mise v Římě a odjezd do

²¹⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 105

Brazílie, vykonali Kybalovi několik návštěv na rozloučenou. Zvláště srdečné rozloučení proběhlo podle Kybalové s italskou královnou. Absolvovali také soukromou audienci u Jeho Svatosti papeže Pia XII. Itálii pak Kybalovi opustili 26. ledna 1925 a vydali se na cestu do Brazílie, která se stala dalším působištěm Vlastimila Kybala jako diplomata. Na léta strávená na československém vyslanectví v Itálii vzpomíná Kybalová jako na velmi šťastné období svého života. Řím opouštěla Kybalová „s bolestí v srdci“ a „odnášela si odsud nezapomenutelné vzpomínky a zážitky, z nichž později těžila celý život“^{215,216}

Do přístavu v Rio de Janeiru dorazili Kybalovi 9. února 1925, kde už je očekával zástupce brazilského ministra zahraničí. Nejprve se manželé ubytovali v jednom z nejluxusnějších hotelů své doby, v hotelu Copacabana, a po několika dnech se přestěhovali do československé legace v diplomatické čtvrti. Budova, která jim byla přidělena, dle jejich názoru nevyhovovala požadavkům vyslanectví, a více než rok se jim tuto situaci nepodařilo uspokojivě vyřešit. Kybalová zaznamenala nižší úroveň života, se kterou se museli v Brazílii potýkat. Problémy vyvstaly jak u vzdělání jejich synů, tak například při zaměstnávání služebnictva, kdy byli nuceni přijímat nevzdělané Brazilce, mulaty a černochoy, či portugalské a španělské emigranty. Co Kybalovou na Brazílii zaujalo, byla nádherná a velmi rozmanitá příroda a zvířectvo. Rodina proto ráda podnikala výlety do přírody. Během svého pobytu Kybalovi také poznávali brazilská města, památky i historii této země. Nezapomínali však ani na své diplomatické povinnosti a účastnili se rozličných společenských událostí a recepcí, při nichž navazovali kontakty s významnými lidmi. Poté, co se jim podařilo dosáhnout přestěhování československé legace do odpovídající budovy, začali sami pořádat recepce při různých příležitostech.²¹⁷

Po nějaké době se československá vláda rozhodla rozšířit mandát Vlastimila Kybala kromě Brazílie, i na Argentinu. Vydali se tak na cestu do Buenos Aires, kde měl Kybal předat své pověřovací listiny a kde byl přijat se všemi poctami. Samotné Buenos Aires manžele velmi okouzlo. Kybalová vzpomíná na Buenos Aires jako na „impozantní, čisté, elegantní a zcela evropské město s nádhernými náměstími, parky,

²¹⁵ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. s. 143

²¹⁶ *Ibid.* s. 105 – 143

²¹⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 3: *Mis Recuerdos de Brasil*. s. 1 – 24

mnoha monumenty a sochami a širokými bulváry“²¹⁸. V Argentině se Kybalovi setkali také s československou komunitou, která je pozvala na několik společenských událostí. Stejně jako v Brazílii i v Argentině vykonali Kybalovi návštěvy státních zastupitelů dle diplomatického protokolu. Vlastimil Kybal se pak v Argentině i Brazílii věnoval zejména rozvoji hospodářských a kulturních styků těchto zemí s Československem. Ačkoliv se Kybalovým v Brazílii líbilo, tamní tropické počasí jim příliš nevyhovovalo, a často tak trpěli různými nemocemi. Vlastimil Kybal proto přijal nabídku československé vlády ujmout se místa vyslance v Madridu. Kybalova brazilská mise, byla podle jeho manželky velmi úspěšná, což uznávala jak československá vláda, tak veřejnost. Z Brazílie si Kybalovi kromě vzpomínek na nádhernou přírodu odvezli i dva papoušky a jejich synové vzácné sbírky motýlů. Z Brazílie vyrazili přímo do Barcelony, kam dopluli 5. června 1927. Ve Španělsku rodina zanechala většinu svých zavazadel a odjela do Paříže, kde se Kybalová setkala, po patnácti letech, se svou sestrou Benitou a jejími dvěma dcerami. Z Paříže potom vyrazili zpět do Československa, aby zde strávili léto. Po třech letech nepřítomnosti v Československu našli doma vzkvétající a prosperující zemi. Navštívili také Černochoy, kde zjistili, že Kybalův otec již nežije a matka žije na statku sama se svojí nejstarší dcerou Marií a její rodinou.²¹⁹

Před odjezdem do Madridu se ještě zúčastnili recepce ve Španělském sále Pražského hradu na pozvání Edvarda Beneše a 7. listopadu 1927 se vydali na cestu do Španělska. Do Madridu Kybalovi dorazili 13. listopadu. Kybalová byla velmi šťastná, že mohla pobývat v zemi svých předků a slyšet znovu svůj rodný jazyk.²²⁰ Pro Kybalovou to byla první návštěva Španělska. Španělský dvůr byl podle Kybalové nejprepychovější na světě a také se zde nejpřísněji dbalo na dodržování pravidel protokolu. Španělsko udělalo na Kybalovou velmi dobrý dojem. Hlavní město bylo nádherné s širokými bulváry a skvělou architekturou a ulice byly plné šťastně vypadajících lidí. I ve Španělsku Kybalovi vedli bohatý společenský život a hojně se účastnili recepcí a oslav u španělského dvora. Sami pak pořádali recepce na

²¹⁸ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 3: *Mis Recuerdos de Brasil*. s. 25

²¹⁹ *Ibid.* s. 24 – 48

²²⁰ *Ibid.* s. 51

československém vyslanectví v Madridu, pro něž museli opět hledat vhodnější místo, než jaké jim bylo původně přiděleno.²²¹

Během diplomatické mise Vlastimila Kybala ve Španělsku a Portugalsku Kybalovi vykonali mnoho cest nejen po těchto dvou zemích, ale i po dalších evropských zemích i Československu. Kybal míval dovolenou v měsících, kdy v Madridu bývalo největší horko, které pro ně bylo jen těžko snesitelné, a tak Kybalovi vždy využívali možnosti opustit Španělsko a jezdili na léto převážně do Československa. Na svých cestách navštívili mimo jiné i další evropské země jako Německo, Belgie, Francii, Itálii či Rakousko. Co se týče jejich cest po Španělsku a Portugalsku, jen zřídka se jednalo o rekreační výlety. Většina těchto cest se konala za účelem propagace Československa a jeho kultury v rámci různých konferencí, filmů a výstav. Poslední cesta, kterou Kybalovi ukončili diplomatickou misi Vlastimila Kybala ve Španělsku, začala 2. října 1933. Kybalovi se vydali zpět do Československa a při té příležitosti navštívili Francouzskou riviéru, sever Itálie, Rakousko a jižní Čechy. Do Československa, které Kybalová nazývala svou adoptivní vlastí, se manželé vraceli s vědomím začátku nové životní etapy.²²²

V říjnu 1933 se Kybalovi vrátili do Československa jen s jedním ze svých synů. Mladší Dalimil zůstal ve Francii, aby zde dokončil svá studia na francouzském lyceu. Starší Milíč zůstal s rodiči a pokračoval ve studiu práv na Karlově univerzitě. Vlastimil Kybal působil i nadále ve státních službách, mimo to přednášel na konferencích, vystupoval v rádiu, psal články do novin a vydával knihy. Byl velmi pracovně aktivní, což mu pobyt v Československu činilo snesitelnějším.²²³

V této době se manželé rozhodli opustit svůj byt na pražském Smíchově a koupili dům ve Zbraslavi, který zůstal v jejich vlastnictví až do nástupu komunistického režimu v Československu, kdy byl Kybalovým tento dům zkonfiskován. Zde prožili Kybalovi velmi šťastné období. Dům se jim opravdu líbil a cítili se v něm dobře. Zanedbanou zahradu, která k domu patřila, pak Kybalová zkulturnila a přeměnila podle svých představ. V této době se Kybalová věnovala

²²¹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 4: *Recuerdos de España y de Portugal*. s. 1 – 56

²²² *Ibid.* s. 57 – 203

²²³ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 5: *Mi Permanencia en Zbraslav, Checoslovaquia*. s. 1

převážně péči o rodinu a o dům. Tato role jí však vyhovovala a byla zde šťastná. V říjnu 1934 Dalimil úspěšně zakončil své bakalářské studium ve Francii a vrátil se za rodiči do Československa, kde se zapsal k dalšímu studiu na inženýra elektrotechniky. Kybalová byla šťastná, že byla celá rodina zase pohromadě. Ve Zbraslavi neměli Kybalovi mnoho příležitostí vést bohatý společenský život. O to více se věnovali poznávání Československa a podnikali výlety do různých částí země.²²⁴

Změnu v jejich životech pak opět přinesla nabídka ministra zahraničních věcí Edvarda Beneše, který Kybalovi nabídl nové místo vyslance Československa pro Mexiko a Střední Ameriku. Kybalovi tak museli vyřešit mnoho otázek ohledně dalšího uspořádání jejich rodinného života. Nakonec se dohodli, že se do jejich domu nastěhuje Kybalův bratr Antonín se svou rodinou a bude se o dům starat. Milíč měl pokračovat ve svých studiích práv na Univerzitě Karlově po návratu z Mexika a Dalimil se rozhodl pro další studia na Kalifornském technologickém institutu v Pasadeně.²²⁵

Zbraslav Kybalovi opustili 1. července 1935. Jejich cesta do Mexika vedla přes Amsterdam, Rotterdam a New York, kde strávili několik dní a navštívili mnoho tamních památek a muzeí. Do mexického přístavu ve Veracruz dorazili 24. července 1935.²²⁶

²²⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 5: *Mi Permanencia en Zbraslav, Checoslovaquia*. s. 1 – 15

²²⁵ *Ibid.* s. 18

²²⁶ *Ibid.* s. 20 – 27

3 Diplomatická mise Vlastimila Kybala v Mexiku

3.1 Stručná historie vývoje diplomatických vztahů Mexika a ČSR

Po vzniku nezávislého Československa v roce 1918 byl nový stát nucen vybudovat zahraniční službu prakticky od nuly. Vzhledem k nedořešeným hraničním sporům se Československo soustředilo primárně na evropskou, a zvláště pak na středoevropskou politiku. Nicméně diplomatické vztahy bylo potřeba navazovat nejen z důvodů politických, ale také z důvodů obchodních. Jako průmyslově nejrozvinutější země bývalého Rakouska-Uherska Československá republika i nadále vyvážela velkou část své produkce do zemí střední a jihovýchodní Evropy. Ve 30. letech však československé výrobky začaly být postupně vytlačovány v těchto zemích zejména německou produkcí. Československá republika tak ztratila svůj tradiční odbytový trh pro své produkty a služby a současně začala hledat nové zdroje surovin. Československá republika začala tedy hledat odbytiště pro své zboží i v zámoří, mimo jiné i v zemích Latinské Ameriky, v nichž viděla v této oblasti veliký potenciál.²²⁷ Nový stát se současně snažil o posílení své mezinárodní pozice. Během krátkého meziválečného období v letech 1918 – 1939 tak Československo navázalo diplomatické vztahy s celkem 52 státy světa.²²⁸ Jen v Latinské Americe pak měla Československá republika k 31. prosinci 1938 celkem 33 diplomatických zástupců ve dvaceti zemích. Většinou se jednalo o honorární konzuláty. Vyslanectví zde bylo sedm a to v Brazílii, Mexiku, Argentině, Chile, Venezuele, Kolumbii a v Peru.²²⁹

Diplomatické vztahy mezi ČSR a Mexikem byly navázány v roce 1922. V meziválečném období bylo Mexiko pro Československo velmi atraktivní zemí z hlediska vývozu. Přesto však československá vláda otevřela 6. dubna 1922 v Mexiku pouze generální konzulát, ačkoliv mu byl československým ministerstvem zahraničí udělen zvláštní diplomatický charakter. V jeho čele stanul 20. července 1922 Dr. Vladimír Smetana, který se v Mexiku prezentoval jako *generální konzul chargé*

²²⁷ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 51

²²⁸ Vzájemné vztahy mezi Českou republikou a Mexikem. Velvyslanectví České republiky v Mexiku [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/mexico/cz/zeme_pusobnosti/mexiko/vztahy_cr_mexiko/index.html

²²⁹ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 51 – 52

d'affaires a využíval všech výhod vedoucího diplomatické mise. Přesné datum zahájení diplomatických vztahů nevíme, jelikož není známo datum, kdy Mexiko udělilo prvnímu československému reprezentantovi *agrément*.²³⁰

Mexiko se rozhodlo postupovat recipročně a 4. dubna 1922 otevřelo v Praze „generální konzulát s diplomatickou pravomocí“. V jeho čele stanul konzul Juan Manuel Alcaras Korneli, kterého brzy vystřídal *chargé d'affaires* Enrique Santibáñez. Ten předal 12. prosince 1922 československému prezidentovi své pověřovací listiny, obsahující jak kabinetní list, tak i konzulární patent. Zpočátku vystupoval jen jako *chargé d'affaires*, nicméně po obdržení exekvatur prezidenta Československa dne 26. prosince 1922 i on vystupoval jako *chargé d'affaires* a generální konzul.²³¹

Usnesením československé vlády z října 1927 byl posléze generální konzulát formálně změněn na vyslanectví, ačkoliv jeho představitel Josef Brož, který své pověřovací listiny předal 30. prosince 1927, i nadále používal titul *chargé d'affaires e.p.* Následoval jej Jan Potůček s titulem *ministr-resident*, který své pověřovací listiny předával 22. dubna 1932. Stejného titulu pak ještě využíval František Květoň, který v Mexiku působil od 20. března 1933. Titul vyslance poprvé použil Dr. Vlastimil Kybal, který své pověřovací listiny předal mexickému prezidentovi 20. srpna 1935. Za mexickou stranu použil poprvé titul vyslance Leopoldo Blasques, který nejprve od 17. listopadu 1927 vystupoval v Československu ve funkci *chargé d'affaires* a své pověřovací listiny jako vyslanec předal československému prezidentovi 5. dubna 1934.²³²

Diplomatické vztahy pak byly přerušeny okupací Československa v březnu 1939. Československé vyslanectví bylo předáno nacistickému Německu. Případ československého vyslanectví v Mexiku byl zajímavý tím, že toto předání bylo provedeno navzdory přání mexické vlády prezidenta Lázara Cárdenase. K obnovení diplomatických styků došlo na základě československo-mexické deklarace z března 1942. V červnu 1959 pak byla diplomatická zastoupení obou zemí povýšena na úroveň velvyslanectví. V souvislosti s rozdělením Československé federativní

²³⁰ Vzájemné vztahy mezi Českou republikou a Mexikem. Velvyslanectví České republiky v Mexiku [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/mexico/cz/zeme_pusobnosti/mexiko/vztahy_cr_mexiko/index.html

²³¹ Ibid.

²³² Ibid.

republiky uznala mexická vláda dne 1. ledna 1993 samostatnou Českou republiku jako nástupnický stát a navázala s ní diplomatické styky.²³³

3.2 Politický a historický kontext diplomatické mise Vlastimila Kybala

3.2.1 Politická situace v Československu a v Evropě

Světová hospodářská krize z roku 1929 dopadla významně také na Evropu a Českou republiku. Způsobila rozvrat hospodářství a pokles průmyslové produkce. To s sebou přineslo velký nárůst nezaměstnanosti, sociálních nepokojů a krizi demokracie. V Německu získával na síle nacismus. Nejen, díky slibům o odstranění nezaměstnanosti a ukončení krize se tak stal v roce 1933 říšským kancléřem Adolf Hitler, vůdce Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP). Po smrti německého prezidenta Paula von Hindenburga v roce 1934 přešly na Hitlera jeho pravomoci a z Německa se tak stal totalitní stát se silným vůdcem. Tento stát začal brzo prosazovat antisemitismus a pangermanismus. V roce 1936 obsadilo Německo demilitarizované Porýní, a porušilo tak versailleské dohody, uzavřené po první světové válce. Mezinárodní odpovědí na chování Německa však byla tzv. *politika appeasementu*, jejímž cílem bylo si Hitlera uchlácolit a nijak proti němu nezasahovat, což nakonec vyvrcholilo podepsáním Mnichovské dohody a následně vedlo až k druhé světové válce. Československo se mezitím potýkalo nejen s následky světové hospodářské krize, ale také s nárůstem aktivizace proti republice v pohraničních oblastech obývaných z velké části etnickými Němci.

V březnu roku 1938 provedlo Německo anšlus Rakouska. V ČSR pronesla Sudetoněmecká strana na sjezdu v Karlových Varech požadavky na autonomii Němců v pohraničí, která by ve skutečnosti znamenala úplné odtržení těchto území. U československých hranic se objevila německá armáda. V reakci na to proběhla 20. 5. 1938 v Československu částečná mobilizace. Mezitím probíhala oficiální jednání mezi Německem a ČSR, na jejichž základě Velká Británie jako prostředník těchto jednání vyslala v srpnu 1938 lorda Waltera Runcimana do ČSR, kde měl posoudit situaci německé menšiny v pohraničí. Výsledkem byl nátlak na vládu ČSR splnit požadavky

²³³Vzájemné vztahy mezi Českou republikou a Mexikem. Velvyslanectví České republiky v Mexiku [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/mexico/cz/zeme_pusobnosti/mexiko/vztahy_cr_mexiko/index.html

henleinovců, nicméně ti všechny návrhy Benešovy vlády odmítali. Následovala Mnichovská konference v září 1938, která připravila Československo o pohraniční území – tedy o jednu třetinu jeho rozlohy. Na začátku října 1938 bylo pohraničí obsazeno a připojeno k německé říši. Dne 5. října 1938 abdikoval prezident Beneš a odletěl do exilu do Londýna, odkud posléze řídil exilovou vládu. Nový prezident Emil Hácha byl jmenován 30. 11. 1938. Poté se slovenský nacionalista Jozef Tiso dohodl s Hitlerem o odtržení Slovenska od ČSR výměnou za zachování suverenity *Slovenského štátu*, který byl vyhlášen 14. 3. 1939. Den na to vstoupila do Prahy německá armáda a začala německá okupace toho, co zbylo z bývalého Československa. Dne 16. 3. 1939 byl na území Čech a Moravy vyhlášen *Protektorát Čechy a Morava* a toto území připadlo německé říši.²³⁴

3.2.2 Politická situace v Mexiku

Světová hospodářská krize zasáhla také Mexiko, které však utrpělo podstatně menší ztráty než jiné země, což analytici připisovali zejména složení mexického exportu. Na konci 30. let tvořily více než 70 % mexického vývozu tři komodity – stříbro, zlato a ropné produkty, jichž se ekonomická krize dotkla nejméně. V roce 1934 již Mexiko vyrábělo dokonce tolik jako v roce 1928. I tak však měla tato krize vážné sociální důsledky v podobě nezaměstnanosti a poklesu mezd. Než však rostoucí stávkové hnutí stačilo napáchat větší škody, podařilo se, díky masivním investicím státu, mzdy zase zvýšit.²³⁵ V roce 1931 byl také vydán *Federální zákoník práce* zavádějící minimální mzdu, možnost kolektivního vyjednávání či maximální rozsah pracovní doby.²³⁶

Na politické scéně hrál i nadále důležitou roli bývalý prezident Plutarco Elías Calles, který z pozadí ovlivňoval vládnoucí stranu *Partido Nacional Revolucionario (Národní revoluční strana)*, kterou v roce 1929 založil. Sám se v této straně svými názory řadil ke konzervativnímu křídlu. Byl také jedním z prezidentů, kteří v podstatě zastavili proces pozemkové reformy, a sám tvrdil, že z ekonomického hlediska reforma nespĺnila očekávání. Nicméně i v Národní revoluční straně se proti němu začaly ozývat opoziční hlasy a postupně začalo získávat na síle opoziční křídlo

²³⁴ OLIVOVÁ, Věra. Dějiny první republiky. 2. vyd. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2012. 359 s. Knižnice Společnosti Edvarda Beneše; sv. 40. ISBN 978-80-86107-63-9. s. 223 - 306

²³⁵ Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 1199 – 1212

²³⁶ Ibid. s. 1216

podporující generála Lázara Cárdenase, který tak byl v roce 1934 zvolen mexickým prezidentem.²³⁷

Lázaro Cárdenas se nejprve nemíchal do sporů mezi Callesovými konzervativci a levicí v *Národní revoluční straně*, a tak proti jeho prezidentské kandidatuře nevyvstaly žádné námitky. Po svém zvolení prezidentem v roce 1934 jmenoval na důležitá místa ve vládě Callesovy muže, zároveň si však již připravoval tato místa pro své vlastní lidi a čekal jen na dobu, kdy bude mít dostatečně silnou pozici, aby se mohl Callesovi postavit. Tato situace nastala na podzim roku 1935, kdy si Cárdenas zajistil podporu několika vlivných osobností politické scény a vyměnil Callesovy muže ve vládě za své vlastní. Callesovi zastánci nakonec z obavy z propuknutí občanské války nereagovali a Cárdenas postupně získal na svou stranu i doposud neutrální politiky. V letech 1935 - 1938 se tak mohl Cárdenas naplno věnovat naplňování svého politického programu. Cárdenas začal znovu provádět pozemkovou reformu, musel však postupovat pozvolna, jelikož mohl vyvolat otevřený konflikt s callesovci, kteří vlastnili rozlehlé statky podléhající zákonům o pozemkové reformě. Musel se také potýkat se stávkami dosavadních bezzemků, kteří se dožadovali okamžitého přidělení půdy *ejidům*, které bezzemky sdružovaly. Na to Cárdenas reagoval dalším znárodněním a přerozdělováním půdy. Celkem tak bylo za Cárdenase rozděleno 18 milionů hektarů půdy asi 800 000 bezzemkům, jejichž počet klesl v Mexiku o více než 20 %. Kromě půdy obdrželi zemědělci také rozsáhlé půjčky a federace i jednotlivé státy mohutně investovaly do zavlažovacích systémů, komunikací a elektrorozvodných sítí. Režim tak měl širokou podporu venkova, ale i městské inteligence. Cárdenas dále napomáhal rozvoji vzdělání na všech úrovních a zvyšoval výdaje státního rozpočtu na vzdělání. Specifickou roli měli zejména učitelé na venkově, kteří v rámci indigenistického programu měli vzděláním zlepšit integraci indiánů do kreolské společnosti se současným zachováním tradice lidové kultury. Na svou stranu si také naklonil církev. Ačkoliv jí neposkytl prostor v politickém životě či návrat do škol, skoncoval alespoň s praxí svých předchůdců v omezování počtů kostelů a kněží.²³⁸

²³⁷ Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 1193 – 1194

²³⁸ Ibid. s. 1227 – 1239

Na mezinárodním poli se pak Cárdenas dostal do konfliktu se Spojenými státy americkými i Velkou Británií. Americké vlastníky poškodila masově už pozemková reforma. V druhé polovině 30. let pak propukaly masivní stávky dělníků zejména v ropném průmyslu a železniční dopravě, což Cárdenasova vláda vyřešila v roce 1937 radikálním krokem a železniční síť zestátnila, čímž opět utrpěly převážně americké společnosti.²³⁹

V březnu roku 1938 pak oznámil Cárdenas znárodnění majetku zahraničních ropných společností, což se dotklo jednak britské společnosti *Royal Dutch Shell* (mexická pobočka působila pod jménem *El Aguila*), a jednak americké společnosti *Standart Oil Company*. Vláda pak vytvořila státní ropnou společnost PEMEX (*Petroleos Mexicanos*). Slíbila sice zahraničním společnostem vyplacení náhrady, to ovšem ani Spojené státy ani Velkou Británii neuklidnilo. Rozhořčení těchto zemí se nakonec naplno neprojevilo jen díky tomu, že se v Evropě schylovalo ke druhé světové válce, a pokud by se USA s Mexikem nedohodly, hrozilo, že by ropu z Mexika začalo odebírat Německo, které o to mělo zájem.²⁴⁰ K pozdější dohodě Mexika s USA pak přispělo také vystupování Mexika na mezinárodní scéně.

3.3 Diplomatická mise Vlastimila Kybala v Mexiku v letech 1935 až 1939

Československé vyslanectví v Mexiku se stalo pro Vlastimila Kybala posledním působištěm na jeho diplomatické dráze. Současně zde reprezentoval Československo v menších středoamerických republikách (Guatemala, Honduras, Nicaragua).²⁴¹ Jako první zastupitel Československa v Mexiku používal titul *vyslanec*. Podle záznamů Ministerstva zahraničních věcí ČR předal Kybal své pověřovací listiny 20. srpna 1935.²⁴² Nelze s jistotou určit, kdy Kybalovi do Mexika přijeli, jelikož Jindřich Dejmek uvádí, že Kybal v Mexiku působil na postu vyslance od června 1935, zatímco Ana Sáenz-Kybalová ve svých pamětech píše, že do Mexika přijeli s manželem až

²³⁹ Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2. s. 1239 – 1259

²⁴⁰ Ibid. s. 1259 – 1270

²⁴¹ DEJMEK, Jindřich. Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992). Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1. s. 137

²⁴² Vzájemné vztahy mezi Českou republikou a Mexikem. Velvyslanectví České republiky v Mexiku [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/mexico/cz/zeme_pusobnosti/mexiko/vztahy_cr_mexiko/index.html

v červenci 1935. S jistotou však lze říci, že Vlastimil Kybal patřil k jednomu z našich nejaktivnějších vyslanců z hlediska propagace Československa v Latinské Americe, ať už se jednalo o oblast vědy, kultury či hospodářství²⁴³.

Ihned po svém nástupu do úřadu v srpnu 1935 zahájil Vlastimil Kybal v Mexiku bohatou osvětovou činnost zaměřenou především na šíření znalostí o Československu, propagaci československých výrobků na mexickém trhu a zlepšení styků v oblasti vědy a kultury. Jednalo se zejména o přednáškovou činnost. Tyto přednášky byly většinou vysílány rozhlasem a poté i uveřejňovány v tisku. Kybal mluvil například o pozemkové reformě v Československu, o vojenských reformách, přínosu československých zemí ke kultuře Latinské Ameriky, o dosavadních stycích mezi ČSR a Mexikem, o kulturní výměně či studijních cestách diplomatického sboru do mexického vnitrozemí.²⁴⁴

Jednalo se o studijní cesty, kterých se Kybal zúčastnil spolu s několika dalšími diplomaty již na počátku své mise v roce 1935. Na tyto studijní cesty po Mexiku pozval diplomaty sám mexický prezident Lázaro Cárdenas. V cestách po Mexiku pak Kybal pokračoval i v následujícím roce. Ze všech těchto cest se dochovaly jeho referáty, zejména o obchodních možnostech navštívených území pro český průmysl.²⁴⁵

Velmi aktivní byl Vlastimil Kybal také v hospodářské oblasti a podpoře vzájemného obchodu. V roce 1928 publikoval studii *Jižní Amerika a Československo* věnovanou Tomáši Baťovi, průkopníkovi snah o navázání přímých obchodních styků mezi Československou republikou a Latinskou Amerikou. Velká část obchodu mezi Mexikem a Československem v této době probíhala přes Německo. Československá vláda se proto rozhodla v Mexiku zřídit zvláštní agenturu *Instituto de Exportación*, která měla rozvíjet přímé obchodní styky mezi Československem a Mexikem. V roce 1937 se tak podařilo dosáhnout nárůstu vzájemného obchodu o 65 % oproti předchozímu roku. V červnu 1937 také začalo československé vyslanectví vydávat

²⁴³ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 52 – 53

²⁴⁴ Ibid. s. 53

²⁴⁵ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8. s. 72

Boletín Económico Checoslovaco za účelem propagace československého zboží, který zasílalo všem hlavním obchodním komorám a bankám v Mexiku a Střední Americe, listům a československým zastupitelským úřadům ve všech latinskoamerických státech i československým hospodářským úřadům v ČSR. Také v československém tisku se začaly častěji objevovat články o Mexiku (např. v časopise *Světový obchod*). V době, kdy byl Kybal v úřadu, také sjednali zástupci ČSR a Mexika obchodní smlouvu s doložkou nejvyšších výhod, kterou stvrdili svým podpisem 17. prosince 1937.²⁴⁶

Vlastimil Kybal také inicioval založení *Sdružení přátel Československa* (*Agrupación de Amigos de Checoslovaquia*) v listopadu 1935. Jednalo se o skupinu vybraných mexických intelektuálů, na počátku jich bylo 19, kteří se scházeli dvakrát měsíčně za účelem navazování a pěstování kulturních a hospodářských vztahů mezi ČSR a Mexikem. Kybal už měl s takovým sdružením zkušenosti, jelikož obdobné sdružení založil v roce 1925 v Brazílii, v době, kdy zde rovněž působil jako vyslanec. Sdružení se pak nadále rozrůstalo o členy z řad mexické inteligence, československých vystěhovalců či členů československého vyslanectví. V roce 1937 již čítalo 49 členů, v roce následujícím to pak bylo již 54 členů, z nichž 48 bylo Mexičanů. Vlastimil Kybal současně navázal kontakty i s již existujícími spolky jako byl *Rotary Club* či *Club Internacional de Mujeres*.²⁴⁷

Na jaře 1936 podnikl Vlastimil Kybal cestu po státech Střední Ameriky. Navštívil Guatemalu, Salvador, Honduras a Nicaraguu. I na těchto cestách pokračoval v osvětové činnosti, přednášel o Československu a promítal také propagační filmy. Zvláště oblíbený byl údajně film o všesokolském sletu.²⁴⁸

Díky činnosti Vlastimila Kybala se také znatelně zvýšila aktivita v oblasti kulturní výměny mezi Československou republikou a Mexikem. Byla doplňována československá sekce v *Biblioteca Nacional* a *Biblioteca del Congreso de la Unión* a knihy a publikace se zasílaly i dalším mexickým ústavům. České umění (např. české grafiky či české lidové umění) se vystavovalo v několika mexických městech. V hlavním městě Mexika dokonce výstavu českých grafik, které do Mexika propůjčila

²⁴⁶ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: *Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga*. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 56 – 59

²⁴⁷ *Ibid.* s. 53 – 54

²⁴⁸ *Ibid.* s. 54

Společnost Václava Hollara, navštívilo 4 500 osob a slavnostně ji ukončil sám mexický prezident Lázaro Cárdenas. Na základě této výstavy pak byl do Mexika pozván československý rytec Koloman Sokol, aby zde techniku rytiny vyučoval. V Praze byly na oplátku vystavovány mexické archeologické památky a etnografické oddělení Náprstkova muzea obdrželo předměty mexické etnografie a lidového umění. V mexickém rozhlase se pak hojně vysílala česká klasická i lidová hudba.²⁴⁹

Slovenský rytec Koloman Sokol přijel do Mexika vyučovat rytectví v době, kdy se mexická rytecká škola teprve formovala, a významně tak ovlivnil její podobu. Do Mexika byl Koloman Sokol pozván mexickou vládou na základě výstavy československých rytin poskytnutých Společností Václava Hollara, kterou v roce 1936 uspořádalo *Sdružení přátel Československa*. Koloman Sokol, ačkoliv nebyl členem Hollarovi společnosti, tuto nabídku přijal a do Mexika dorazil i se svou ženou 20. června 1937. Ihned po příjezdu do Mexika začal vyučovat na umělecké škole *Escuela de las Artes del Libro* v hlavním městě Mexika, kde se těšil velké oblibě u svých studentů. Ve dnech 28. února až 15. března 1938 se konala samostatná výstava jeho rytin v *Palacio de Bellas Artes*, která se také setkala s velkým úspěchem. Ve své pedagogické činnosti v Mexiku pak pokračoval až do roku 1941.²⁵⁰

Na poli vědeckém byly zprostředkovány styky mezi Pražskou univerzitou a Národním muzeem na straně jedné a *Sociedad Mexicana de Geografía y Estadística*, *Sociedad Alzate* a *Instituto de Biología* na straně druhé.²⁵¹

U příležitosti přejmenování 8. federální střední školy v hlavním městě Mexika ve čtvrti Tacubaya na *Školu Presidenta Masaryka* odeslali žáci čtrnácti československých škol do této školy dopisy, alba a ruční výrobky. Z těchto darů pak mělo být vytvořeno školní muzeum pod názvem *Sala Checoslovaca*. Samotné slavnostní přejmenování školy se uskutečnilo v předvečer 18. výročí československé nezávislosti. V den výročí 28. října 1936 byla mexickým ministerstvem školství a

²⁴⁹ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: *Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga*. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 54 – 55

²⁵⁰ ŠTĚPÁNEK, Pavel. El Grabado Mexicano y la Enseñanza de Koloman Sokol en México (Reflejos de México en su obra). In: *Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga: AÑO XXXVI*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003, s. 117-134.

²⁵¹ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: *Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga*. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 55

Sdružením přátel Československa uspořádána slavnost v největším mexickém divadle *Palacio de Bellas Artes*. Mexičtí žáci pak poslali také na oplátku své dárky do Československa. Další styky pak byly navázány se školami v Orizabě, ve státě Chihuahua a Veracruz.²⁵²

S narůstajícím napětím v Evropě a se zvětšující se válečnou hrozbou se musela činnost československého vyslanectví zaměřit také tímto směrem. Kybal musel čelit zejména protičeskoslovenské propagandě, ať už říšskoněmecké, nebo té, prezentované velkoněmecky orientovanou německou kolonií v Mexiku.²⁵³ Nacistickou propagandu v mexickém tisku provozovala zejména tisková kancelář Transocean. Kybal svou přednáškovou činnost rozšířil o témata československo-německých vztahů z historického hlediska či o problému německé menšiny v Československu. Všem prezidentům a ministrům války latinskoamerických zemí byl zaslán spis plk. Moravce o strategickém významu Československa a přednáška Antonína Poláčka o československém vojsku. Dále byl rozeslán propagační spisek *La Seguridad de Checoslovaquia*, který vydal Vlastimil Kybal na vlastní náklady spolu s Antonínem Poláčkem a který byl velmi příznivě přijat.²⁵⁴

Ve dnech 10. – 12. září roku 1938 se Kybal zúčastnil v hlavním městě Mexika Mezinárodního kongresu proti válce uspořádaného mexickým prezidentem Cárdenasem, kde přednesl svůj příspěvek o politické situaci ve své vlasti. Konstatoval, že „*cizí státy chtěly by zničit nezávislost Československa, poněvadž tato země je jím v cestě při pochodu směrem Berlín-Bagdád.*“²⁵⁵ Následně se vydal na přednáškovou cestu po univerzitách v Kalifornii, kde mimo jiné přednášel o kořenech česko-německých animozit.²⁵⁶ Tato cesta probíhala od 19. září do 3. října 1938.²⁵⁷ V téže

²⁵² JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 55

²⁵³ BARTEČEK, Ivo. Vlastimil Kybal – historik v iberoamerickém světě. In: KYBAL, Vlastimil. Po československých stopách v Latinské Americe. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003, 79 s. Verbum. ISBN 80-244-0507-5. s. 16

²⁵⁴ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 59 – 60

²⁵⁵ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8. s. 73

²⁵⁶ Portréty, Vlastimil Kybal – zapomenutá osobnost českého exilu [rozhlasový pořad] ČRo Plus, 8. 8. 2013 20:10 (Jaroslav Hrdlička – rozhovor)

době se uskutečnila Mnichovská dohoda, a po návratu do Mexika se tak Kybal dostal do nové pozice vyslanec tzv. druhé republiky. Původně měl být Kybal od 1. ledna 1939 formálně penzionován, poté mu však ministerstvo zahraničí službu ještě prodloužilo do konce února, a tak až 28. února 1939 odevzdává vyslanectví svému kolegovi Antonínovi Poláčkovi, opouští Mexiko a odchází do exilu do Spojených států amerických. Je to tedy až Kybalův nástupce, chargé d'affaires Antonín Poláček, který následně odevzdá československé vyslanectví v Mexiku do rukou nacistů.²⁵⁸ Stalo se tak navzdory přání mexické vlády, která současně neuznala ani zábor Československa nacistickým Německem.²⁵⁹

Československo se tak dostalo do povědomí Mexičanů nejen díky úspěšné propagaci ze strany československého vyslanectví, ale také kvůli neblahým předválečným událostem, které Československo postihly v roce 1938. Pozornost v Latinské Americe upoutala dokonale provedená květnová částečná mobilizace. Postup Velké Británie a Francie v rámci Mnichovské dohody byl naopak odsouzen. Po dobrovolném odevzdání téměř všech československých zastupitelských úřadů Němcům v březnu 1939 však sympatie latinskoamerické veřejnosti poklesly, což posléze ztížilo postavení československé emigrační vlády na počátku 40. let, kdy se snažila s těmito státy znovu navázat diplomatické styky. Mexiko se pak zařadilo mezi několik málo států Latinské Ameriky, které ani po 15. březnu 1939 nepřestaly právně uznávat Československou republiku.²⁶⁰

²⁵⁷ HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal doma a v exilu. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3. s. 19

²⁵⁸ Portréty, Vlastimil Kybal – zapomenutá osobnost českého exilu [rozhlasový pořad] ČRo Plus, 8. 8. 2013 20:10 (Jaroslav Hrdlička – rozhovor)

²⁵⁹ JIRÁNEK, Tomáš. Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938. In: Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 60

²⁶⁰ Ibid. s. 60

4 Diplomatická mise Vlastimila Kybala v Mexiku od července 1935 do února 1939 v pamětech Any Sáenz Kybalové

4.1 Počátky mise a navazování kontaktů v Mexiku

Manželé Kybalovi dorazili do mexického přístavu ve Veracruzu 24. července 1935. Kybalová vzpomíná, že nelze popsat její pocity, když po tolika letech nepřítomnosti stanula znovu na půdě své vlasti. Chtěla zajít ihned do kostela a poděkovat Bohu za všechno štěstí, kterého se jí v životě dostalo, avšak kostel byl zrovna zavřený. Také vzpomíná, že na ni přístavní Veracruz působil o něco lépe, než v době, kdy jej naposledy opouštěla. Kybalovi nasedli na vlak a vydali se na cestu do hlavního města Mexika, kam dorazili 25. července.²⁶¹

Prvním úkolem Kybalových, stejně jako tomu bylo na většině předchozích misí Vlastimila Kybala, bylo zřízení vhodného a důstojného zastupitelského úřadu. Dům, který do té doby sloužil jako české vyslanectví, totiž podle Kybalové v žádném ohledu nevyhovoval požadavkům, které byly na takový zastupitelský úřad kladeny. Manželé tedy museli najít jiný vhodný dům v hlavním městě Mexika. Nakonec se jim podařilo získat pronájem domu s číslem 40 na ulici Liverpool od jednoho zámožného majitele původem ze Španělska. Dům byl již částečně vybavený nábytkem, takže pro Kybalovou nebylo příliš obtížné zařídit dům podle potřeb vyslanectví. Nový dům poskytoval dostatečné zázemí pro pořádání recepcí a část, která sloužila jako kanceláře vyslanectví a domov pro vyslancovu rodinu, měla oddělený vstup. Jednalo se o velký, krásný a luxusně zařízený dům s pěknou zahradou. Kybalovi zde byli velmi spokojeni a mohli zde důstojně reprezentovat Československou republiku.²⁶²

Práce se zřízením a chodem vyslanectví byla pro Kybalovou v Mexiku náročnější, jelikož zde nemohla počítat s takovým personálem jako v Evropě. Nicméně, jak sama dodává, tuto práci dělala s velkou chutí a láskou pro dobro Československa, které bylo její druhou vlastí. Mexický personál, který na vyslanectví

²⁶¹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 5: *Mi Permanencia en Zbraslav, Checoslovaquia*. s. 27 – 28

²⁶² Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 1

sloužil, si Kybalová velmi pochvalovala. Vzpomíná zvláště na jejich řidiče Ramóna Sierru a komorníka Manuela, jenž zároveň pracoval v kanceláři vyslanectví, uváděl návštěvy a obsluhoval na recepcích i večeřích, které se na vyslanectví konaly. Tito dva zaměstnanci byli tak loajální Československu, že odmítli na vyslanectví dále pracovat, poté co se jim zmocnilo nacistické Německo, ačkoliv jim byly nabídnuty mnohem vyšší platy a oni sami neměli zajištěnou žádnou jinou práci. Loajalita podle Kybalové představovala jednu z typických kladných vlastností mexického lidu.²⁶³

V rámci československé legace v Mexiku měla Kybalová na starosti tři inventáře: bohatý inventář věcí patřících vyslanectví jako nábytek francouzského stylu, orientální koberce, obrazy českých malířů, český porcelán a sklo, stříbrný servis, atd. Tento výčet Kybalová uvádí, jelikož všichni tento majetek museli později manželé v roce 1939 zanechat v Mexiku, kde se jim zmocnili nacisté. Dále měla Kybalová na starosti inventář rodinného majetku Kybalových, tedy jejich nábytek přivezený z Prahy a množství uměleckých předmětů nashromážděných za jejich dřívějšího života i později v Mexiku. A nakonec třetí inventář obnášel majetek rodiny, která jim tento dům pro potřeby vyslanectví pronajímala.²⁶⁴

Hned po příjezdu do Mexika také Vlastimil Kybal zakoupil americký automobil značky *Studebaker* pro pět osob, aby mohli vykonávat všechny nezbytné oficiální návštěvy, ale také, aby mohli cestovat po Mexiku, a lépe jej poznat.²⁶⁵

S Kybalovými do Mexika nejdříve přijeli i oba jejich synové, nicméně nezdrželi se zde dlouho. Mladší, tehdy devatenáctiletý, Dalimil, odjel již 7. října téhož roku studovat do Pasadeny v Kalifornii, kde nastoupil na Kalifornský technologický institut. Kdykoliv pak měl univerzitní volno, odjel zpět do Mexika a trávil čas se svými rodiči. Starší Milíč, kterému bylo 21 let, zůstal s rodiči v Mexiku po několik měsíců a zúčastnil se také tří diplomatických cest do vnitrozemí Mexika. Velmi si tyto cesty užíval, jelikož vlastnil kameru a všechny tyto cesty dokumentoval. Nejvíce jej zaujal Yucatán. O své cestě na Yuacatán napsal článek, který byl dokonce otištěn jak v jednom mexickém časopise, tak i v jednom geografickém časopise doma v Praze. Zpět do Československa se Milíč vydal na konci března 1936, aby zde pokračoval ve

²⁶³ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 2 – 3

²⁶⁴ *Ibid.* s. 2

²⁶⁵ *Ibid.* s. 3

svých studiích na Právnické fakultě na Karlově univerzitě. Se svými rodiči se poté znovu setkal až po okupaci Československa nacistickým Německem.²⁶⁶

Kybalová si ve svých pamětech všímá, jak se Mexiko během její nepřítomnosti v zemi proměnilo. Jedna z prvních věcí, kterou Kybalová zmiňuje, byl dopad antiklerikálních zákonů a potlačování katolického vyznání za Callesova režimu. Uvádí, že všechny mexické rodiny z vyšší třídy byly katolického vyznání a po těchto událostech si většinou zařídily soukromé kaple pro konání mší přímo ve svých domovech.²⁶⁷

Po návratu do Mexika po více než dvaceti letech také Kybalová shledala, že mnoho jejích příbuzných již zemřelo. Ona sama si neustále dopisovala s několika členy své rodiny a udržovala s nimi kontakt, jelikož rodinu považovala za základ dobré a zdravé společnosti. Když se do Mexika na čas vrátila její sestra Pepa, která se provdala do Texasu, byla Kybalová velmi šťastná. Stýkala se s Pepou, kdykoliv to jen bylo možné, a podnikaly spolu různé výlety, navštěvovaly kostely, výstavy či divadelní představení. Po nějaké době se však Pepa musela vrátit do Texasu za svými dcerami. Kybalová se pak se svou sestrou setkala ještě jednou, když se svým manželem cestovali přes Texas do Kalifornie. Kybalová se snažila setkat se všemi svými sourozenci, kteří byli v té době ještě naživu, nicméně podařilo se jí setkat jen s některými z nich.²⁶⁸

Po nějaké době strávené v Mexiku Kybalová zatoužila navštívit Akademii múzických umění San Carlos, kde dříve studovala. Ke svému zklamání zjistila, že úroveň výuky i celé akademie velmi klesla.²⁶⁹

Společenský život za jejich pobytu v Mexiku nebyl podle Kybalové příliš bohatý na události ve srovnání s dobou předcházející mexické revoluci. Dříve žila Kybalová v Mexiku v období porfiriátu, tedy době předcházející mexické revoluci, a dokonce se znala i s některými jeho představiteli. V této době se setkala s mnoha lidmi, které revoluční vláda připravila o majetek. Tato nová „post-revoluční“ společnost se podle

²⁶⁶ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 3 - 4

²⁶⁷ *Ibid.* s. 1

²⁶⁸ *Ibid.* s. 4 – 6

²⁶⁹ *Ibid.* s. 31

ní účastnila společenského života mnohem méně z několika důvodů. Nejvýznamnějším bylo to, že lidé měli mnoho starostí osobního i kolektivního rázu.²⁷⁰

I přesto byla podle Kybalové tehdejší nová vláda složená z dobrých lidí. Zejména tehdejšího prezidenta Lázara Cárdenase chválí za jeho čestnost, aktivitu, odpovědnost a touhu pozvednout nižší vrstvy obyvatel, což mu přinášelo všeobecnou popularitu. Dokonce jej označuje za prezidenta „s největším nadáním a nejlepšími úmysly, jakého Mexiko po revoluci mělo“²⁷¹. Mezi další významné představitele mexické vlády, s nimiž se Kybalovi stýkali, patřil například ministr zahraničních věcí generál Hay, s nímž se Kybalovi znali již z dob svého pobytu v Římě.²⁷²

Nedlouho poté, co Kybalovi přijeli do Mexika, se Kybalová začala cítit špatně. Nesvědčila jí vysoká nadmořská výška v hlavním městě Mexika. Doktor jí proto nařídil klid a doporučil omezit společenské aktivity. I přesto Kybalovi neopomíjeli své diplomatické povinnosti a setkávali se s diplomaty z dalších zemí.²⁷³

Jako první Kybalová zmiňuje amerického vyslance Josephuse[!] Danielse s chotí, kteří prý byli velmi oblíbení u mexické společnosti, a chovali také silnou náklonost k Československé republice. Anglický vyslanec v Mexiku příliš dlouho nesetřval, jelikož Mexiko mělo s Británií napjaté vztahy kvůli otázce znárodnění ropy. Naopak výborné vztahy s Mexikem měla Francie a francouzský vyslanec Goiran nadále pracoval na jejich prohlubování. Německého vyslance barona Von Collenberga Kybalová označila za jistého nacistu, ať už z přesvědčení či nikoliv. Vlastimil Kybal se s ním dostal do konfliktu, když chtěl navázat přímé obchodní vztahy mezi ČSR a Mexikem. Kybal taktéž otevřeně v mexickém tisku vystupoval proti agresivní nacistické německé politice vůči Československu, což bylo pochopitelně pro německého vyslance těžko přijatelné. Nicméně oficiální vztahy mezi těmito dvěma vyslanectvími se snažili oba vyslanci zachovat co nejvíce korektní. Polsko bylo zastoupeno vyslancem Merdingerem, který předtím pracoval také jako konzul v Československu. Jeho paní byla podle Kybalové výjimečná osoba, která vykonávala mnoho dobročinných aktivit, například navštěvovala malomocné nebo se starala o

²⁷⁰ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 7

²⁷¹ *Ibid.* s. 7

²⁷² *Ibid.* s. 7 – 8

²⁷³ *Ibid.* s. 9

dívky, které „se daly v životě na špatnou cestu“²⁷⁴. Dobré přátelství si pak Kybalovi vybudovali s manželským párem zastupujícím Rumunsko, s manželi Draghicescovými. Vyslanec Draghicesco byl stejně jako Vlastimil Kybal univerzitním profesorem a spisovatelem. Kybalová dále uvádí zástupce latinskoamerických zemí v Mexiku, zvláště dobře pak vzpomíná na vyslance Peru Belauda, který byl velmi vzdělaný, strávil několik let ve Spojených státech amerických, a uměl tak výborně anglicky. Vlastimil Kybal pak úzce spolupracoval zejména s diplomaty ze středoamerických zemí, jelikož jeho mandát se vztahoval kromě Mexika také na Guatemalu, Salvador, Honduras a Nikaraguu. Kybalová vzpomíná také na vyslance Venezuely, který byl údajně velkým přítelem Československa i osobním přítelem Kybalové, doktora Abéla Montillu, který byl dříve také vyslancem v Československu. Kybalovi se s ním znali již od svého působení v Rio de Janeiru a měli to štěstí se s ním setkat také v době Kybalova působení Madridu. Doktor Montilla projevoval své sympatie k Československu při každé vhodné příležitosti a po smrti prezidenta Masaryka o něm pronesl přednášku, která byla později publikována.²⁷⁵

Jako správný intelektuál se Kybal pokusil kolem československého vyslanectví shromáždit co největší počet intelektuálů žijících v této době v Mexiku. Založil *Společnost přátel Československa*, jejíž členové se každý měsíc scházeli na československém vyslanectví, aby prodiskutovali aktuální témata. Kybalová uvádí, že na konci jejich diplomatické mise tato společnost čítala 54 členů. Mezi nejvýznamnější členy této společnosti patřil Dr. Ezequiel Chávez, který byl velkým idealistou a který chtěl vydat encyklopedii s filozofickými, společenskými a politickými úvahami bývalého prezidenta Československa T. G. Masaryka. Dále Kybalová uvádí architekta Federica Mariscala, architekta a profesora na Akademii San Carlos Carlose Laza, významného mexického geografa profesora Jesúse Galinda y Villu, advokáty Luíse Garrida, José Angela Cenicerose, Alejandra Guijana a mnoho dalších.²⁷⁶

²⁷⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 10

²⁷⁵ *Ibid.* s. 9 – 12

²⁷⁶ *Ibid.* s. 61 – 63

4.2 Významné události v průběhu diplomatické mise

Nedlouho po příjezdu Kybalových do Mexika, byl Vlastimil Kybal přijat prezidentem Lázarem Cárdenasem, aby mu předal své pověřovací listiny. Jejich setkání bylo velmi srdečné a poněkud se protáhlo, jelikož prezident Cárdenas se zajímal o několik reforem, které proběhly v Československu. Z této rozpravy nakonec vzešel nápad prezidenta Cárdenase uspořádat několik poznávacích cest po Mexiku pro zahraniční diplomaty a jejich manželky, aby měli možnost tuto zemi lépe poznat a na vlastní oči se přesvědčit o dopadu reforem z minulých let. Jednalo se o celkem tři cesty, během nichž Vlastimil Kybal se svou chotí i dalšími diplomaty, několika představiteli mexické vlády a novináři navštívili většinu mexických států. První cesta se uskutečnila krátce po tomto setkání, druhá cesta proběhla v prosinci 1935 a poslední třetí cesta na Yucatán se uskutečnila v březnu roku 1936.²⁷⁷

Kybalová vzpomíná, že se z těchto cest jako rodilá Mexičanka těšila dvakrát tolik. Jednak mohla obdivovat krásy své vlasti a jednak se těšila z pokroku, který tato země učinila, ačkoliv byl vykoupen tolika lidskými oběťmi.²⁷⁸

Prvním státem, kam diplomaté na svých poznávacích cestách zamířili, bylo Querétaro. O tomto státu měla Kybalová vždy dobré mínění a osobní návštěva ji v tomto názoru jen utvrdila. Zaujalo ji zejména historické hlavní město s mnoha kostely. Navštívili zde také místo, kde byl popraven císař Maxmilián a jeho generálové. Poté pokračovali do Michoacánu, který v Kybalové také zanechal skvělé dojmy. Odtud jeli do Guadalajary, která je podle Kybalové právem nazývána „perlou Pacifiku“. Posledním státem, který na své první poznávací cestě diplomaté navštívili, bylo Guanajuato, kde byli přijati čelními představiteli tohoto státu. Mohli zde vidět rozvoj, kterého stát dosáhl v oblasti zemědělství i důlního průmyslu. Nakonec se diplomaté zúčastnili velkého banketu, na který bylo pozváno asi 300 osob. Zde měla Kybalová možnost si pohovořit se zvláštním tajemníkem prezidenta republiky, vyslancem Bolívie i dalšími diplomaty. Z cesty se Kybalovi vrátili nadšení a nadmíru

²⁷⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 15 – 25

²⁷⁸ *Ibid.* s. 15

vděční mexickému prezidentovi, že jim takovýmto způsobem umožnil poznat skutečný život mexického lidu.²⁷⁹

Na druhou cestu do mexického vnitrozemí se spolu s dalšími diplomaty vydali Kybalovi v prosinci 1935. Na této cestě projeli nejméně jedenáct států a navštívili devatenáct měst. První město, které navštívili, bylo San Luis Potosí známé svými stříbrnými a zlatými doly, kde dříve těžili Španělé a v této době Američani prostřednictvím „American Smelting Company“²⁸⁰. Podle Kybalové zde bylo o zaměstnance velmi dobře postaráno a přítomnost americké společnosti zde byla pro Mexiko přínosem. Samotné město San Luis Potosí si zachovalo velmi španělský ráz. Poté jeli to Tampica, kde mohli vidět, jak se těží a zpracovává ropa. Dále pokračovali do industriální metropole Mexika do Monterrey, kde navštívili nejvýznamnější továrny. Navštívili zde také pivovar Cuauhtemoc, který dovážel chmel až z Československa a vařil vynikající pivo. Dalším státem, kam diplomatická skupina zamířila, byla Coahuila, kde navštívili Saltillo, Torreón a Durango. Poté se vydali zpět do hlavního města Mexika a po cestě navštívili tři města Zacatecas, Aguascalientes a nakonec Lagos.²⁸¹

Třetí a poslední cesta se konala v březnu 1935 a jejím cílem byl jihozápad Mexika, zvláště pak poloostrov Yucatán. Diplomaty na jejich cestě opět doprovázeli představitelé mexického státu i novináři. Všechny účastníky naprosto ohromily památky, které zde zanechala slavná civilizace Mayů. Samotný poloostrov se od zbytku Mexika velmi lišil, nebyly zde žádné hory, lesy, džungle ani řeky, byla to jedna ohromná rovina s mnoha podzemními vodami. Hlavní město Yucatánu Meridu popisuje Kybalová jako krásné moderní město s širokými ulicemi, krásnými domy a rezidencemi ve francouzském stylu. Povídalo se prý, že tamní obyvatelé nikdy nezapomněli mayský jazyk a stále jej mezi sebou používali. Během exkurze navštívili diplomaté všechny významné mayské památky jako Uxmal, Chichen Itza a další. Na Yucatánu strávili všichni celkem šest dní a poté Kybalovi i s dalšími diplomaty zamířili vlakem do Campeche, odtud pokračovali lodí do Ciudad del Carmen. Zde museli nakonec zůstat celý týden, jelikož nepříznivé větry jim nedovolily odplout.

²⁷⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 15 – 19

²⁸⁰ *Ibid.* s. 19

²⁸¹ *Ibid.* s. 19 – 24

Když se počasí umoudřilo, vypluli do Veracruz, odkud pokračovali zpět do hlavního města Mexika, kam šťastně dorazili 25. března, čímž zakončili nezapomenutelnou dvoutýdenní poznávací cestu po „překrásné mexické vlasti“ Any Sáenz-Kybalové.²⁸²

Jednou z prvních společenských událostí, kterých se Kybalovi během svého pobytu zúčastnili, byla *Fiesta Nacional*, tedy oslava mexické nezávislosti v *Národním paláci (Palacio Nacional)*, který sloužil zároveň jako sídlo mexického prezidenta. Tam byla Kybalová představena prezidentu Lázaru Cárdenasovi a jeho paní. Oba na ni udělali skvělý dojem. Prezident podle ní působil velmi dobře, byl „velmi zdvořilý a pozorný, jak je pro Mexičany typické“²⁸³.

V rámci diplomatického protokolu pak museli Kybalovi opětovat pozvání na četné společenské akce, na něž byli zváni. Jak Kybalová vzpomíná, dům československé legace byl pro pořádání různých společenských akcí naštěstí dobře uzpůsobený. První akcí, kterou na vyslanectví uspořádali, byla velmi vydařená oslava vzniku samostatné Československé republiky 28. října 1935. Poté následovalo velké množství recepcí, na které byli zváni jak přátelé Československa, tak mexičtí umělci, významné osobnosti a členové mexické vlády a zejména mexický ministr zahraničních věcí generál Hay se svou manželkou a dcerou.²⁸⁴

Když to zdraví Any Sáenz-Kybalové dovolovalo, cestovali Kybalovi hodně po Mexiku a navštěvovali různá města, kláštery, kostely i historické památky. Navštívili například Teotihuacán, pyramidy Tenayuca, Cholulu, Pueblu, Tlaxcalu, Tepotztlán, Yucatepec, Guilapám a mnoho dalších míst. Jednalo se zvláště o cesty za poznáním historie či umění, ale uskutečnili také několik cest za krásami přírody. Mimo to poznávali také mexický lid a jeho kulturu.²⁸⁵ Dalo by se říci, že Kybalovi za svého pobytu v Mexiku procestovali tuto zemi téměř celou.

Část těchto cest s Kybalovými absolvoval i jejich syn Dalimil, který za rodiči pravidelně jezdíval v době univerzitního volna. O vánočních prázdninách v roce 1936 přijel Dalimil za rodiči společně se svým přítelem Douglasem Nickersonem. Jelikož přijeli velkým autem, nabídli Kybalovým, aby jeli zpět do Kalifornie s nimi, a poznali

²⁸² Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 25 – 30

²⁸³ *Ibid.* s. 8

²⁸⁴ *Ibid.* s. 13

²⁸⁵ *Ibid.* s. 34 – 49

tak zemi, kde jejich syn studuje. V lednu roku 1937 se tak Kybalovi poprvé vydali do Spojených států amerických, přesněji do Kalifornie. Spojené státy americké Kybalovou velmi nadchly, popisuje skvělé cesty, zajímavé a čisté domy velmi odlišné od těch mexických, kultivovaná pole, ale také rozlehlé pouště. V Texasu a Arizoně je překvapily sněhové bouře. Severoamerické hotely pak Kybalová popisuje jako velmi čisté, krásné, s dobrým topením a dobrou stravou. Kromě Pasadeny navštívili Kybalovi také Los Angeles, kde se setkali s tamním československým honorárním konzulem Janovským, s nímž navštívili Hollywoodská studia.²⁸⁶

Účelem hojných cest, které Kybalovi po Mexiku podnikali, nebylo pouze poznávání tamních krás, ale hlavně získávání užitečných kontaktů, které mohl Vlastimil Kybal využít při své diplomatické činnosti. Tato činnost spočívala ve sbližování Československé republiky a Mexika v oblasti politické, ekonomické i kulturní. Na politické úrovni pak tyto dvě demokratické země skvěle spolupracovali zejména ve *Společnosti národů*, kde obě země vystupovaly proti fašismu, nacismu i komunismu.²⁸⁷

V hospodářské oblasti se zájmy těchto dvou zemí v tomto období příliš nepotkávaly, jelikož Mexiko bylo zemí, která těžila zejména z vývozu přírodních komodit, kdežto Československo bylo již velmi rozvinutou průmyslovou zemí. Z tohoto důvodu nechala Československá vláda zřídit v Mexiku zvláštní agenturu *Instituto de Exportación*, která měla za úkol napomáhat československému vývozu do Mexika. V jejím čele stanul dobrý přítel manželů Kybalových José Otáhal, který v Monterrey uspořádal velmi úspěšnou výstavu československých výrobků. Mexiko pak na oplátku zaslalo na výstavu do Prahy produkty svého přírodního a folklorního bohatství, s nimiž v Československu rovněž slavilo úspěch.²⁸⁸

Kybalová uvádí, že sama měla přirozeně velký zájem na sbližování obou zemí zejména v oblasti kultury a umění. Podle Kybalové zde bylo mnoho prostoru ke zlepšení, jelikož na poli umění o sobě tyto dvě země až do té doby neměly téměř žádné informace.²⁸⁹ Kybalová usoudila, že nejlepším způsobem jak představit

²⁸⁶ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 56 – 59

²⁸⁷ *Ibid.* s. 60

²⁸⁸ *Ibid.* s. 60

²⁸⁹ *Ibid.* s. 60 – 61

československé umění mexické společnosti, bude přivést československá díla do Mexika a uspořádat zde jejich výstavu. Kybalovi tak uspořádali v Mexiku například výstavu československých rytin. Společnost Václava Hollara jim za tímto účelem propůjčila do Mexika asi dvě stě rytin, které byly vystaveny v *Palacio de Bellas Artes* a sklidily zde ohromný úspěch zejména u mexických umělců. Jedním z výsledků této výstavy bylo to, že mexičtí rytci požádali mexickou vládu, aby do Mexika pozvala jednoho z československých rytců, který se věnoval především modernímu umění, aby zde rytectví vyučoval. Tímto umělcem byl slovenský rytec Koloman Sokol s velmi osobitým výtvarným stylem, který vystudoval v Praze a Paříži a měl zvláštní zálibu v zobrazování lidí z nejhudších vrstev. Mexická vláda s ním uzavřela smlouvu na celý rok výuky v mexické rytecké škole, kde měl velký úspěch u svých studentů. Na konci svého pobytu uspořádal Koloman Sokol výstavu rytin v *Palacio de Bellas Artes*, kde prezentoval mnoho svých rytin vytvořených rozličnými technikami, na nichž byl jasně patrný vliv mexických motivů. Jeho pobyt v Mexiku tak byl podle Kybalové přínosem nejen pro jeho žáky, ale také pro umělce samotného. Po ukončení této výstavy v hlavním městě Mexika byly rytiny oceňovaného umělce Kolomana Sokola odeslány do deseti dalších mexických měst Puebly, Guadalajary, Monterrey, Tampica, Querétara, Jalapy, Veracruz, Orizaby, Morelia a Oaxacy, kde byly také vystavovány.²⁹⁰

Kulturní sblížení Mexika a Československa bylo také velmi znatelné zejména v oblasti školství a vzdělání. Přátelé Československa v Mexiku dostali dle slov Kybalové „velmi šťastný nápad“ pojmenovat jedno gymnázium v hlavním městě Mexika po bývalém prezidentu Československa Tomáši G. Masarykovi. Poté, co s tímto nápadem souhlasil i mexický ministr školství Gonzales Vela, byla pro tento účel zvolena střední škola s číslem osm v Tacubaya.²⁹¹ Dne 27. října 1936 navštívila Kybalová se svou sestrou inauguraci, na které byla tato škola slavnostně přejmenována na *Escuela Masaryk*. Jednalo se o významnou událost, které se zúčastnily všechny školní třídy i jejich profesori a která byla zakončena jejich zpěvem československé národní hymny v českém jazyce.

²⁹⁰ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 63 – 64

²⁹¹ *Ibid.* s. 64

Na následné oslavě dne 28. října 1936 u příležitosti vzniku Československé republiky se *Escuela Masaryk* prezentovala v kulturním centru *Palacio de Bellas Artes* v hlavním městě Mexika, kde si studenti této školy přichystali veřejnou oslavu na počest Československé republiky. Divadelní sál, v němž se akce konala, byl plný lidí, zazněly české i mexické národní písně, dívky zatančily v mexických národních krojích, zazněly také skladby od Bedřicha Smetany či Antonína Dvořáka, Vlastimil Kybal pronesl projev a nakonec zazněla česká hymna.²⁹²

Obdobnou oslavu na stejném místě uspořádala škola *Escuela Masaryk* také o rok později 28. října 1937. Opět se jednalo o skvěle zorganizovanou a významnou společenskou událost. Na čestném místě mezi mexickou a československou vlajkou byl umístěn velký portrét T. G. Masaryka, který vytvořil Koloman Sokol. Opět zde byly ke slyšení skladby českých hudebních skladatelů Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka v podání mexického vojenského orchestru a Státního kvartetu.²⁹³

Poslední událostí, které se Kybalová ve škole *Escuela Masaryk* zúčastnila, byla oslava narození T. G. Masaryka v březnu 1938. I této události se zúčastnil hojný počet žáků školy, bylo jich asi 700, a všichni jejich profesori a profesorky.²⁹⁴

4.3 Konec diplomatické mise za úsvitu druhé světové války

Během diplomatické mise Vlastimila Kybala v Mexiku byli Kybalovi nuceni reagovat na události doma v Československu, které měly dopad i na jejich působení v Mexiku. Jak Kybalová uvádí, sama několikrát navštívila Sudety a tamní lidé se jí zdáli velmi zdvořilí. Mnoho let žili s Čechy v celkem dobré harmonii, ačkoliv je nejspíš neměli příliš v lásce, jelikož byli podle nich vládou upřednostňováni. Vše se však změnilo po roce 1933, kdy se v Německu dostal k moci Hitler, a začala nacistická propaganda proti Československé republice. Prvním agresivním krokem nacistického Německa bylo zabránění Rakouska v roce 1938. Od té doby se manželé Kybalovi obávali o osud Československa. Do Mexika přicházely velmi alarmující zprávy, které manželé získávali jednak z rádia na československém vyslanectví, a jednak přímo z Československa od svého syna. Syn Dalimil, psal z Kalifornie svému otci o radu, zda

²⁹² Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 65

²⁹³ *Ibid.* s. 67

²⁹⁴ *Ibid.* s. 67

má nabídnout své služby k obraně vlasti po vzoru svého bratra, který již byl aktivním členem československé armády. Kybal, který se domníval, že prozatím válka nenastane, synovi napsal, aby zůstal v Kalifornii a věnoval se svým studiím. Německo také vedlo proti Československu kampaň, proti níž se Kybal snažil bojovat psaním článků do novin a promluvami v rádiu.²⁹⁵ Ačkoliv toto Kybalovo vystupování neslo vyslanectví Německa v Mexiku s nelibostí, snažila se obě vyslanectví zachovat na oficiální úrovni korektní vztahy a dokonce ještě po anšlusu Rakouska byli Kybalovi pozváni na recepci na německé vyslanectví. Této recepci se zúčastnilo také mnoho Mexičanů. Němci se v té době prý těšili v Mexiku dobré pověsti a byli velmi vážení. Zásahu na tom měl podle Kybalové hojný počet sňatků Němců s Mexičankami.²⁹⁶

Dle slov Kybalové: „*Německý svět na příkaz Hitlera povstal proti Československu a na konci května 1938 se u hranic Československa objevila německá vojska, na což Československo odpovědělo mobilizací.*“²⁹⁷ Tato mobilizace byla oceňována všemi československými přáteli a to nejen v Mexiku, ale i v dalších zemích podobného smýšlení. Kybalová byla z těchto událostí velmi rozrušená a nakonec onemocněla, jelikož možného konfliktu by se mohl zúčastnit i její starší syn, který tou dobou sloužil v československé armádě. Nakonec se alespoň trochu upokojila, když za nimi na prázdniny přiletěl mladší syn Dalimil, který měl po prázdninách nadále pokračovat ve studiu ve Spojených státech amerických.²⁹⁸

Již dříve před těmito událostmi dostal profesor Vlastimil Kybal pozvání od profesora Kernerera z Kalifornské univerzity v Berkeley, aby na začátku dalšího semestru v září 1938 pronesl přednášku na několika konferencích. Vlastimil Kybal si tedy vzal tři týdny před touto událostí dovolenou a spolu s manželkou vyrazili 10. září 1938 do Kalifornie. Do Berkeley dorazili 17. září 1938, kde je uvítal profesor Kerner s rodinou. Několik dní na to pronesl profesor Kybal ve velké aule Kalifornské univerzity v Berkeley přednášku o Československé republice pro početné auditorium. Ve stejné době přišla zpráva o Mnichovské dohodě. V okruhu Kybalových přátel to

²⁹⁵ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 71 – 72

²⁹⁶ *Ibid.* s. 10

²⁹⁷ *Ibid.* s. 72

²⁹⁸ *Ibid.* s. 72 – 73

bylo považováno za zradu ze strany Anglie a Francie. Vlastimil Kybal poté pronesl o Československu přednášku ještě na Stocktonské univerzitě *University of the Pacific*.²⁹⁹

Po návratu do Mexika se Kybalovým podařilo uspořádat večírek na podporu Československa v *Divadle hrdinů (Teatro de los Heroes)* v mexickém státě Chihuahua. Divadlo bylo plně obsazeno lidmi. Přišli jak žáci škol se svými profesory a rodinami, tak mnoho dělníků, úředníků a dokonce i někteří konzulové. Promítalo se zde několik filmů. Na prvním byl zachycený prezident Masaryk v Lánech, poté následoval film s vojenskou tematikou a nakonec byl promítán film o Sokolech. Vlastimil Kybal pak zde pronesl několik slov.³⁰⁰

V noci 6. října 1938 pokračovali Kybalovi dále do hlavního města. Cestou se zastavili ještě v Querétaru, kde jim byly také vyjadřovány sympatie s osudem Československa ze strany představitelů vlády, města, škol i dělníků. Do hlavního města dorazili Kybalovi 8. října 1938, kde na ně již čekal dopis z Československa od syna Milíče, který je informoval o svých obavách z nadcházejícího dění.³⁰¹

Po mnichovském diktátu bylo Československo téměř paralyzováno a z ekonomických důvodů bylo mnoho vyslanectví v zahraničí redukováno. Tato opatření dopadla i na československé vyslanectví v Mexiku. Vlastimil Kybal zůstal ve své pozici, nicméně k tomu byl pověřen zprostředkováním obchodu i úřadem tajemníka vyslanectví. Ve funkci nakonec zůstal až do konce února 1939. Těchto pět posledních měsíců bylo plných práce a starostí. Mnoho přátel Kybalovým vyjadřovalo svou podporu a sympatie. *Escuela Masaryk* uspořádala veřejnou manifestaci u příležitosti oslavy vzniku Československa 28. října 1938. Této události se v kulturním centru *Palacio de Bellas Artes* zúčastnily všechny střední školy z hlavního města Mexika s množstvím profesorů, profesorek a rodinami studentů. Promluvil zde také Vlastimil Kybal, který prohlásil, že: „*Češi jsou silný a pracovitý národ, který nezahyne, ale znovu se pozvedne*“^{302,303}

²⁹⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 73 – 74

³⁰⁰ *Ibid.* s. 76

³⁰¹ *Ibid.* s. 76

³⁰² Vlastní překlad z Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 78

³⁰³ *Ibid.* s. 78

Jednou v noci manželé Kybalovi se svými přáteli poslouchali rádio a snažili se naladit na evropské stanice. Jaké bylo jejich překvapení, když najednou z rádia zaslechli hlas svého syna Milíče, který promlouval španělsky v oficiálním Československém rádiu z Prahy, aby tak napomohl šířit do světa zprávy o tehdejší Československu. Kybalová na něj byla velmi pyšná a poslechla si celou relaci až do konce.³⁰⁴

V Československu se mezitím tamní poměry neustále zhoršovaly. Po Mnichovu byla razantně zredukována československá armáda. Ze Sudet byli vyhnáni obyvatelé českého původu a nastal problém s jejich umístěním. Prezident Lázaro Cárdenas u této příležitosti projevil svou dobrou vůli a nabídl Kybalovi, že Mexiko může některé skupiny českých zemědělců přijmout. Vlastimil Kybal pak ještě před svým odchodem ze země uzavřel dohodu s mexickým ministrem zemědělství o přijetí těchto zemědělců.³⁰⁵

S blížícím se odchodem ze země musela Kybalová vyřešit otázku obsahu inventářů, které měla na vyslanectví na starosti. Část svého majetku poslali Kybalovi přímo do Prahy a další část do Pasadeny, kam se chystali odjet za svým mladším synem Dalimilem, který zde studoval na Kalifornském technologickém institutu, na němž měl také profesor Kybal začít přednášet jako hostující profesor.³⁰⁶

Na konci své mise požádal Vlastimil Kybal prezidenta Cárdenase o soukromé slyšení. Setkání to bylo velmi srdečné a prezident Cárdenas vyjádřil Československu své sympatie i sympatie mexické vlády v jeho „tragédii“. Kybal prezidentovi také sdělil své návrhy pro nejbližší budoucnost a informoval jej o místě svého budoucího pobytu s ujištěním, že se na něj může kdykoliv obrátit. Při rozloučení jej prezident Cárdenas obejmul, jak bylo mexickým zvykem, a ujistil jej, že jej považuje za „Mexičana“ díky jeho lásce, s níž k Mexiku přistupoval, a díky všemu, co pro tuto zemi vykonal. Na počest Kybalových ještě ministr zahraničí generál Hay uspořádal banket, kde, jak bývalo zvykem, věnovali panu Kybalovi kus mexického stříbra s věnováním.

³⁰⁴ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepásano L. P. 1952 – 1954. Nepublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 79

³⁰⁵ *Ibid.* s. 82

³⁰⁶ *Ibid.* s. 82

Jako velký projev sympatií Vlastimilu Kybalovi a jeho rodině pak Mexiko jmenovalo jejich syna Milíče Kybala Honorárním vicekonzulem Mexika v Praze.³⁰⁷

Kybalovi opustili hlavní město Mexika 3. března 1939. Po cestě do USA se zastavili ještě v několika mexických státech, aby se rozloučili se svými přáteli, rodinou a známými. Po cestě vlakem ze Santa Rosalie do státu Chihuahua dne 16. března 1939 se Kybalovi dočetli v novinách, že Hitler navzdory svým předchozím slibům obsadil Československo. *„To znamenalo konec nezávislosti Československa a počátek otroctví.“*³⁰⁸ Manžele tato zpráva velmi zarmoutila a v cestě pak pokračovali „s velkou bolestí v srdci“³⁰⁹ až do státu Chihuahua, kde se zastavili v domě sestry Kybalové, a pak odjeli do El Pasa do Texasu. V Americe byli na celním úřadě přijati velmi dobře, jejich zavadla prošla jako diplomatická, a za hranicemi už na manžele Kybalovi čekal syn Dalimil, který je odvezl do Pasadeny, kde se začala psát další kapitola jejich života.³¹⁰

*„Na americké hranici jsme uviděli velkou americkou vlajku vlající na stožáru. Pohled na ni, byl pro nás útěchou, jelikož jsme se cítili chráněni ve stínu tohoto praporu svobody.“*³¹¹

³⁰⁷ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 83

³⁰⁸ Vlastní překlad z Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 86

³⁰⁹ Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 86

³¹⁰ *Ibid.* s. 83 – 86

³¹¹ Vlastní překlad z Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. s. 86

ZÁVĚR

Paměti Any Sáenz-Kybalové se ukázaly jako velmi zajímavý a obsáhlý zdroj informací ke studiu nejen česko-mexických vztahů v první polovině 20. století, ale také ke studiu života manželů Kybalových i studiu všech diplomatických misí Vlastimila Kybala, na nichž ho jako jeho manželka doprovázela. Její paměti nejenže obsahují chronologický záznam jednotlivých událostí jejího života, ale obsahují také osobní úvahy Kybalové nad tehdejšími událostmi a společnostmi, zajímavé postřehy o lidech, s nimiž se setkala, a také, ačkoliv bych to čekala spíše v pamětech jejího manžela, i hodnocení politických událostí či hospodářského stavu jednotlivých zemí. Vzhledem k tomu, že sama byla malířkou, kladla Kybalová na kulturu a umění veliký důraz, a všude kde byla, se o tamní umění zajímala.

Na základě jejích pamětí i pamětí jejího manžela, jsem zpracovala život Any Sáenz-Kybalové, který doposud nebyl veřejnosti známý. Její život byl skutečně výjimečný a velmi bohatý na události. Byl zvláštní jednak neobvyklou manželskou aliancí Mexičanky a Čecha, která však manželům nečinila žádné problémy, a na základě pamětí obou manželů se domnívám, že se jednalo skutečně o velmi šťastný manželský svazek, tak také díky množství zemí, které Kybalová za svůj život navštívila a ve kterých žila, a množství významných historických událostí, které ovlivnily její život. Do života Kybalové totiž zasahovaly historické události hned několika zemí. V první řadě šlo o Mexiko, jehož vývoj byl na konci 19. a na začátku 20. století opravdu velmi turbulentní. Dále se jednalo o pohnutý osud její, jak ji sama nazývá, „druhé vlasti“, tedy vlasti jejího manžela Vlastimila Kybala, kdy nejprve v roce 1918 vznikla samostatná Československá republika, která si musela teprve vydobýt své místo na světové scéně a později musela čelit neblahým událostem předcházejícím druhé světové válce, které tuto zemi silně poznamenaly. V neposlední řadě Kybalovou také ovlivňovaly historické události všech zemí, ve kterých její manžel působil jako československý vyslanec, a kde tedy manželé nějakou dobu žili.

Jelikož paměti Any Sáenz-Kybalové jsou opravdu velmi obsáhlé, čítají celkem 589 stran, nebylo možné podrobně zpracovat všechna období jejího života, která tyto paměti zahrnují. Úplně jsem ve své práci vynechala poslední sedmý svazek pamětí Kybalové, který popisuje exil manželů Kybalových ve Spojených státech amerických. Mimo jiné proto, že český překlad tohoto svazku s názvem *Paměti: náš pobyt ve*

Spojených státech amerických (březen 1939 - březen 1955) byl již v roce 2005 publikován v *Theologické revue*, kterou vydává Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy. Podrobně je pak v této práci popsáno její dětství a život v Mexiku, studijní pobyt v Itálii, kde se v roce 1907 seznámila se svým manželem, a poté její život v Čechách, kam se přestěhovala za svým manželem. Italské, brazilské a španělské diplomatické misi Vlastimila Kybala ve vzpomínkách Any Sáenz-Kybalové jsem se věnovala pouze okrajově, nicméně snažila jsem se ve své práci zachytit hlavní rysy, události, poznatky a dojmy z těchto misí, které jsou v pamětech zachyceny. Poněkud překvapujícím poznatkem může být to, že Kybalová ve svých pamětech explicitně neupřednostňuje diplomatickou misi svého manžela v Mexiku v porovnání s jeho ostatními misemi. Všechny země, do kterých byl její manžel vyslán, hodnotí vesměs kladně. Itálie byla jejímu srdci blízká, jelikož zde strávila několik let studia a také se zde seznámila se svým manželem, a Španělsko zase označuje za zemi svých předků s nádhernou kulturou. Nejméně se jí pak líbilo v Brazílii, ačkoliv i na této zemi dovedla najít mnoho pozitivních aspektů.

Poslední diplomatické misi Vlastimila Kybala v Mexiku se pak podrobně věnuje poslední kapitola této práce. Paměti Kybalové jsou zejména pro tuto oblast historického bádání opravdu cenným zdrojem informací. Jednak zde velmi podrobně popisuje diplomatickou činnost svého manžela i své vlastní úsilí při propagaci Československé republiky v Mexiku, tak i život v tehdejším Mexiku v mnoha oblastech. Velmi podrobně popisuje množství cest, na které se s manželem vydali a na nichž zkoumali přírodní i kulturní krásy Mexika, ale také hospodářský stav země, politický a kulturní život v zemi či úroveň života Mexičanů. Zajímavé jsou také její poznatky o tom, jak se Mexiko proměnilo od doby, kdy zde ještě žila, než odjela do Evropy a následně žila na různých místech světa se svým manželem. Dalo by se očekávat, že jako rodilá Mexičanka bude svému muži otevírat dveře do kruhů mexické společnosti, avšak o ničem takovém jsem v textu zmínky nenašla. Lze to přisuzovat zejména tomu, že Kybalová v Mexiku již řadu let nežila, a její kontakty s mexickou společností se tak přetrhaly, ale také tomu, že se v době její nepřítomnosti velmi proměnila sama mexická společnost i mexické elity, zejména v důsledku mexické revoluce. Sama Kybalová pak uvádí, že si udržovala kontakty s Mexikem převážně prostřednictvím členů své rodiny. Nicméně lze se také domnívat, že přijetí a péče, které se dostalo jejímu manželovi od prezidenta Lázara Cárdenase i mexické vlády,

bylo nějakým způsobem pozitivně ovlivněno faktem, že jeho manželkou byla rodilá Mexičanka. Vztahy Mexika a Československa byly v této době rozhodně na výjimečné a nadstandartní úrovni, o čemž svědčí i vzpomínky Kybalové, a domnívám se, že z velké části se o to jistě zasloužili právě manželé Kybalovi, kteří tyto kontakty umně rozvíjeli.

Velmi důležitá je také otázka po věrohodnosti pamětí Any Sáenz-Kybalové. Abych na ni dokázala odpovědět, využila jsem ve své práci komparativní metodu, a když to bylo možné, porovnávala jsem fakta, která Kybalová uvádí buď s pamětmi jejího manžela, které jsem měla k dispozici, nebo s údaji v odborné literatuře, kterou bylo možno k tomuto tématu dohledat. V naprosté většině případů se pak tyto informace zcela shodovaly, z čehož usuzuji, že paměti Any Sáenz-Kybalové lze považovat za věrohodný zdroj informací. Je také potřeba zmínit fakt, že Kybalová popisuje mnoho věcí do nejmenších detailů, ať už se jedná harmonogram jednotlivých cest, zařízení jednotlivých československých legací na Kybalových misích či styl oblékání jednotlivých osob, které ve svých pamětech zmiňuje. Na základě toho se domnívám, že měla výbornou paměť, což také přispívá k věrohodnosti jejích pamětí.

V textu jsem se zaměřila také na možné známky sebe prezentace Kybalové, jak jsem již zmiňovala v úvodu své práce. Nutno podotknout, že jsem v textu našla těchto známek mnohem méně než bych očekávala. Dokonce se dá říci, že Kybalová v textech projevuje jistou skromnost a spíše se snaží vyzdvihnout osobu svého manžela a jeho zásluhy, případně zásluhy svých synů. Ač by se mohlo zdát, že svého manžela a jeho zásluhy v oblasti navazování kontaktů Československa se zeměmi, do nichž byl vyslán, přeceňuje, po studiu odborné literatury, jsem usoudila, že tomu tak není, jelikož Kybalovy diplomatické zásluhy jsou vyzdvihovány různými autory, kteří se studiem jeho osoby zabývají.

Cenné informace, obsažené v pamětech Any Sáenz-Kybalové, rozhodně napomohly k získání nového rozšířeného pohledu na činnost Vlastimila Kybala v době jeho působení v úřadu československého vyslance v Mexiku. Jako jeho manželka se Kybalová zaměřila nejen na politické události během této mise a navazování hospodářských kontaktů, ale také podrobně popisuje navazování kontaktů v oblasti kultury, umění a vzdělání či komentuje společenské události a život v tehdejší Mexiku. Její pozornost se v této době soustředila také na události doma

v Československu, které mexickou misi jejího manžela i jejich život velmi ovlivňovaly. Popis diplomatických misí Vlastimila Kybala tímto nabývá nových rozměrů a díky zajímavostem ze života v tehdejším Mexiku, popisu běžného života diplomata či chodu vyslanectví, tak může zaujmout i širší okruh laických čtenářů.

Cílem této práce bylo zpracovat zejména šestou část pamětí Any Sáenz-Kybalové zabývající se diplomatickou misí jejího manžela v Mexiku a získat na ni nový pohled. Nebylo mým cílem zkoumat do stejné hloubky celý život Any Sáenz-Kybalové, ani všechny diplomatické aktivity jejího manžela. Obdobnému zkoumání by však mohly být podrobeny i další části pamětí Kybalové, které se zabývají pobytem v ostatních zemích Kybalova diplomatického působení. Představují totiž velmi zajímavý a cenný zdroj informací, který stojí za další a hlubší zkoumání.

Seznam použité literatury

Prameny:

Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 1: *Recuerdos de mi vida*. 143 s.

Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 3: *Mis Recuerdos de Brasil*. 51 s.

Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 4: *Recuerdos de España y de Portugal*. 203 s.

Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 5: *Mi Permanencia en Zbraslav, Checoslovaquia*. 28 s.

Sáenz-Kybal, Ana. *Recuerdos de mi vida*. Sepsáno L. P. 1952 – 1954. Nепublikovaný rukopis. Svazek 6: *Nuestra Misión en México*. 86 s.

KYBAL, Vlastimil, Jan Blahoslav LÁŠEK a Jaroslav HRDLIČKA. *Paměti Vlastimila Kybala*. Chomutov: L. Marek, 2012, 249 s. ISBN 978-80-87127-42-1.

Sekundární literatura:

DEJMEK, Jindřich. *Diplomacie Československa. Díl I., Nástin dějin ministerstva zahraničních věcí a diplomacie (1918-1992)*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2012. 317 s., [24] s. obr. příl. ISBN 978-80-200-2210-3.

DEJMEK, Jindřich. *Diplomacie Československa. Díl II., Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992)*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 802 s. ISBN 978-80-200-2285-1.

HRDLIČKA, Jaroslav. *Vlastimil Kybal doma a v exilu*. 1. vyd. Peruc: Obecní úřad Peruc, 2001. [43] s. ISBN 80-238-7597-3.

HRDLIČKA, Jaroslav. *Vlastimil Kybal a Univerzita Karlova*. Vyd. 1. Chomutov: 3K, 1997. 176 s. Pontes pragenses; sv. 5. ISBN 80-902280-3-8.

KYBAL, Vlastimil. *Po československých stopách v Latinské Americe*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. 79 s. Verbum; sv. 7. ISBN 80-244-0507-5.

BUKAČOVÁ, Irena. *Vlastimil Kybal československý vyslanec v Itálii 1920-1925*. Slaný: Tiskárna Kočka, 2008.

KUTNAR, František a MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. 1065 s. Česká historie; sv. 3. ISBN 80-7106-252-9.

BARTEČEK, Ivo. *Vlastimil Kybal. Od historických studií k dílu diplomatickému*, in: *Pocta Josefu Polišíenskému: sborník prací moravských historiků k 80. narozeninám univerzitního profesora PhDr. Josefa Polišíenského, DrSc.* Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 1996. 190 s. ISBN 80-902142-2-3.

OPATRNÝ, Josef. *Amerika v proměnách staletí*. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-85983-42-7.

OLIVOVÁ, Věra. *Dějiny první republiky*. 2. vyd. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2012. 359 s. Knižnice Společnosti Edvarda Beneše; sv. 40. ISBN 978-80-86107-63-9.

Historia general de México: obra preparada por el Centro de Estudios Históricos. Tomo 2. 3a ed. México: Colegio de México, 1981. ISBN 968-12-0080-2.

KNIGHT, Alan. *The Mexican Revolution: Porfirians, Liberals and Peasants*. Volume 1. Cambridge: Cambridge University Press, 1986, 620 s. ISBN 0 521 24475 7.

NIEMEYER, JR., Eberhardt Victor. *Revolution at Querétaro: The Mexican constitutional convention of 1916-1917*. Austin: University of Texas Press, 1974. Latin American monographs, no. 33. ISBN 02-927-7005-7.

JIRÁNEK, Tomáš. *Las Actividades del Embajador Checoslovaco Dr. Vlastimil Kybal en México de 1935 a 1938*. In: *Ibero-Americana Pragensia : anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga*. Praha: Univerzita Karlova 27, (1993) s. 51-61.

BARTEČEK, Ivo. *Vlastimil Kybal – historik v iberoamerickém světě*. In: KYBAL, Vlastimil. *Po československých stopách v Latinské Americe*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, Katedra historie Filozofické fakulty, 2003, 79 s. Verbum. ISBN 80-244-0507-5. s. 7-20.

ŠTĚPÁNEK, Pavel. *El Grabado Mexicano y la Enseñanza de Koloman Sokol en México (Reflejos de México en su obra)*. In: *Ibero-Americana Pragensia: anuario del Centro de Estudios Ibero-Americanos de la Universidad Carolina de Praga*: AÑO XXXVI. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003, s. 117-134.

SAENZ-KYBALOVÁ, Ana. *Paměti: náš pobyt ve Spojených státech amerických (březen 1939 - březen 1955)*. Theologická revue. 2005, 76(3), 466-514. ISSN 1211-7617. Dostupné také z: <http://alephuk.cuni.cz/CKIS-28.html>

Portréty, Vlastimil Kybal – zapomenutá osobnost českého exilu [rozhlasový pořad] ČRo Plus, 8. 8. 2013 20:10 (Jaroslav Hrdlička – rozhovor)

Elektronické zdroje:

Životopis V. Kybala v datech. *Spol. Vlastimila Kybala* [online]. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.vkybal.estranky.cz/clanky/historik-a-diplomat-prof_-v_kybal.html

Vzájemné vztahy mezi Českou republikou a Mexikem. *Velvyslanectví České republiky v Mexiku* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/mexico/cz/zeme_pusobnosti/mexiko/vztahy_cr_mexiko/index.html

HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal (I.) – dětství a dospívání. *Památková péče na Slánsku* [online]. 2006 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z:
http://pamatky.slany.cz/index.php?option=com_content

HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal (II.) – na studiích a v diplomacii. *Památková péče na Slánsku* [online]. 2006 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z:
http://pamatky.slany.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=110&Itemid=66

HRDLIČKA, Jaroslav. Vlastimil Kybal (III.) – v emigraci. *Památková péče na Slánsku* [online]. 2006 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z:
http://pamatky.slany.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=111&Itemid=66